

Szolgatárs

Baptista folyóirat
nem csak lekipásztoroknak

2019. XXVIII. évfolyam, 4. szám

Remény a reménytelenségben

Világunk és kultúránk Isten mérlegén

A Szentírás mint 'a másik'

A mai reformáció három lehetséges egyházmodellje

A reformáció arcképcsarnoka

A munka a hívő ember életében

Tartalomjegyzék

HOMILETIKA

Erwin McManus: **Remény a reménytelenségben** 4

TANULMÁNY

Papp János: **Világunk és kultúránk Isten mérlegén** 16

Kovács László: **Gondolatok a misszióról** 23

Szabó László: **Nem félelemmel, hanem Lélekkel!** 28

Szebeni Olivér: **Családok** 32

RENDSZERES TEOLÓGIA

Sebán Farkas Zsolt: **A Szentírás mint 'a másik' –**

Jacques Derrida dekonstrukcióelméletének egy alkalmazása

az evangéliumi teológiában 36

KITEKINTŐ

Dr. Hafenscher Károly: **A mai reformáció három lehetséges egyházmodellje** 46

Somody Imre: **A munka a hívő ember életében – Bizonyágtétel** 41

EGYHÁZTÖRTÉNET

Dr. Mészáros Kálmán: **A reformáció arcképcsarnoka** 58

FOLYÓIRATAJÁNLÓ

Evangéliumi Fókusz – Új evangéliumi folyóirat 60

KÖNYVAJÁNLÓ 62

A Szolgatárs folyóirat a **Magyarországi Baptista Egyház** kiadványa.

Felelős szerkesztő: Sinka Csaba
Felelős kiadó: Papp János egyházelnök
Tördelőszerkesztő: Sinka Csaba

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1068 Budapest, Benczúr u. 31.
Telefon: 20-886-0410

E-mail: info@szolgotars.hu
www.szolgotars.hu
ISSN 1218-425X

A lap ára: 900 Ft. Előfizethető a kiadóhivatalnál.

Erwin McManus

Remény a reménytelenségben

Erwin McManus

Imádkozzunk!

Atyánk, nagyon köszönjük ezt a csodálatos estét, amikor olyan örömmel gyűltünk össze ünnepelni téged. Köszönjük, Urunk, hogy olyan helyen vagyunk, ahol emlékezhetünk arra, hogy nem vagyunk egyedül a világban. Megállunk most, Urunk, hogy imádkozzunk különösen azokért, akiket betölt az egyedüllét és a kétségbeesés érzése, akik depresszióval küzdenek. Atyánk, azokért az emberekért imádkozunk, akiket legyilkoltak a Közel-Keleten azért, mert nem tagadták meg Jézus nevét, és nem hajoltak meg Allah előtt. Azért a számtalan gyermekért imádkozunk, akiknek senkijük sincs, aki meghallgatná őket, akik az éhség és az otthontalanság miatt szenvednek szerte Afriká-

ban. Atyánk, imádkozunk a háború által megtépzott országokért, ahol az emberek nemcsak azon gondolkodnak, hogy eljön-e valaha a szabadság, hanem úgy élik az életüket, hogy azokra emlékeznek, akiket elveszítettek. És most megállunk és arra emlékezünk, hogy milyen hihetetlenül csodálatos a mi életünk. Istenünk, ma este nem szeretnénk csupán hasznot húzni az életünkéből, nemcsak élvezni akarjuk az életünk előnyeit, hanem arra akarjuk használni, hogy jót tegyünk vele. Megragadjuk a dicsőítésnek ezt a pillanatát, hogy engedjük, hogy megtöltsd a szívünket bátorsággal és bizonyossággal, azért, hogy használhass bennünket arra, hogy ez a világ a te szívedet tükrözhesse vissza. Jézus nevéért kérünk. Ámen.

Foglaljatok helyet!

Tudom, hogy jól éreztétek magatokat ma este, élveztétek az ünneplést, de most egy kicsit nehezebb terepre szeretnék menni, ha lehet. Az elmúlt héten *Robin Williams* eldobta az életét, és tudom, hogy furcsának tűnhet, de ez nagy hatással volt rám is, mint ahogy sok más emberre. Lehet, hogy azért, mert kb. 20 éves lehettem, amikor először láttam a *Mork and Mindy* [magyarul: Egy úr az űrből] című tv-sorozatot. Robin Williams alakítása felrobbantotta a képernyőt. Olyan sok karaktert jelenített meg, akik megmozgattak és inspiráltak. A *Holt költők társasága* című filmben nyújtott alakítása arra készítetett, hogy egy olyan életre törekedjek, amely hatalmasabb, mint amit valaha remélhetek vagy el tudok képzelni, és hogy határozottan ellenálljak a konformitásnak, az egyformaságnak. Elképzelhetetlen, hogy az a karakter, akit a filmben játszott, ne lett volna hatással az életemre. Még a *Hook* című filmben játszott szerepe is hatott rám. Rájöttem, hogy én vagyok az a fickó, én vagyok Pán Péter, aki soha nem szabadul Sehol-szigetről, aki soha nem nő fel, ha a felnőtté válás azt jelenti, hogy magad mögött hagyod a fantáziádat. Még búsko-

**„Lehet, hogy azért volt rám hatással a halála,
mert azok közül, akiket szerettem, túl sok ember
döntött már úgy, hogy befejezi az életét.”**

Robin Williams

morra is váltam egy időre a film után. Újból és újból meglepett a történeteivel, amelyek hatottak rám. Ezért szántam rá egy kis időt, hogy leírjak néhány gondolatot vele kapcsolatban az Instagramra. Kiposztoltam ezt a fotóját, amiről azt gondoltam, hogy barátságos és szép, és a következő szavakat írtam mellé, és meglepett a reakció. Egyetlen rólam készült fotóra sem kaptam soha ennyi lájkot, ez egy kicsit zavart. Hé, ez meg hogy van? – De aztán rájöttem, hogy én nem vagyok Robin Williams. Fel szeretném olvasni nektek, amit írtam, és utána a Szentírásról is szeretnék beszélni.

Évekkel ezelőtt abban a csodálatos megtiszteltetésben volt részem, hogy találkozhattam Robin Williamsszel. Szívélyes volt, kedves, barátságos, és mélyen emberi. Ő volt a legviccesebb ember, akivel valaha találkoztam. Viccesebb volt abban a spontán 10 perc-

ben útban a mosdó felé, mint a legtöbben a színpadon, amikor a legjobb műsorukat adják elő. Az ragadott meg benne leginkább, hogy milyen nagylelkűen bánt az idejével, és milyen eredeti módon, élvezettel okozott örömet az embereknek. Ha szerethetünk valakit, akit nem ismerünk, akkor én mindig is szerettem Robin Williamset. Jobbá tette az életemet. Jobbá tett engem. A szerepei inspiráltak és felemeltek. Milyen tragikus, hogy egy ember úgy dönt, hogy befejezi azt az életet, amelyre mi többiek olyan nagy ajándékként tekintünk. Robin, bárcsak tudtad volna, hogy milyen érzéseket váltottál ki belőlünk! Hogyan tettél jobb emberré minket. Hogyan gyógyított minket a nevetésed. Hatalmas veszteség vagy a számunkra. Mindenkinek tudnia kellene, hogy sokkal inkább számít az élete, mint amennyire gondolja. Mindenkinek tudnia kellene, hogy az életért érdemes küzdeni. Mindenki mellett lennie kellene valakinek, aki emlékezteti őt arra, hogy mennyire szükségünk van rá itt közöttünk. Túl sok csodálatos ember élete ér véget tragikusan. Bárcsak minden hely, ahol emberek élnek, reménnyel és szeretettel lenne átitatva. Ő kapitány, kapitányom!

Lehet, hogy azért volt rám hatással a halála, mert azok közül, akiket szerettem, túl sok ember döntött már úgy, hogy befejezi az életét. Túl sok embernek az élete, akiknek helyet adtam a szívemben, korán és tragikusan végződött. Feleslegesen. Értelmetlenül. Tragikusan. Úgy érzem, hogy a hitünk gyakorlása során túl keveset beszélgetünk arról a küzdelemről, amit olyan sokan vívunk a bennünk lévő ürességgel, amit kétségbeesésnek hívunk. Vagy amit orvosi értelemben depresszióknak nevezünk. És sajnos a szavak, amelyeket ilyenkor használunk, gyakran szinte varázsigének tűnnek: „Csak olvasd a Bibliát, és minden rendben lesz. Csak imádkozz többet, és jól leszel. Az a baj, hogy nem elég erős a hited. Majd túl leszel rajta.” Úgy teszünk, mintha a Szentírásban szereplő emberek mentesek lettek volna ettől a küzdelemtől. De nem voltak. Valójában, ha figyelmesen olvassuk a Szentírást, észre vesszük, hogy az egyik közös tulajdonsága azoknak a nőknek és férfiaknak, akiket Isten olyan csodálatosan használt, az volt, hogy megélték hihetetlenül emelkedett, hősi pillanatokat, és hihetetlenül sötét, kétségbeesett időszakokat egyaránt. És nem úgy volt, hogy az egyik szereplőnek az egyikfajta volt része, a másik szereplőnek pedig a másikban – mindegyiküknek része volt a magaslatok és a mélységek teljes spektrumában.

„Úgy látom, hogy sokszor félreértjük a saját lelki utazásunkat és a saját lelki erőnket, amikor a hihetetlen kétségbeesés pillanatait éljük át.”

Úgy látom, hogy sokszor félreértjük a saját lelki utazásunkat és a saját lelki erőnket, amikor a hihetetlen kétségbeesés pillanatait éljük át. Felmerült már bennetek a gondolat, hogy ha jól kezelitek ezt a helyzetet, akkor soha többé nem lesztek kétségbeesettek? Ha Jézussal megfelelő kapcsolatba tudtok kerülni, akkor soha nem lesztek többé depressziósok, nem lesztek magatok alatt? Ismertek, én ugye soha nem esem kétségbe? Mármint ennek így kellene lennie, mert nektek követnetek kellene engem, követnetek kellene a vezetésemet, és mit mondhatnék akkor, amikor elbátortalanodok? *Kimmel*, a feleségemmel beszélgettünk ma este kávézás közben arról, hogy melyikünk genetikai kódjából származik a búskomorság a családjukban. Szerintem téved, drágám! Mert én nem vagyok búskomor. Én csak viszatükrözöm azt. Hosszú időszakokon keresztül. Csak igazán figyelmes vagyok. Időnként ebbe belekeveredik némi kis csalódottság az élet iránt. Ezért jelentett nekem olyan sokat az évek során a Szentírás következő szakasza: 1Királyok 19,1–19. Szeretném, ha meghallgathatnátok a történetet, amelyet valószínűleg ismertek, és szeretném, ha ma este úgy hallgathatnátok, mint ami bevilágítja azokat a pillanatokot, amikor elkedvetlenedtek vagy lehangolódtok vagy megteltek kétségbeeséssel, vagy azokat a pillanatokot, amikor meg vagytok győződve arról, hogy a következő pillanat nem lehet ennél jobb. Mert akkor jutunk el önmagunk végső hátrára, amikor az válik a meggyőződésünkké, hogy a holnap nem lesz jobb a mánál. Hogy már nem vár ránk egy olyan pillanat, amely sokkal szebb lesz, mint az a tragédia, ami ezt a mostani pillanatot betölti. És az a legfurcsább az egészben, hogy ha hiszel egy csodálatos jövőben, akkor a legsötétebb pillanatokon is túl tudsz jutni. Hallgassátok meg ezt a pillanatot.

Akik nem ismernének a történet kontextusát, Illés volt az a próféta, aki igazán fantasztikus fickó volt. Ő volt abban az időben a próféta. És megtörtént ez a hatalmas összecsapás, amikor Illés azt mondta a több mint 900 hamis prófétának, hogy imádkozunk az égiekhez, és akinek az Istene tüzet bocsát le és elemésztí az oltárt, azt az Istent kell ezután mindenkinek imádnia. És mindenki azt mondta, hogy szuper ötlet, így tényleg megtudjuk, ki az igaz Isten. Tehát felépítették a két oltárt, és a Baal papjai imádkoztak, imádkoztak és imádkoztak, és összevagdosták a testüket addig, amíg már véreztek, mert ilyen pusztító, gonosz istenképük volt. Persze az isteneik nem válaszoltak, mivel nem is

Illést hollók etetik
Giovanni Lanfranco festménye 1624-ből

léteztek. Szóval rossz napjuk volt. És aztán Illés kicsit gúnyolta is őket. Olyasmi volt ő, mint *Howard Stern* ótestamentumi változata: „Hé, hol van az istenetek? Úgy tűnik, nem válaszol. Lehet, hogy gyengélkedik?” Illés azt sugallja, hogy lehet, hogy az istenük hasmenéssel küzd, gyengélkedik, vécén van, és ezért nem tud segíteni. Végül mikor már szinte halálra véreztek, és Illésen a sor, ő leönti az oltárt vízzel, és imádkozik Istenhez valahogy így: „Istenem, nem magam miatt imádkozom, hanem miattuk.” Itt az idő, puff, Isten tüzet küld az égből, amely elemésztí mindegyik oltárt, és erre mindenki azt mondja: „Oké, a te Istenedet fogjuk imádni. Szerintünk ő a jobb választás.” Illés tehát átéli élete legjobb pillanatát. Helytáll egy olyan helyzetben, amelyben semmi esélye nincs. Ez az egész élete legnagyobb sikere, és ezután következik ez:

*¹Amikor Aháb elmondta
Jezábelnek mindazt, amit Illés
tett, és hogy a prófétákat megölte*

*karddal, ²Jezábel követet küldött
Illéshez ezzel az üzenettel: Úgy
bánjanak velem az istenek
most és ezután is, hogy holnap
ilyenkorra azt teszem veled, ami
azokkal történt.*

Azt gondolhatnánk, hogy Illés, aki éppen most jött ki győztesen egy teljesen esélytelen helyzetből, végignézte, amint Isten tüzet bocsátott alá, azt mondja: „Ha-ha, ki vagy te hozzám képest, asszony? Hozzám beszélsz?” De nem így történik. Ezt olvassuk:

*³Illés megijedt, felkerekedett és
ment, hogy mentse az életét...*

Merthogy Illés igazán „következetesen” reagált arra, ami röviddel ezelőtt történt vele.

*...és elérkezett a júdai
Beérsebába. Legényét ott hagyta,
⁴ő pedig elment a pusztába
egynapi járőföldre. Odaért egy
rekettyebokorhoz, és leült alá.
Azt kívánta, bárcsak meghalna...*

Szeretném, ha felismernétek, hogy nem Illés volt az egyetlen ember, aki Isten prófétájaként öngyilkos gondolatokkal küzdött. Nem ő volt az egyetlen. Jónás is meg akart halni. És találtok olyan embereket a Szentírásban, akiknek elérkezik egy pillanat az életükben, amikor azt mondják: Uram, vedd el az életemet. Illés azt mondja: Uram, meg akarok halni.

*...és így szólt: Elég most már,
Uram! Vedd el az életemet, mert
nem vagyok jobb elődeimnél!
⁵Azután lefeküdt, és elaludt a*

*rekettyebokor alatt. De egyszer
csak egy angyal érintette meg, és
ezt mondta neki: Kelj föl, egyél!
⁶Amikor föltekintett, látta, hogy
a fejénél ott van egy forró kövön
sült lángos és egy korsó víz.
Evett, ivott, majd újra lefeküdt.
⁷Az Úr angyala másodszor is
visszatért, megérintette, és ezt
mondta: Kelj föl, egyél, mert
erőd felett való út áll előtted!
⁸Ő fölkelt, evett és ivott, majd
annak az ételnek az erejével
ment negyven nap és negyven
éjjel az Isten hegyéig, a Hórebig.
⁹Itt bement egy barlangba, és ott
töltötte az éjszakát. Egyszer csak
így szólt hozzá az Úr igéje: Mit
csinálsz itt, Illés? ¹⁰Ő így felelt:
Sokat buzgólkodtam az Úrért, a
Seregek Istenéért, mert Izrael
fiai elhagyták szövetségedet,
lerombolták oltáraidat,
prófétáidat pedig fegyverrel ölték
meg. Egyedül én maradtam meg,
de az én életemet is el akarják
venni.*

Más szóval: Figyeltél egyáltalán, Isten? Az életem kész káosz.

¹¹Az Úr ezt mondta: Gyere ki, és

állj a hegyre az Úr színe elé! És amikor elvonult az Úr, nagy és erős szél szaggatta a hegyeket, és tördelte a sziklákat az Úr előtt; de az Úr nem volt ott a szélben. A szél után földrengés következett; de az Úr nem volt ott a földrengésben. ¹²A földrengés után tűz támadt; de az Úr nem volt ott a tűzben. A tűz után halk és szelíd hang hallatszott. ¹³Amikor Illés ezt meghallotta, palástjával eltakarta az arcát, kiment, és megállt a barlang bejáratánál. Egy hang pedig így szólt hozzá: Mit csinálsz itt, Illés? ¹⁴Ő így felelt: Sokat buzgólkodtam az Úrért, a Seregek Istenéért, mert Izrael fiai elhagyták szövetségedet, lerombolták oltáraidat, prófétáidat pedig fegyverrel ölték meg.

„Ha nem értetted volna tisztán, elmondom még egyszer:”

Egyedül én maradtam meg, de az én életemet is el akarják venni.

„Istenem, Alzheimer-kórban szenvedsz, hát az előbb mondtam el neked mindezt, és most ismét azt kérdezed, mit csinálok itt? Hát ezt csinálom: kész káosz az életem, te nem segítesz, az életemért futok, szeretnék meghalni, tudnál segíteni?” „Meg akarnak ölni, kény-

szerhelyzetbe kerültem. Nem akarom, hogy megöljenek, csak meg akarok halni.” (nevetés)

¹⁵Ekkor azt mondta neki az Úr: Menj, kelj ismét útra a pusztán át Damaszkuszba, és amikor odaérsz, kend fel Hazáélt Arám királyává. ¹⁶Azután Jéhút, Nimsí fiát kend fel Izrael királyává; Elizeust, az ábél-mehólái Sáfát fiát pedig kend fel prófétává magad helyett! ¹⁷És aki majd megmenekül Hazáél kardjától, azt Jéhú öli meg, és aki megmenekül Jéhú kardjától, azt Elizeus öli meg. ¹⁸De meghagyok Izraelben hétezer embert: minden térdet, amely nem hajolt meg Baal előtt, és minden száját, amely nem csókolta meg őt. ¹⁹Amikor elment onnan, rátalált Elizeusra, Sáfát fiára, aki éppen szántott. Tizenkét pár ökör ment előtte, ő maga a tizenkettediknél volt. Amikor Illés elment mellette, rádobta a palástját.

Azért szeretném Illés életének ezt a momentumát kiemelni, mert ez volt életének legmélyebb pontja. Érezzük a teljes kétségbeesését és a reménytelenségét. És ez egy fontos emlékeztető arra, hogy valaki, akit csodálunk, valaki, aki a Szentírásban a hősiesség, a hit, a hatalom példaképe, aki Isten felkentje, eljut élete végső határára, az életét menti, elrejtőzik egy rekettyebokor alatt, és azt mondja: „Istenem, csak vess véget ennek

„Ne hagyd, hogy bárki azt mondja neked, hogy csak mivel depressziós vagy, mivel magad alatt vagy, mivel valami kétségbe ejt, ezért távol vagy Istentől. Egy percig se hidd el ezt!”

az egésznek.” Néha szinte mesébe illőnek tekintjük a lelki életünket, mintha soha nem lehetnének rossz napjaink. Mintha soha nem lehetnének rossz pillanataink. Mintha soha nem lehetnének olyan pillanataink, amikor meggyötörtek vagyunk, és úgy érezzük, hogy darabokra szakad a lelkünk.

Szeretnék kiemelni néhány dolgot ebből a szakaszból. Szeretném, ha meglátnátok, hogy a siker nem véd meg a depressziótól. És szerintem sok ember itt zavarodik össze igazán, mert például külső szemlélőként el tudtok képzelni sikeresebb életet, mint Robin Williams élete? Lehet sikeresebb életetek, mint *Philip Seymour Hoffmané* volt? És ha visszanéztek, azt látjátok, hogy ezeknek az embereknek olyan életük volt, amilyenbe itt ebben a teremben sokan közületek éppen most próbálnak belépni. És azt akarom, hogy ma este értsétek meg, hogy a siker nem tesz immunissá a depresszióval szemben. És lehet, hogy most azt gondoltátok, hogy azért vagyok depressziós, mert még nem vagyok sikeres. Én is depressziós vagyok, de ha az én életemet élnétek, ti is azok lennétek. Úgy gondolhatjátok, hogy depressziósok vagytok, le vagytok törve, fojtogat a búskomorság, mert nem olyan az életetek, amilyet szeretnétek. De azt akarom, hogy tudjátok, hogy ha most nem vagytok képesek ezt kezelni, mielőtt sikeressé váltok, később sem lesz meg hozzá az eszközök, amivel kezelni tudjátok, amikor majd sikeresek lesztek. Mert Illés a sikerei tetőpontján volt. Ha a környezetében keresnénk depressziója okait, egyet sem találnánk. Mert ez egy belső küzdelem. És mivel ez egy belső harc, ez a belsőtől jövő hangoktól származik, nem a külső hangoktól. Illés szenvedése nem abból következett, amit Jezábel mondott neki. Ami Jezábel hangjára rezonált a belsejében, az már előtte is ott volt benne. Mindjárt oda jutunk, hogy szeretnék néhány lépést mutatni a gyógyulás felé, de ismét szeretnék emlékeztetni, hogy a siker nem véd meg a depressziótól. Én sem tudom ezt tökéletesen megérteni. Viszonylag sikeres életet élek. Olyan sok mindent láttam megtörténni az életemben, amiért imádkoztam, amiről álmodtam, amire törekedtem, amiért dolgoztam egész életemben. Azt gondoltam, hogy soha többé nem lesz egyetlen rossz napom sem. És elmondhatom nektek, hogy tavaly, amikor Kim megkérdezte tőlem, hogy hogy vagyok, azt válaszoltam, hogy ez életem legjobb napja – és ez életem legrosszabb napja is. Mindkettő volt egyszerre. Nem olyan volt, mintha hullámvason

ülnék: jó nap, rossz nap, jó nap, rossz nap. Hanem szétszakadtam két szélsőséges érzés között. Az egyik az volt, hogy az életem fantasztikus, a másik pedig az, hogy az életem nyomorúságos. És mindennap el kellett döntenem, hogy melyik hangnak adok hatalmat és teret az életemben. De a siker nem tesz immunissá a depresszióval szemben. És a siker nem tesz immunissá azzal az érzéssel szemben, hogy üres vagyok, hogy életem értelmetlen, és hogy nincs értelme tovább küzdeni.

Szeretném, ha látnátok, hogy az üresség nem egyenlő Isten hiányával. Néha azt gondoljuk, Isten már nincs velem, ezért vagyok magam alatt. Isten már nincs velem, ezért vagyok depressziós. Isten már nincs velem, ezért érzem ezt a hatalmas űrt az életemben. De Isten Illéssel volt. Isten nem hagyta el Illést. Azt szerettem ebben az igében, hogy Illés rohan az életéért, és Isten vele együtt rohan. Illés elbújik a bokor alatt, és azt kiáltja: Ölj meg! Isten pedig azt mondja: Nem, most inkább megetetlek. És még azt is mondja: Illés, ha futni akarsz, rohanj még negyven napig, amíg kész leszel arra, hogy beszéljünk, amitől majd jobban érzed magad. Szerettem, hogy amikor Illés életének a legrosszabb pillanatát éli, Isten ott van vele. Ne hagyd, hogy bárki azt mondja neked, hogy csak mivel depressziós vagy, mivel magad alatt vagy, mivel valami kétségbe ejt, ezért távol vagy Istentől. Egy percig se hidd el ezt! A depresszió érzése nem azt bizonyítja, hogy távol vagy Istentől, csak azt bizonyítja, hogy ember vagy és össze vagy törve. Néha úgy teszünk, mintha az érzelmi jólétünk kevésbé lenne jelentős, mint a fizikai jólétünk. Ha rálépnél egy taposóaknára, és elveszítenéd az egyik lábadat, és utána megtérnél Jézushoz, és az életedet Jézusért élnéd tovább, egy lábbal, senki sem kérdezné:

- Hol a lábad?
- Nem értem, mire gondolsz.
- Azt hittem, őszinte vagy. Amikor azt mondtad, hogy átadtad az életedet Jézusnak, azt hittem, így is volt.
- Igen.
- Akkor hol van a lábad? Mert ha valóban átadtad volna az életedet Jézusnak, ő visszaadta volna a lábadat.
- De hát én aknára léptem.
- Igen tudom, de most már ott van neked Jézus, nem? Mert Jézus mindent megújít. Hol van az új lábad?

Soha nem mondanánk ilyet, ugye? Ki is rúgnám innen azt, aki ilyet mond. Azt mondanám neki: Hé, inkább ne gyere vissza. De így bánunk az emberekkel, akiknek megsérült a lelkük. Ami régen történt velük,

„El akarom mondani neked most, amikor jól vagy, hogy majd amikor rosszul fogod magad érezni, akkor nem lesz annyira rossz a helyzet, mint amennyire rossznak érzed.”

azt nagyon mélyen eltemették legbelül, és az üresség, az elszakadás, a depresszió és a kétségbeesés érzésével küzdenek. Senki sem látja, de pszichológiai és érzelmi értelemben törött lábbal mennek végig az életükön. És amikor elérnek Jézushoz, azt mondjuk nekik: Na, akkor most már rendben vagy. De néha rá kell jönnünk, hogy ami hosszú évek során tört el, azt Isten nem mindig egy pillanat alatt állítja helyre. A helyreállítás elkezdődött, de nem vagyunk gépek, emberek vagyunk. Isten hihetetlenül türelmes és kedves és gyengéd, és végig fog vezetni a gyógyulás folyamatán. Az összetört állapot nem annak a bizonyítéka, hogy nem vagy őszinte. Az összetört állapot nem annak a bizonyítéka, hogy Isten nincs közel. Az összetört állapot egyszerűen arra emlékeztet, hogy milyen iszonyúan nagy szükség van arra, hogy Isten közelében legyél. Mert ő az, aki felemel.

Általában nem szoktam jegyzetet készíteni. De ma estére van jegyzetem, mert azt szeretném, ha végigmennénk ezen, mert szerintem fontos. Szeretném, ha észrevennétek, hogy a mélység szinte minden esetben a magasságból származik és követi azt. Nagy dilemma a hívő életünkben az, hogy a hit gyakran pótlék a függő személyiség számára. Nem értitek, hogy miről beszélek. Ha függő személyiség vagy, akkor tudod, hogy miről beszélek. Mert akkor ilyen vagy: Mindenem Jézus! Szörnyen érzem ma magam. Jézus fantasztikus! Hol van Jézus? Ma ezt mondod: Ó Jézus! De holnap már

úgy érzed, minden összeomlik: Isten, hol vagy? De Isten mindenütt ott van. Rá kell jönnöd, hogy nem Isten az, aki nem következetes, hanem te vagy függő. Istent használsz arra, hogy függj tőle. És azt gondolod, hogy amikor érzelmi csúcsponton vagy, akkor vagy igazán érett a hitben. De valójában, ha a lelki csúcsponttól függsz, akkor hitben éretlen vagy. Én is nagyon szeretek a csúcson lenni. Ezt ne idézzétek a szövegkörnyezetből kiemelve, jó? Imádom a csúcspontokat, ti nem? Imádom azokat a pillanatok, amikor úgy érzem, hogy élek, izgatott vagyok az életem miatt, Isten csodálatos és a világ is csodálatos, minden csodálatos. De ha azt gondolom, hogy ez az Istennel való kapcsolatom bizonyítéka, akkor az érzelmeim rabszolgájaként élem az életemet, nem az érzelmeim uraként. Nézzétek meg, hogy Illés az élete csúcspontja után mennyire sebezhetővé vált a mélypontján. Észrevettétek már, hogy miután nagy sikert értek el, utána váltok a leginkább fogékonyra arra, hogy kétségbeesetek és depresszióssá váljatok? Ha meg akarjátok érteni, hogyan működik a lelki hadviselés: a legnagyobb sikerek után következik az a pillanat, amikor a legsérülékenyebbek lesztek a lelki támadásokra. Amikor a hangok a fejetekben azt mondják: semmi vagy. Nem számítasz. Amikor részesültök a hírnévvel együtt járó szeretetben, lelkesezésben, imádatban, akkor abban a pillanatban, amikor ismét egyedül lesztek, rátok tör a csend és az üresség vihara. És vigyáznatok kell, hogy a magasságok ne tegyenek titeket sebezhetővé a mélységeitekben.

Illés a mélybe hullott, miután a magasban szárnyalt. És szeretném, ha megértenéd, hogy amikor úgy érzed, hogy az élet rád nehezedik, és már nem lesz jobb, akkor semmi sem annyira rossz, mint amennyire annak tűnik. Tudom, hogy nehéz azt mondani valakinek, aki rosszul érzi magát, hogy nem annyira rossz a helyzet, mint amennyire annak érzi. Úgyhogy el akarom mondani neked most, amikor jól vagy, hogy majd amikor rosszul fogod magad érezni, akkor nem lesz annyira rossz a helyzet, mint amennyire rossznak érzed. Azért mondom ezt most, mert most még hallod, amit mondom.

Isten megkérdezi Illéstől: „Illés, hol vagy, miért vagy itt?” És Illés úgy reagál, mintha ez nem költői kérdés lenne. „Hát nem tudod? Jezábel üldöz, minden rossz irányba tart, minden felfordult, meg fogok halni, meg fognak ölni, ezért meg akarok halni, hogy ne tudjanak megölni... ennek így van értelme!? Ezért rohanok!” Illés azt gondolja, hogy Istennek szüksége van a helyzet-

„Nem akarjuk, hogy valaki, aki szeret bennünket, elmondja, hogy mennyi mindenért kellene hálásnak lennünk, köszönetet mondanunk vagy ünnepelnünk, mert nem akarjuk meglátni ezeket.”

jelentésre. Magyarázatra. „Isten, ha nem érted, miért vagyok ilyen állapotban, akkor nem érted, mi folyik itt.” És Isten azt válaszolja: „Miért nem engeded, hogy megérkezz ide? Nem olyan rossz a helyzet, mint amilyennek tűnik.” Elég, hogy egyetlen nő azt mondja neki: „Elkaplak, megöllek!” Szerintem Isten elboldogul egy ilyen helyzettel. Amikor elkezdünk a kétségbeesés és a depresszió irányába sodródni, akkor egy olyan állapotban találjuk magunkat, amikor úgy látjuk, hogy a krízis megváltoztathatatlan és állandó. Azt mondja neked egy hang, hogy most már mindig ilyen rossz marad minden. Soha nem lesz jobb. Soha nem leszel jobban. Örökre ott maradsz lent. Nem hagyhatod, hogy a hang azt mondja, hogy ez a legrosszabb pillanat fogja meghatározni a jövődet. Ezért annyira fontos tudni, hogy semmi nem annyira rossz, mint amennyire rossznak gondolod. Mondjuk ki együtt: semmi nem annyira rossz, mint amennyire rossznak gondolom. Erre szükségetek lesz később. Gyerekként, mielőtt találkoztam Krisztussal, és valamit csúnyán elszúrtam, ezt mondtam magamnak 16 évesen: 20 év múlva mindez nem fog számítani. Nem tudom, honnan szedtem ezt, de így tudtam túlélni bizonyos helyzeteket. Tudjátok, amikor a középiskolában életem

rossz pillanataiban úgy éreztem, megsemmisültem, vége az életemnek, semmi nem lesz már jobb. Ekkor ezt mondtam magamnak: 20 év múlva mindez már nem fog számítani. Néhány dolog azért számított 20 év múlva is, de mindegy. A legtöbb dolog tényleg nem számított. Ez volt az én akkori verzióm arra, hogy a dolgok nem annyira rosszak, mint amennyire rossznak tűnnek. Ezért fontos annyira, hogy legyenek olyan emberek körülöttünk, akik képesek távlatot adni az életünknek. Mert amikor mi nem látjuk a kivezető utat, akkor jó, ha vannak barátaink, akik azt mondják, anynyi jó dolog van a világban. Amikor mi azt mondjuk: semmi nem működik az életemben! Akkor mi az, amit egyáltalán nem akarunk hallani? Azt, hogy: de hát ez például működik. Ilyenkor nem akarjuk, hogy valaki elmondja nekünk, milyen jó az életünk, mert nem akarunk tudomást venni róla. Nem akarjuk, hogy valaki, aki szeret bennünket, elmondja, hogy mennyi mindenért kellene hálásnak lennünk, köszönetet mondanunk vagy ünnepelnünk, mert nem akarjuk meglátni ezeket. Ilyenkor nem vesszük észre, hogy a kétségbeesett pillanatainkban nem olyan rossz a helyzet, mint amilyen rossznak gondoljuk, mert magunkat hajszoljuk bele abba, hogy mindent rossznak gondoljunk. Mert meg-

„Rossz időkből hihetetlenül magányosnak érezheted magad. Nem vagy egyedül, amikor egyedül érzed magad.”

vakítjuk magunkat, nehogy észrevegyünk bármilyen okot, ami reményt adhat a felemelkedésre.

Még egy utolsó dolog. Nagyon tetszik, ahogy Illés azt mondja Istennek: „Egyedül én maradtam meg.” Nem tudom, feltűnt-e nektek, néhányszor elmondta. „Egyedül én maradtam meg.” És Isten erre azt mondja: „Hát, nem igazán te vagy az egyetlen. Mert rajtad kívül még van hétezer másik ugyanolyan ember, mint te, akik soha nem hajoltak meg a Baal előtt, a hamis istenek előtt, és soha nem csókolták meg őket. Akik ellenálltak a gonosznak. Tehát Illés, azt gondolhatod, hogy te vagy az egyetlen, de valójában nem is egy vagy a maradék tízből, vagy egy a százból, te egy vagy a hétezerből. Nem te maradtál meg egyedül. De azt akarom, hogy menj vissza, és kend fel Elizeust. Mert nemcsak hogy nem te maradtál meg egyedül, hanem adok valakit, aki átveszi a helyedet.” Nem vagy egyedül, amikor egyedül érzed magad. Rossz időkből hihetetlenül magányosnak érezheted magad. Szoktátok ezt érezni? Elmesélek valamit a személyes lelki utazásomból. Vanak időszakok, amikor nem tudom megmagyarázni, de rám tör a mindent eluráló elhagyatottság érzése. Nem biztos, hogy szavakba tudom önteni, amit ilyenkor érzek. Úgy érzem, hogy átveszi a hatalmat felettem, és régebben nem tudtam beazonosítani, de ma már képes vagyok rá. Ez ugyanaz az érzés, ahogy 20 éves koromig éreztem magam, mielőtt megtértem. Ugyanígy éreztem magam, amikor 5 éves voltam, amikor 10 voltam, amikor 15 voltam, így éreztem magam, amikor gyerekként nem akartam tovább élni, így éreztem magam, amikor azt éreztem, engem senki nem szeret. Amikor úgy éreztem, az egész életem kész tragédia, amikor úgy éreztem, hogy tévedésből jöttem a világra. Amikor nem éreztem azt, hogy bárkinek is számítan-

ék. És azt hihetnétek, hogy egy csodálatos feleséggel, fantasztikus gyerekekkel, ezzel a hihetetlen gyülekezettel, és egy olyan élettel, amit mások irigyelnek, és ezzel a szuper sportcipővel a lábamon – fantasztikus életem van, de elmondhatom nektek, hogy még mindig vannak olyan magányos pillanataim, amikor elborít az elhagyatottság érzése. Néhány héttel ezelőtt is, éppen sétáltam, és rám tört az a gondolat, hogy az univerzum annyira nagy, és ez arra emlékeztetett, hogy én milyen parányi vagyok. Rám tört a kicsiség és a sehová sem kötődés hihetetlen érzése. De azt mondtam magamnak: nem fejezheted így be a mondatot. Újból és újból rám tört: olyan kicsi vagy ebben a hatalmas univerzumban. És így válaszoltam ennek a hangnak: igen, de a bennem lévő univerzum olyan hatalmas! Mára megtanultam, hogy hogyan kezeljem ezt, és néha ilyenkor felhívom Kimet – 20 évig nem csináltam ezt. De most ilyenkor felhívom Kimet, és elmondom neki, hogy milyen magányosnak érzem magam. Tudom, hogy nem észszerű, nem valós, de olyan egyedül érzem magam a világban. A gyermekeim mára felnőttek, és jó barátokká váltunk, és vannak olyan pillanatok, amikor fel kell hívnom valakit, hogy elmondjam, úgy érzem, mindentől elszakadtam. Ezért azok, akik értitek, amiről beszélek, szeretném, ha ti tudnátok, hogy nem vagyok egyedül, amikor egyedül érzitek magatokat. Sokan kérdezték már tőlem, hogy miért maradtam a Mosaic gyülekezetben, miért döntöttem úgy, hogy lelkipásztor leszek? Tudom, hogy vannak fennkölt magyarázatok. De az egyik okom az volt, hogy nem akartam egyedül lenni a világban. Elmondtam már százszor, és elmondom még ezerszer: a Mosaic gyülekezet megmentette az életemet. Mert ez a közösség olyan, mint egy ígért Istentől, hogy nem kell egyedül lenned. Azt akarom, hogy tudjátok ezt.

Megragadott a következő idézet Robin Williamstől: „Régebben azt gondoltam, hogy a legrosszabb dolog az életben az, ha a végén egyedül maradunk. De nem így van. A legrosszabb dolog az életben az, ha a végén olyan emberek vesznek körül, akik azt éreztetik velünk, hogy egyedül vagyunk.” Értitek, hogy mennyire fontos a gyülekezet? Mennyire fontos, hogy valódi közösségünk legyen? Mert az, hogy ugyanabba a terembe lépünk be, még nem jelenti azt, hogy nem érezzük magunkat egyedül. Mert ha nem vigyázunk, mi emberek képesek vagyunk arra, hogy másokat még magányosabbá tegyünk, mint amilyen magányosak voltak, mi-

„Tehát ha van ilyen barátotok, az első dolog az legyen, hogy pihenjen. A második pedig az, hogy etessétek meg.”

előtt emberek közé mentek volna. Ezért annyira fontos, hogy egy olyan helyet hozzunk létre, ahol Isten lehet a bíró. Egy olyan helyet, ahol az emberek nem ütköznek kárhoztatásba, amikor belépnek az ajtón, hanem szeretettel és elfogadással találkoznak. Tudom, hogy nekünk is vannak ügyeink, amiket meg kell oldani, és tudom, hogy Isten szent, és vannak dolgok, amiket meg akar változtatni bennünk, mindezt tudom. De soha nem akarok megfélemlkezni arról, hogy mennyire nem helyes, ha bárki is teljesen egyedül érzi magát a világon. És ha te döntesz úgy, hogy egyedül vagy, az a te dolgod. De azt akarom, hogy mi legyünk a bizonyítékai annak, hogy senkinek nem kell egyedül lennie. Hogy meglegyen az a választás, hogy megküzdök érte, de részese akarok lenni valaminek, ami nagyobb nálam. Részese akarok lenni egy közösségnek.

Itt vannak a lépések ebből az igeszakaszból, amit fel szeretnék sorolni. Ha vannak olyan barátaitok, akik küzdenek a depresszióval, olyan barátaitok, akik esetleg még az öngyilkosság gondolatával is küzdenek, barátok, akik a sehová sem tartozás érzésével küzdenek, ezt mondja az Ige: először is pihenj. Nagyon tetszik az, hogy Isten hagy bennünket aludni. Én biztosan azt mondanám a helyében: „Kelj fel! Emeld fel a lusta kis fenekedet, és menj vissza dolgozni!” De ő ezt mondja: „Szabadulj meg a levertségtől, fejezd be a nyafogást, pihenj!” Mert ha nem pihensz, amikor levert vagy, akkor még levertébb leszel. Ha nem pihensz, amikor magad

alatt vagy, akkor még inkább magad alá kerülsz. Igen, de észrevetted már, hogy amikor igazán mélyen vagy, akkor nem tudsz aludni? És aztán nem alszol, és ezért még levertébb leszel – szóval aludj. Tehát az első dolog, hogy pihenj.

A második dolog az, hogy egyél valamit. Ilyen Isten. Tetszik, ahogy Isten felébreszti Illést, és azt mondja: „Rendben, itt az ennivaló. Egyél.” Nem csodálatos? Tetszik, hogy Isten nem ezt mondja: „Mózes 5. könyvének 12. részében ez van megírva, Illés. Mert azt akarom, hogy tudd, hogy semmi másra nincs szükséged, mint az ígére.” Így csináljuk mi keresztények, nem? „Nem csak kenyérrel él az ember, addig mondom neked, Illés, az Isten ígését, amíg fel nem kelsz, és túl nem leszel ezen az egészen.” Isten pedig ehelyett ezt mondja: „Egyél, ember. Juttass egy kis ételmet a testedbe, mert erőd felett való út áll előtted.” Tehát ha van ilyen barátotok, az első dolog az legyen, hogy pihenjen. A második pedig az, hogy etessétek meg. Menjünk, együnk valamit. Mondjátok neki: Menjünk, együnk valamit együtt. Próbáljunk megfogadni valamit: ne együnk egyedül. Még ha introvertált vagy is. Vannak introvertált időszakaink. Amikor alszunk. De fogadjuk meg, hogy nem eszünk egyedül. Amikor a fiam kicsi volt, gyakran elmentünk étterembe, és ha láttunk valakit, aki egyedül evett, megkérdeztük a pincért, hogy kifizethetjük-e az ételét, mert úgy érezzük, olyan egyedül van. Kifizettük az ételét, de nem szóltunk neki. Ott maradtunk, megvártuk, amíg befejezi az evést, és hívja a pincért, hogy kifizesse a számlát. És a pincér azt mondta neki, hogy valaki már kifizette helyette, és az illető arca ilyenkor felderült, jó volt látni a fényt a szemében. Szereztünk egy boldog pillanatot valakinek, aki egyedül volt. Ezen a héten ne egyetek egyedül. És ne engedjétek, hogy bárki egyedül egyen. Szánjatok rá időt, hogy megosszátok az étkezést másokkal. És ha otthonról szoktatok magatoknak ételt hozni, hozzatok két csomaggal. És keressetek valakit, akinek nincs ennivalója, és osszátok meg vele.

A harmadik dolog, hogy legyen távlatod. Tetszik, ahogy Isten kiküldi Illést a barlang szájába, és távlatot ad neki azzal, hogy elmondja, mi történik valójában az életben. Távlastra van szükségünk, és úgy juthatunk hozzá, hogy engedjük, hogy más emberek megosszák velünk az élettapasztalataikat, mert meg kell értenünk, hogy amikor magunk alatt vagyunk, nem látjuk tisztán az életet. Nyisd meg a lelkedet, és engedd, hogy

„Azért nem látjuk a jót a világban, mert megszűntünk meglátni a jót önmagunkban.”

mások elmondják neked, milyen jó az életed akkor is, ha nem akarod hallani. Engedd, hogy ők legyenek a szemeid, akik a reményhez vezetnek, amikor te nem találod a reményt.

De az is tetszik, hogy itt az áll, hogy emberek közé kell mennünk. Isten azt mondja Illésnek, menj vissza, és kend fel ezt az ember, kend fel azt az embert, találd meg ezt az embert, tedd rá a kezéd arra az emberre. Isten azt mondja: „Illés, emberek közé kell küldenem téged, mert a problémád egyik része az, hogy mindent egyedül akarsz csinálni.” Ha egyedül éled az életedet, emberek közé kell menned. Ti most itt vagytok, de a barátaitokkal is ezt kell tennetek: vigyétek őket emberek közé. Tudom, hogy nehéz ezt elhinni, de Jézus az esetek nagy részében emberi kapcsolatokon keresztül gyógyít bennünket. És amikor olyan emberek közé küld bennünket, akik optimistábbak és reménytelibbek nálunk, olyan emberek közé, akik élvezik az életet és örömteliek, mi magunk is optimistákká és örömtelivé kezdünk válni. A szociológusok már megfigyelték ezt, és a Szentírás mindig is ezt mondta. Tehát ha hiányzik belőled a remény, menj reményteli emberek közé. Tudod, vannak azok az emberek, akik irritál-

nak, mert állandóan boldogok... Kapcsolódj hozzájuk. Mert ők sokkal élvezetesebbek, mint te. Ezért nem szeretted őket. Tudod, ők az örök optimisták. Akik nem látják, hogy milyen a világ valójában. Fogd be a szád, és hallgass rájuk. Mert arra van szükséged, hogy az ő perspektívájukat befogadd a lelkedbe. És aztán mondhatod, hogy milyen rossz a világ, és ők meg fogják mutatni az összes okát annak, hogy miért nincs igazad. Mert ők látják benned a jót. Azért nem látjuk a jót a világban, mert megszűntünk meglátni a jót önmagunkban. És amikor elkezdjük észrevenni a jót önmagunkban, hogy Isten mit tud véghez vinni bennünk, a lehetőséget az életünkben, akkor meg fogjuk látni a lehetőséget magunk körül és másokban.

Ezután vissza kell térni a régi kerékvágásba. Isten azt mondja: „Illés, menj vissza dolgozni. Azt kell véghezvied, amire elhívtalak, amire megteremtettelek.” És a legjobb módja annak, hogy betöltsük az űrt a lelkünkben, az, ha értelmes életet kezdünk élni. A siker nem fogja betölteni az űrt. A hírnév nem fogja betölteni az űrt. A vagyon nem fogja betölteni az űrt. Semmi más nem fogja betölteni az űrt, csak az, ha értelmes életet élünk.

„Jézus többek között azt teszi, amikor közel von minket magához, hogy ő lesz az a hang, amely megmondja, hogy kik vagyunk, ő határoz meg minket, ő vezet minket, ő gyógyít meg minket, és ő ad életet nekünk. ”

Még egy utolsó dolog, amit ki szeretnék emelni: vigyázz, hogy kire hallgatsz. Mert amikor Illés Istenre hallgatott, akkor önmaga volt, de amikor Jezábelre hallgatott, akkor tévelygett. El kell kezdened odafigyelni arra, hogy ki az, aki hatással van rád, milyen hangok formálnak, és ki mondja meg neked, hogy ki vagy, és hogy miről szól az életed. Tudom, hogy milyenek vagyunk mi, emberek. Beengedünk hangokat a lelkünkbe, amelyek az életünk végéig bennünk maradnak. És vannak körülötted hangok, legyenek ezek akár a szüleid, a mostohaapád, a testvéred, a tanáraid, egy gyerek, amelyek rossz irányba vezetnek, és ezek a hangok bejutnak a lelkedbe. És Jézus többek között azt teszi, amikor közel von minket magához, hogy ő lesz az a hang, amely megmondja, hogy kik vagyunk, ő határoz meg minket, ő vezet minket, ő gyógyít meg minket, és ő ad életet nekünk. Abba kell hagynunk, hogy a Jezábelekre hallgassunk. Van itt valaki, akit Jezábelnek hívnak? Nem hiszem, kivéve, ha valakit nagyon utált az édesanyja. Megvan annak az oka, hogy miért nem hívnak senkit Jezábelnek. De vannak közületek néhányan, akiknek Jezábel lakozik a lelkében. Olyan hangok vannak bennetek, amelyek megtöltöttek titeket félelemmel, és arra készítetnek, hogy rohanjatok, és hogy kétségbeesésben éljétek az életeteket. És azt hiszem, ez az, amikor Isten megállít és azt mondja: „Hogy jutottál ide? Ha hallod a szavamat, és azt gondolod, hogy nem számítasz. Ha azt gondolod, hogy nincs jobb jövő a számadra. Ha nem hiszed, hogy a holnap jobb lehet, mint a ma. Ha azt hiszed, hogy ha nem lennél itt, akkor az emberek nem siratnának, nem gyászolnának, és nem hiányoznának nekik. Ha nem hiszed, hogy szükség van itt rád, akkor hogy kerültél ide?” Milyen hangoknak engedted, hogy hazudjanak neked? Hogy azt mondják neked, hogy erről szól az élet? Ma este az életről szeretnék beszélni neked. El akarom mondani, hogy számítasz. El akarom mondani, hogy az életed tele van jövővel és reménnyel. Hogy szeretnek téged, hogy értékes vagy. Hogy az az Isten, aki alkotott téged, ismer téged, és kincsként őrzi életed minden pillanatát. Ne lepődj meg, ha vannak rossz pillanataid, fogadd el úgy, hogy igen, ez az emberi lét része. De ne engedd, hogy azok a pillanatok meggyőzzenek arról, hogy erről szól a jövőd. És különben is, ha a repülő soha nem szállna le, akkor nem élvezhetnénk a felszállás örömét, és soha nem tudnánk meg, hogy milyen érzés repülni. Tehát amikor azt éled át, hogy magad alatt vagy, állj

meg egy pillanatra, és mondd: Köszönöm, Istenem, hogy átélhetem ezt a kiindulópontot, mert szeretnék erre emlékezni, amikor kitörök a gravitáció vonzásából és a lelkemre nehezedő hatásából, és ismét szárnyalni kezdek. Mert emlékezni akarok, hogy milyen volt, amikor úgy éreztem, soha többé nem leszek képes járni, és most pedig repülök. Ez az Istennel megélt élet szépsége. Néha megérinted a mélységet, de nem maradsz lent. Mert arra vagy teremtve, hogy repülj.

Imádkozzunk!

Istenem, köszönöm, hogy nincs olyan pillanat az életben, amelyben ne lenne remény. Nincs olyan pillanata az életünknek, amelyen ne lenne egy sokkal csodálatosabb jövőbe vezető ajtó. Jézus, amikor azt mondtad, hogy te vagy az ajtó, és azok, akik átmennek rajtad, csodálatos mezőre jutnak, ez olyan sokat jelent nekem, Uram. Mert azokban a pillanatokban, amelyekben úgy érezzük, hogy csapdába estünk, bezárva egy dobozba, azokban a pillanatokban, amikor úgy érezzük, megbénultunk, és nem tudunk kijutni a saját magunk által létrehozott börtönből, Urunk, segíts meglátni, hogy te vagy az ajtó, te vagy a kapu, hogy mindig te vagy a szabadságba vezető út. Mindig te vagy az út a reményhez, mindig te vagy az út a szeretethez, mindig te vagy az út az élethez. Ezért azt választjuk, hogy téged követünk. Mert benned a jövő mindig jobb, mint a múlt. Mindig jobbá válunk, mint amilyenek most vagyunk. És amit mi gondolunk arról, hogy mit tartogat a jövő a számunkra, az össze sem hasonlítható azzal, amit te készítesz a számunkra. Ma este beléd vetjük a bizalmunkat, Urunk, hogy te látod azt, amit mi nem látunk. Ezért csak rád tekintünk, téged követünk és benned bízunk, mutasd az utat a számunkra. Jézus nevében, Ámen.

Végső szavak

Tudom, hogy nem ez volt a legfelemelőbb és a leginspirálóbb igehirdetés, de azt gondolom, néha fontos, hogy beszéljünk a lelkünk egészségéről és néhány gyakorlati lépésről. Szeretném, ha képesek lennétek beszélni más emberekkel, ha azt tudnátok mondani nekik: „Van kiút. Nem könnyű, tudom, hogy valódi a fájdalom, hogy valódi a bánatod, hogy valódi a kétségbeesés. De veled maradok a sötétségben, és lépésről lépésre segítelek a fényre. Veled akarok lenni a sötétségben, mert magamban hordozom a fényt.”

Papp János

Világunk és kultúránk Isten mérlegén

Keresztény kultúra...

Európa zsidókeresztény gyökerei...

A nyugati kultúra bibliai alapjai...

Szavak, fogalmak, melyeket sokszor hallunk, használunk, érvként ütköztetünk. Értéknek látjuk, képviseljük. Azonban a bennünket körbevevő világ összetett kultúrájának megismerésén, keresztényi értékeinek erősítésén túl szükség van rendszeres megvizsgálására, az Isten kijelentett igazságaihoz képest történő megmérésére. A kultúra (bármennyire is zsidókeresztény gyökerekből indul) ugyanis az emberi közösség által formált és minden korban összetett gondolkodási-viselkedési rendszer, ezért szükségképpen emberi (is).

A mikor közösségünk azt a missziói stratégiai célt jelölte ki 2003-ban a kiskőrösi közgyűlésen, hogy működő társadalmi kapcsolatokra van szükség (BEST 3. pont), akkor felvállalta a ránk kényszerített szubkultúrából való kilépést, és a társadalomban való építő, krisztusi jelenlétről és szerteágazó kapcsolatrendszeréről döntött.

Hálásak vagyunk, hogy a társadalmi megítélésünk a korábbi általános „szekta”-képtől mára egy „cselekvő egyház” képére változott. Hálásak vagyunk a köz- és felsőoktatás, a szociális szféra, az egészségügy és segélyezés, valamint a kulturális és külkapcsolati szolgálati és kapcsolati területekért, amelyekben egyházunknak széles „holdudvara” jött létre. Azonban a körülöttünk élő világ sokrétű társadalmához és annak széles kultú-

„Magyarországon is zajlanak ezek a változások, elég, ha csak a vidéki kistelepülések családjait, a nagyszülőket, szülőket kérdezzük arról, hol vannak a gyermekeik, unokáik.”

rájához való kapcsolódás előhívja a kultúra Isten szerinti vizsgálatának szükségességét. Leegyszerűsítve: Az evangélium hat-e rajtunk keresztül jobban, mint a világ hat és formál bennünket?

Fel kell ismernünk: óriási (globális) léptékű változások folyamatában vagyunk. Milyen változásról írok?

I. NÉHÁNY GLOBÁLIS ÉS MÉLYRE HATÓ VÁLTOZÁS VILÁGSZERTE

Falvakból városokba, városokból nagyvárosokba

1800-ban a világ lakosságának csak 3%-a élt városokban. 1950-ben már a föld lakosságának 30%-a városlakó volt, és 83 város népessége meghaladta az 1 millió főt. Napjainkban a fejlett világ 74%-a él városokban (a fejlődő országokban ez az arány 44%). 400 város büszkélkedhet 1 milliónál több lakossal, és 10 millió fölötti metropolisz 19 van a világon. („Human population: Lessonplan”, Population reference Bureau, 2009) Magyarországon is zajlanak ezek a változások, elég, ha csak a vidéki kistelepülések családjait, a nagyszülőket, szülőket kérdezzük arról, hol vannak a gyermekeik, unokáik.

Mindez azonban nem csupán földrajzi, fizikai helyváltoztatást jelent. Változást jelent az életmódban, a szükséges tudásbázis tekintetében, a családi kapcsolatokban, de gazdasági, társadalmi, kulturális és vallási tekintetben is. Más érdekli az embereket, másként élnek, mások lesznek a szükségük, és másként lehet az egyházi-gyülekezeti életet is élni.

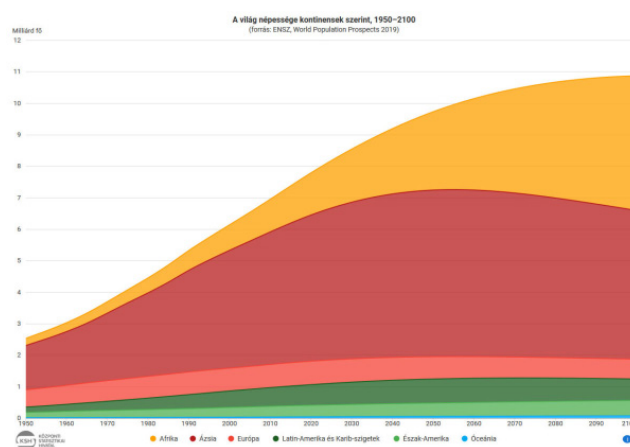
Gyülekezeti életünkben is érzékeljük ezt a változást. Vidéki, főként a kelet-magyarországi, körösvidéki, északi térségekben lévő kistelepülési gyülekezeteink fogynak, a fiatalok, fiatal házaspárok inkább a nagyvárosokat, a fővárost, időnként pedig más országokat választanak lakóhelyükként. Nagyvárosokban ugyanakkor nem élhető a vidéki életforma, és a gyülekezeteink keresik az alkalmazkodást a megváltozott munka- és életkörülmények, utazási, fogyasztási, szórakozási és kommunikációs szokások közepette.

A Jelenések könyvének a végén Babilon, a nagy város negatívan kerül előtérbe (Jel 18), majd Jeruzsálem, a szent város pozitívan mint Isten által elkészített örök lakóhely (Jel 21). Mindez – megértésem szerint – a város jelentőségéről is beszél.

Túlnépesedés, klímaváltozás, fenntartható (fenntarthatatlan) fejlődés

1950-ben a föld lakosainak a száma alig haladta meg a 2,5 milliárd főt. Ma (2019) 7,7 milliárdan élünk bolygónkon. 2050-re várhatóan 9,7 milliárdan leszünk. További adatok helyett álljon itt egy ENSZ-felmérés alapján készült diagram:

A sávok fentről lefelé: sárga – Afrika, piros – Ázsia, halványabb piros – Európa, zöld – Latin-Amerika és Karib-szigetek, világosabb zöld – Észak-Amerika, kék – Óceánia.

A függőleges száron 11 milliárd föig ér a görbe. A vízszintes száron 1950–2100-ig

Ezt a növekvő népességet kellene elhelyezni (lakhatás, gazdaság, migráció stb.), táplálni (mezőgazdaság fejlesztése, a Föld erőforrásainak végelessége, vízgazdálkodás és elszívatosodás stb.), társadalmilag, gazdaságilag, politikailag vezetni (energiakérdések, világhatalmi játszmák, háborúk és gazdasági-politikai tömbök stb.) és nem utolsósorban az evangéliummal elérni (vallások terjedése, vallási alapú konfliktusok, keresztényüldözés stb.). Mindeközben az ember feltalálta az atombombát, az őrütazást. Ma már több ezer

„Ismét egy nagy civilizációs ugrásban vagyunk, amelyben az »nyer«, aki gyorsabban tanul, ismer fel és ért meg történéseket.”

nyelven kommunikálhatunk, fejlett technológiával tudjuk gyógyítani magunkat, és közben gyökerestül felforgattuk a környezetünket is. Éppen emiatt sok tudós úgy gondolja, hogy egy, a korábbiaktól jól elkülöníthető földtörténeti korszak vette kezdetét. Ezt nevezik ma már egy új fogalommal a Föld antropocén korszakának. Az elnevezést a Nobel-díjas légkörkémikus, Paul Crutzen terjesztette el a köztudatban az 1980-as évek óta.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül Isten eredeti akaratát, ahogy az embert elhelyezte az Éden kertjében a földön, hogy művelje és őrizzze (1Móz 2,15). Meggyőződésem, hogy ez a küldetés nem csupán az Éden kertjére vonatkozott, és ennek a felelősséget fel kell ismernünk és hordoznunk kell ma is.

Mindezek mellett a globális, a külső környezetünket meghatározó, de a mindennapi életünkre ezer ponton ható változások mellett látnunk kell egy másik folyamatot is.

Informatika, internet, digitalizáció, virtuális valóság és mesterséges intelligencia

Amikor feltalálták az írást, vagy amikor feltalálták a könyvnyomtatást, ezzel egy addig elképzelhetetlen civilizációs ugrást tett előre az emberiség. Más lett az oktatás, a kultúra, a gazdaság, a hadászat, a vallás... szinte minden. Szakmák, épületek, eszközök fölöslegessé váltak, és új szükségek jelentkeztek. Az ember világa más lett.

Ma is zajlik egy hasonló folyamat, csak az a különbség, hogy gyorsabb ütemben.

Az alcímben felsoroltak miatt teljesen átalakul az oktatás, a kultúra, a gazdaság, a hadászat, a vallás(!?)... Minden. Nem valamiféle apokaliptikus végóraképen kell színezgetnünk mindezt, hanem fel kell ismernünk: nem kissé, hanem gyökeresen változik meg a világ körülöttünk. Ismét egy nagy civilizációs ugrásban vagyunk, amelyben az „nyer”, aki gyorsabban tanul, ismer fel és ért meg történéseket. Az ősi kísértések-lehetőségek is új kontösben mutatkoznak: gazdagság, erkölcselenség és hatalom.

Közösségi életünkben is szembe kell néznünk ezekkel a kihívásokkal és egyben lehetőségekkel. Tudatosí-

tanunk kell a változás faktorait, irányait, és meg kell határoznunk, hogy mikben, hogyan tudjuk mindezeket a közösségi életünk javára és annak szolgálói, valamint missziói munkánk elősegítésére használni. Nem kell szégyellnünk nekünk, idősebbeknek segítséget kérnünk a fiatalabbaktól, hogy jobban értsük a különféle folyamatokat/eszközöket, és gyorsabban alkalmazhassuk azokat. Ugyanakkor szükség van az érett hívők higgadtságára is, hogy kellő mértéktartással és bölcs mérlegeléssel tudjuk mindezeket értékelni és használni.

Globális világ, egyre zavarosabb világ

Miközben az információtechnológia fejlődése miatt az egész világról naprakész információink lehetnek, ugyanakkor egyre több zavart, működési képtelenséget látunk. Nehéz kihámozni a sok-sok információból a valóságokat, a lényegeseket, de általános közérzésünk az, hogy egyre zavarosabb a világ. A technikai fejlődésünknek, kényelmesebbé váló világunknak sötét oldala is van: az önzés, a közöny és a működő közösségek gyengülése (házasság, család, lakóközösség, gyülekezet, hazafiság stb.).

Készek és képesek vagyunk-e az általános zavarodottság érzete közben a családi és a közösségi életünk-

„Ezek a fenti folyamatok nem csupán negatívak, hanem sok jó lehetőséget is rejtenek magukban.”

ben a békesség, a nyugalom, a kiszámíthatóság és a lényeglátás „szigeteivé” válni? Hogyan tudjuk bemutatni az Úr Jézus szavait a gyakorlatban: „Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek; de nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja. Ne nyugtalanodjatok ti szívetek, ne is csüggedjen.” (Jn 14,27)

Ilyen „fekete” a világ? Miért sorolom ezeket a negatív tendenciákat egymás után? Mit tehetünk mindezt látva?

II. NÉHÁNY KONKLÚZIÓ A VÁLTOZÁSOK ÉRTÉKELÉSE UTÁN

1. Ezek a fenti folyamatok nem csupán negatívak, hanem sok jó lehetőséget is rejtenek magukban. Ugyanakkor akár a negatív, akár a pozitív oldalukat nézzük, a változások előtt nem „dughatjuk homokba” a fejünket, hanem meg kell küzdenünk a jelen és a jövő kihívásaival.
2. Fel kell ismernünk: egy-egy kisközösség gondjai nem csupán a helyiek bajai, hanem egy szélesebb és összetett folyamat velejárói. Magyarul: például a nagyvárosi gyülekezetek istentiszteleti szokásainak változása mögött ott van a fent vázolt sokféle változás is, nem csupán az, hogy jó vagy rossz hívók a testvérek...
3. Építenünk kell az ilyen mértékben változó társadalomban egy örökkévaló világra készülő társadalmat. Azaz egy minden korban benne élő, de abba bele nem ragadó közösséget, mely képes ön- és társadalomkritikára, az örökkévalóság szempontjából egészséges kezdeményezésekre, józanságra az egyre eszeveszettebb világ forgatagában.
4. Világunk és kultúránk vizsgálatakor – főként, ha a változások sokasága és gyorsasága taszít bennünket – könnyen a külsőségek értékelésébe, felületes ítéletésébe csúszunk bele. Hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy egy-egy kulturális szokás vagy forma gyakorlása sokféle szándékból, lelkületből fakadhat, melyeket sokszor egyáltalán nem vizsgálunk. Éppen ezért a mögöttes szándék, motiváció feltárására, a romboló meggyőződések leleplezésére és az Isten szerinti egészséges motivációk erősítésére van szükség.
5. A világ mindenkori kulturális tereit átszövi három fonál: isteni, emberi, ördögi. Nekünk adatott a feladat, hogy megismerjük, megértsük, megvizsgáljuk,

megszűrjük és megéljük ezeket. Bölcsen kell élnünk az isteni tartalmakkal, hogy ne jelentőségtelenedjenek el. Meg kell tartanunk az emberi, a Teremtő belénk oltott céljaiból fakadó kincsek helyét és fontosságának határait. Őrizkednünk kell az ördögi elemektől, melyek megtévesztőek és talmiak.

S mivel legtöbbször keveredve jelennek meg ezek a kulturális elemekben, meg kell találnunk a jóra, az igazságra vezető utat, folyamatokat.

III. NÉHÁNY JAVASLAT AZ ISTEN SZERINTI JÖVŐ ÉPÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Ha a kultúránk és világunk vizsgálata utáni előremutató javaslatokat, célokat akarnám megfogalmazni, nem tudok jobb felsorolást a Michael W. Goheen által megfogalmazottaknál (Keresztyén misszió ma [Budapest: Kálvin, 2019]). Elemezzük az ő tételeit és a hozzájuk fűzött magyarázó, értelmező gondolataimat.

Milyen hívő emberekre, családokra és közösségekre van és lesz szüksége ennek a világnak? Mit várhat el Isten tőlünk? Olyanokra van szükség, akik...

1. Önzetlen szeretettel fordulnak az önző világhoz

Az ember talán leggonoszabb motivációja az önzés. A fent felsorolt változások felerősítik ezt korunkban, és új tereket, lehetőségeket adnak ehhez az életszemlélethez. Messze világító lámpások azok a hívők és közösségek, ahol szembe tudnak menni az önzéssel, és a viszonzás nélküli segítséget, a készséges adást, az őszinte befogadó szeretetet gyakorolják. Mindez nem könnyű, mert kevesek az adók, és sokan vannak, akik kapni szeretnének... Emlékezzünk az Úr Jézus Pál által megörökített szavaira: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” (ApCsel 20,35)

2. Bölcsék a mindent meghatározó ismeret és információtechnológia korában

A Szentlélek gyümölcseinek utolsó „gerezdje” a mértékletesség vagy más szóval önuralom. Erre az ajándékra, a Szentlélek segítségére van szükségünk, hogy válogatni, szelektálni, nemet mondani, kikapcsolni tudjunk. Egy „épig érő szénakazalban” kell megtalálnunk a „tűt”, azaz az információk hegyéből a fontos és lényeges göröngyöket. Segítenünk kell minden generációnak a neki megfelelő módon, hogy eligazodjon az infotechnológia gyorsan bővülő és változó világában.

„A jog nem végső érv. Van felette való. Ilyen a szeretet, a bölcsesség, az áldozatkészség.”

3. Törődnek környezetükkel a környezetpusztítás világában

Amikor erről a területről gondolkodunk, szét kell tudnunk választani az ökológiailag érzékeny, bölcs gondolkodást az etikai liberális gondolkodástól, mert a társadalomban gyakran együtt jelenik meg e kettő. Néhány építő felvetés:

- gyümölcsfákat az imaházak kertjébe (ha van kert)
- kevesebb műanyag szemetet a szeretetvendégségeinkhez kapcsolódva (eldobható műanyag poharak, tányérok stb.)
- energiatakarékosabb épületeket...
- általában környezettudatosabb gondolkodást!

4. Alázatosak az öntelt, elpuhult és magával foglalkozó világban

Az önzés következménye a magunk körül való forgás. A mindennapok közepette tapasztaljuk ezt a megterhelő életszemléletet. A reklámok, a média és a gazdaság kiszolgálja a közgondolkodást, és produkálja az ennek megfelelő termékeket, gyakorlatokat, helyszíneket, eseményeket, fórumokat. Van-e az alázatnak fóruma, értéke és vonzása a számunkra? A bibliai és ősi értékek, mint például az alázat, az előzékenység, a másakra való minőségi figyelem, a szenvedés vállalásának készsége a jó cél érdekében miképpen kerül elő a nevelés és a mindennapi élet során? Prédikálunk-e ezekről, bemutatjuk-e ezeket közösségeinkben? „...tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos...” (Mt 11,29)

5. Türelmesek az azonnali örömhajszolás világában

Nagyszüleim ha almát akartak enni, ültették, majd gondozták az almafákat, és meg kellett várniuk a gyümölcsstermés időszakát. Ma ha almát akarok enni, elmegyek a piacra vagy az élelmiszer-áruházba, és megveszem. Most. Fél óra alatt... Elszoktunk a várakozástól, ezért tanulnunk, gyakorolnunk kell magunkat a türelemben, a kitartásban, a várni tudásban. „Legyetek tehát türelemmel, testvéreim, az Úr eljövete-

léig. Íme, a földművelő várja a föld drága gyümölcsét, és türelmesen várja, amíg az korai és késői esőt kap. Legyetek tehát ti is türelemmel, és erősítsétek meg a szíveteket, mert az Úr eljövetele közel van.” (Jak 5,7–8)

6. Irgalmasok az erőszak és tragédia túladagolásától fásult világban

Tud-e más lenni az egyház a fásult világban? Képes-e figyelmes segítségre a lakókörnyezetében az intézményes szolgáltatási rendszeren túl? Meg tudjuk-e találni a megfelelő belépési pontokat az irgalmasság és a fel-emelő szeretet gyakorlásához? Egyáltalán akarunk és tudunk-e a magunk dolgain túl a településünk gondjaival foglalkozni? Felelősek vagyunk-e ezekért? Jézus jut eszembe a kereszten. Annyi kint él meg, annyi erőszakosságot szenved el. Eközben mégis van figyelme a mellette szenvedőre, a tudatlan gonoszakra és anyja további földi sorsára...

7. Örülnek a gyönyört eszeveszetten és élvhahász módon kereső világban

Gyülekezeteinkben nagyobb elfogadottsága van a sírásnak, mint a nevetésnek. Igaz-e ez az állítás? Ha igaz, jó-e ez? A legszentebb érzelmek (istenélmény átélései, a bűnbánat fájdalma, a bűnbocsánat és üdvösség öröme, a szolgálat áldásának élménye) mellett helye van-e közösségeinkben a humornak, a játék örömeinek, a teremtettség élményének, a sportolás katartikusságának? Jól tudjuk-e képviselni a tiszta öröm sokkal jobb voltát? Miközben világunk egyre inkább a testiség, a nyílt szexualitás foglya és belülről mérgezettje lesz, ki tudja-e lúgozni belőlünk a Szentlélek a gonosz hatását úgy, hogy megmaradjon az, ami jót belénk alkotott az Isten? Azaz az aszketizmus és a hedonizmus helyett a „krisztianizmus” tegye mássá táguló környezetünket általunk!

8. Hálások a jogok világában

„Nekem jár” – mondja a gyermek, akinek lassan a sok jogától eszébe sem jut a kötelessége az iskolában. „Nekem jár” – mondja a munkavállaló, és nem nézi a cég érdekét, hanem a saját érdeke szerint megy a munkaügyi bíróságra. „Nekem jár” – mondja a tulajdonos – a vezető – a képviselő, és kizsákmányolva megszerzi a legtöbbet, amit csak kisajtolhat.

A jog nem végső érv. Van felette való. Ilyen a szeretet, a bölcsesség, az áldozatkészség. Ezek jellemzik Istent,

**„Charles Wesley-nek volt egy prédikációja három fő ponttal:
Keress annyit, amennyit csak tudsz! Tegyé félre annyit,
amennyit csak tudsz! Adakozz annyit, amennyit csak
tudsz! Mit szólsz ezekhez? Melyik okoz gondot neked?”**

aki nem csupán jogszerűen (igazságosan), hanem kegyelmesen és önzetlenül cselekszik.

Miképpen tudunk a magunk igazából, mások vélt/valós igazságkereséséből kitörni és tényleg jót cselekedni? Legyé hálás! Mindenért! Akkor is, ha... Amennyiben ezt éljük meg, nem mindenkinél többet szerzünk, hanem többé leszünk. Lásd a hegyi beszéd üzeneteit! „Ha valaki pereskedni akar veled, és el akarja venni az alsóruhádát, engedd át neki a felsőt is! Ha pedig valaki egymérföldnyi útra kényszerít, menj el vele kettőre! Aki kér tőled, annak adj, és ne fordulj el a kölcsönt kérőtől!” (Mt 5,40–42)

9. Percről percre Isten jelenlétében élnek a sze-

kuláris világ közepette

Isten árucikké vált. Pontosabban az „istenkék”. Az ember kialakította magának azt a világot, amikor nem az ő élete átjárható az Isten által, hanem ő akarja bálványként „istent” élete maga kívánta részeiben elhelyezni. Az „áldó isten”, a „megnyugtató isten”, a „szórakoztató isten”, az „aranyos isten”, a „mindent igazoló isten” kelendő árucikk. A hívők ezzel szemben életük egészét készek átadni Istennek, számolnak Isten jelenlétével, és a vele való élő közösségből merítenek erőt. „Szüntelenül imádkoztatok...”

10. Nagylelkűek a fogyasztói társadalomban

A könnyed adás könnyen megy és marad el. A nagylelkű adás sokba kerül, néha fájdalmas, nem belőlünk, hanem a szükségben levő helyzetéből és Istenhez való igazodásból történik. A nagylelkűséghez tartozik megfontolás, bölcsesség, ön- és emberismeret is. A nagylelkűen szolgáló/adó megcélzott eredménye nem függőség, hanem szabadság és előrejutás. Nem következik a szolgálatából önteltség, hanem sokszor inkább belső küzdelmet áll ki az így élő ember. Mégis só és világosságként hat, mert a más milyensége szemet-szívet gyönyörködtető és sokakat Isten felé mozgathat. Ahogy Pál apostol írja: „Mert ennek a szolgálatnak az ellátása

nemcsak a szentek szükségét elégíti ki, hanem sokakat hálaadásra is indít az Isten után.” (2Kor 9,12)

11. Az „elég” egyszerűségét hirdetik a feleslegget halmozó világban

Tudod, hogy mire nincs szükséged? Nemet tudsz-e mondani a csábító szerzés sodrásában? Tudsz-e „hát-ralépni egyet” és józanul értékelni a benned felébresztett vágyat valami után: Tényleg szükségem van erre neked, szeretteimnek? Milyen szempontok alapján döntesz, amikor vásárolsz, beszerez, újra cseréled a régit?

Charles Wesley-nek volt egy prédikációja három fő ponttal: Keress annyit, amennyit csak tudsz! Tegyé félre annyit, amennyit csak tudsz! Adakozz annyit, amennyit csak tudsz! Mit szólsz ezekhez? Melyik okoz gondot neked?

Isten akaratát keresve gondolkoznunk kell azon is, hogy miként tudunk segíteni a fogyasztói társadalom csapdáiba szorult embertársainknak (mániások, depressziósok, kényszeres vásárlók, szenvedélybetegek stb.) a krízishelyzetek intézményesített kezelésén túl. Milyen konkrét nevelési, szokásváltoztatási mechanizmusaink vannak? Ezek működnek-e a hívő családok neveléseiben, gyülekezeti tanításunk során?

12. Megbocsátanak a vetélkedés, erőszak, harag és bosszú világában

Isten országa más. Másnak kell lennie, mint amilyen a bűn és a Gonosz által uralt, illetve befolyásolt világ. A nehéz számunkra az, hogy hat ránk mind a kettő. Éppen ezért szükségünk van „fegyverekre”, melyek leépítik az ördög mesterkedéseit, és építik az Isten országát. Az egyik ilyen „fegyver” a megbocsátás. Persze az kérdés, hogy milyen széles körben, milyen mélyen és visszavonhatatlanul tud-e jellemezni bennünket ez a Krisztustól tanulható érték. Munkahelyi történések, nemzeti választások, gyülekezeti döntések, familiáris kapcsolatok, társkeresési történések, gazdálkodási helyzetek stb. kapcsán a Diabolosz akaratára vagy az előzékenység, a türelem, a kérés nélkül is megbocsátok lelkülete lesz-e a meghatározó a hívők részéről? Tudunk-e mások lenni, mást képviselni? „Atyám, bocsáss meg nekik, nem tudják, mit cselekszenek...”

13. Istent dicsőítik az önimádat világában

Krisztus jó. Krisztus szép. Krisztus szent. Krisztus ha-

„Isten kegyelméből, a Szentlélek ereje által váljunk ilyenekké, és ösztönözzünk másokat is e célokhoz igazodásra! Ha így teszünk, akkor világunk és kultúránk – amennyire rajtunk áll – egyre inkább Isten szerintivé válik!”

talmas. Krisztus lenyűgöző. Krisztus meghallgatásra méltó. Krisztus átlát a szitán. Krisztus baráti. Krisztus megragadó. Krisztus csendes. Krisztus kiismerhetetlen. Krisztus mély. Krisztus „kibírja”... Folytatod? Mit gondolsz, érzel, hiszel órára? Az ember hol nagyra tartja magát, hol összeroskad kicsinyhitűen, hol a végtelenségig csak magával foglalkozik. Jellemző-e ránk, hívő emberekre, hogy mi ezzel szemben khrisztianosok vagyunk? Azaz Isten dicsőítése, Krisztus követése a Szentlélek által a megfogható és maradandó tapasztalat velünk kapcsolatban. Ő marad-e meg ró-lunk az embertársainkban, vagy magunknak állítunk kisebb-nagyobb emlékoszlopokat? Minden korok embere szerette magát. Mást kevésbé, Istent meg csak néhányan. Ezek között vagyunk-e?

14. Szavaikkal építők egy pusztító szavakat szerető világban

Időnként vicces műsorokban látom: a trágárságot nevetik, megtapsolják. Miért? Mi jó van abban? Egy külsős kommunikációs „zseni” próbált taníttatni: Amilyen erősen, keményen szóltak, legalább olyan keményen kell az egyház nevében visszaszólni. Ez a média világának a „csatazaja”.

Hát nekem nem tetszik. Nem tetszenek a bántó, erőszakos, trágár, rideg, a másikat lesöprő szavak, gondolkodásmód. A Bibliából azt tanulom: „a tiszteletadásban egymást megelőzőek legyetek...” Építő szavakat (persze mögöttesen építő szándékot is!) a házasságba, a gyermeknevelésbe, a családok között, a gyülekezetbe, az egyházba, a társadalomba! Csorduljon belőlünk a jó,

a tiszta, a hála, az öröm, az áldás, a béke, a jóindulat, a rosszat jóvá látás akarata és a megbocsátás támogató szavai! Ezek tetszenek. Nem csak nekem!

15. Elkötelezettséget tanúsítanak a közöny világában

Az egyik budapesti rabbi mesélte egy előadásában: „Egy Izraelben tartott nagy zsidó összejövetelel egy világszerte ismert rabbi feltette a kérdést: Mi fenyegeti leginkább a világ zsidóságát? Az antiszemitizmus? Nem, az szinte mindig volt, és mégis itt vagyunk. Az új nemzedékek elvilágiasodása? Nem, mert ezzel ellenkező folyamatokat is látunk. A közömbösség. A vallási, az embertársi, a társadalmi közömbösség.”

Talán ez a legszélesebben átélhető negatív hatás. Persze ez pszichés védekezés is egyben a bennünket bekebelezni akaró erőkkkel szemben. De nekünk, hívő embereknek túl kell ezen látnunk. Fel kell ismernünk: csak elkötelezettséggel érhetők el igazán fontos célok. Az elkötelezett emberek tudnak jelentős hatást gyakorolni. Az elkötelezettség minden ellenkező érveléssel szemben ma is lenyűgöző és követésre hívó. Mi hívők, baptisták, mennyire vagyunk elkötelezettek? Miben látható mind-ez? „Szánjátok oda a ti testeteket...” (Róm 12,1–2)

Szeretnénk a ma és a jövő világában ilyen célok, értékek szerint élő emberek közelében, közösségében lenni? Isten kegyelméből, a Szentlélek ereje által váljunk ilyenekké, és ösztönözzünk másokat is e célokhoz igazodásra! Ha így teszünk, akkor világunk és kultúránk – amennyire rajtunk áll – egyre inkább Isten szerintivé válik!

Kovács László

Gondolatok a misszióról

A mai keresztény misszióról írni szép feladat, de nehéz kihívás is egyben. Szép, mert a legnagyobb csodáról írhatok, ami annak a felismerése, hogy Isten minden emberi esendőségünk és bűneink ellenére változatlanul és hűségesen szeret és be akar vonni bennünket az evangélium hirdetésének hatalmas feladatába. Nehéz kihívás, mert szembe kell néznünk a valósággal, hogy miként is állunk ma mi, hívó emberek a szeretettel, és bizony ennek első lépése az alapos önvizsgálat Isten igéjének világosságán keresztül. Mivel írásom nem egyházi stratégiának és nem is a baptista missziót illető elemző írásnak készül, igyekszem a keresztény misszióra vonatkozóan írni baptista szemmel. Mert Urunk missziós parancsa egyetemleges, nem felekezetekre vonatkozó, és célja is azonos vallási hovatartozástól függetlenül.

Az egyháztörténet reformáció időszakát illető tanulmányaim során olvastam Néri Fülöp életéről, aki az akkori egyház papjaként jó példája volt annak, hogy az alázattal és az emberek iránti szeretettel végzett missziós munkát milyen gazdagon megáldja Isten. Az ő története indított arra hogy három alapvető missziós „eszközt” emeljek ki, amely az ő szolgálatát meghatározta, és számunkra is meghatározók az eredményes szolgáló életben. Nézzék el a testvérek, hogy Fülöp életrajzára, szolgálatának ismertetésére nem térek ki. Teszem ezt azért, hogy buzdítsam a testvéreket az egyháztörténet reformer szellemiségű alakjai életének megismerésére, hogy általuk is hitünket mélyítő bizonyosságunk legyen azt illetően, mily gazdagon áldja meg kegyelmes Istenünk a mi bátortalan lépéseinket.

Az örömhír terjedésében mindannyian együtt dolgozhatunk, és ez Isten kegyelmének egyik legszebb, ha nem a legszebb ajándéka, mert ezt a célt nélkülünk is megvalósítaná Atyánk, de ő be akar vonni bennünket ebbe a csodálatos misszióba, mert Isten szeretetének hordozói és közvetítői vagyunk. A missziós cél mellé

a szeretet a missziós eszköz, hogy Isten igéje megfelelő módon érjen célhoz. Pál korinthusiakhoz írt első levele egy fejezetet tartalmaz erről a szeretetről, melynek Isten igéjét kell hordoznia a szolgálatunkban. Ez a fejezet azzal zárul, hogy a hit, remény, szeretet hármából a legnagyobb a szeretet. Ez nem is lehet másként, hiszen Isten maga a szeretet. Az egész teremtett világ, az ember teremtése, Krisztus Jézus áldozata, mind Isten szeretete által van. A „legyen” azt jelenti, hogy Isten elkezdte szeretni a semmit, és előállott belőle valami, aminek lényege éppen nem az anyag, hanem Valaki, aki által mindez van. Minden a mindenkben. Ez az emberi értelmet meghaladó csoda, amiből csak annyit vagyunk képesek talán felfogni, hogy milyen nagyon szeret Isten, milyen csodásan működik és minden emberi lehetőséget meghaladón gondoskodik rólunk. De még Isten szeretetének mélységét továbbgondolva is nagyon nagy gátat szab a véges gondolkodásunk. Isten ebbe a végesbe mégis bele tudta helyezni a végtelent Jézus Krisztus által. Isten szeretete az ember által megragadhatóvá vált, és Jézus Krisztusban valóságossá és a Szentlélek által „befogadhatóvá” lett.

„A missziós cél mellé a szeretet a missziós eszköz, hogy Isten igéje megfelelő módon érjen célhoz.”

Néri Fülöp az egész földi szolgálatát erre a szilárd alapra helyezte. Isten szeretete alapozta meg az ő munkáját, és szolgálatának gyümölcstermése is ezért volt bőséges. Ebben van ma hiányossága a missziós munkának is. Sokkal inkább emberi stratégiák, módszerek vették át a szeretet helyét, mert valahogy a szeretet megélése, gyakorlása nem akar menni, még a hívő embereknek sem. Fülöp idejében is láthattuk, hogy az akkor egyeduralgó egyháznak szakadással, a reformációval kellett szembenéznie. Az egyház elveszett a saját hatalmának építésében, minél több olyan hagyomány, szabály bevezetésével, ami ezt a hatalmi törekvést szolgálta. Ezzel teljesen elfordult az egyház Krisztus követésétől, és egy önérdékű hatalmi „szerv” lett. Nem a szeretet által működött, nem szolgált. Fülöp példamutatása egy tükör volt az akkori egyház számára is, méghozzá az ige tükré, amelyben megláthatták az igazságot és a megtérés útját is: „Isten azonban a maga szeretetét mutatta meg irántunk, mert Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk.” (Róm 5,8) Vagyis vissza a kezdetekhez, vissza Isten mindent felülmúló hatalmas szeretetéhez, és így szolgálni. Ma a missziós szolgálatban is nagyon fontos erre az ige helyre tekintve Isten szeretetéhez fordulni és abban növekedni. Isten szeretete formálja a missziós munkát, ennek a szeretetnek a közvetítése hassa át a megvalósítást, hogy elsősorban szeressük az embereket, és ez által a szeretet által lássák meg, hogy fiak vagyunk. Hálás szívvel és örömmel nézem azt, ahogy a közösséghez, a szeretetbe való visszakanyarodás, illetve az onnan való részbeni újraépítkezés missziós cél lett. Szükség van az ebben való növekedésre, tanulásra, és a törvénykezés, a gyülekezet-központúság elhagyására. Krisztus az egyház feje, neki kell a középpontban lennie. Az egyház életében, a közösségeinkben Isten szeretete lehet az egyetlen szilárd alap! „Ki választana el minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongatás vagy üldözés vagy éhezés vagy mezítelenség vagy veszedelem vagy fegyver?” (Róm 8,35) Ehhez a szeretetbe kell ragaszkodnunk, ebben kell kitartanunk, még akkor is, ha elvétjük az irányt, mert Isten szeretete tartja egyben és életben a közösségeinket, dicsőségét a szeretetben élő és működő közösségek szolgálják. Amikor missziós programjainkért imádkozunk, ezen kellene megállnunk egy kis időre. Valóban a szeretet vezet bennünket, elhívjuk Istent ezekbe a szolgálatainkba, hogy az ő dicsőségét szolgáljuk, és

Néri Szent Fülöp (1515–1595), katolikus pap,
az Oratorianus-rend alapítója

valóban egy egészséges, szeretetben élő közösség vagyunk vagy sem? Ha ezek nem valósulnak meg, akkor teljesen hiábavaló minden törekvésünk, áldás nem lesz rajta. „...mindezekben diadalmaskodunk azáltal, aki szeret minket.” (Róm 8,37) Ma a missziós célok megfogalmazásánál éppen a Szentírás nem kerül elő, ezért megyünk sokszor téves utakra, ahová Isten nem tart velünk.

Hirdessük az evangéliumot a föld legvégső határáig, minden teremtménynek. Ezt a parancsot végrehajtani csak úgy lehet, ahogyan erre Isten igéje útmutatást ad: „Mert Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” (2Kor 5,14–15) A keresztség eljutva, onnan továbbmenve a meghaláson keresztül eljutni a feltámadásig. Újjászületve Isten

„Milyen az a halló szív? Ami Isten szeretetével van telve, arra indul, arra működik.”

szeretetében a Szentlélek munkája által, és szolgálni Krisztus Jézust, aki meghalt mindenkiért. Megértve ezt a szeretetet, amit Isten érez a bűnös ember nyomorúságos életére nézve, aki tudatlanságában a sötétségben vergődve nem leli az útját a világoosságra. Mert nem is tudja, hogy van ilyen út. Ha nem jutunk el a feltámadásig, akkor általunk sem látják meg. Ma azt látják, hogy a keresztények olyan emberek, akik mindig vitatkoznak valamin, és éppen olyan bűnökben élnek, mint akiknek fogalma sincs Istenről. Ha nem tudjuk megmutatni ennek a világnak a megfeszített és a halottaiból feltámadt Krisztust, akkor nem érnek célt missziós törekvéseink. Ha nem tudjuk ennek a világnak bemutatni a kereszthalálig engedelmes Krisztust, akkor nem érnek célt a missziós törekvéseink. Krisztus engedelmes volt a kereszthalálig. Engedelmes az Atya Isten szeretetének. Annak, hogy „úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Misszióinkban a legfontosabb annak megértése, hogy a lángoló szív önmagában még nem elegendő. Ez a tűz Isten szeretete által táplált legyen, hogy mi is képesek legyünk arra a szeretetre, ahogyan Isten szerette az embert. Ennek a szeretetnek van teremtő ereje, ez a szeretet lesz képes közösséget alapozni, építeni és fenntartani. Salamon Istentől bölcs szívet, értelmes szívet, halló szívet kért, hogy Istentől való bölcsességgel, értelemmel, szeretettel vezesse az ő népét. Milyen az a halló szív? Ami Isten szeretetével van telve, arra indul, arra működik. A szív indítja el az agyat. A szívben ami megfog, az fogja a fejet megtölteni, és ezzel indul cselekvésre az ember. A szív teljességével szól a száj. Mily nagyon megjutalmazta ezért Isten Salamont. Mert először Isten országát kereste, és ráadásként megkapott mindent. Isten országát Jézus Krisztus nyitotta meg az ember számára, ő az út, az igazság és az élet. A misszió célja, hogy Krisztusban ezen az úton minél többen jussanak el az Atyához. Salamont bőséges gondoskodásával vette körül a mi kegyelmes Istenünk, így teljes bizalommal hihetjük azt, hogy amikor Krisztusért járunk követségben, engedelmesen az Atya Isten szeretetének, akkor velünk is ekképpen cselekszik Isten. Nem az a csoda, hogy tele van a kassza, nem az a csoda, hogy kapunk egy autót vagy adakoznak, hogy szolgálni tudjunk, mert ez Isten gondoskodása, ez is az a szeretet, amelynek szolgálatában vagyunk. Az a csoda, hogy ebben mi munkálkodva láthatjuk, ahogyan

rajtunk keresztül mindez működik! Isten megjutalmaz bennünket azzal, hogy gyönyörködhetünk abban a munkában, amit rajtunk keresztül elvégez. Szükséges az a mai missziós munkában, hogy valóban újjászületve, odaszánva magunkat ennek a szeretetnek, szolgáljunk az emberek felé. A szeretet gyakorlására, azt isteni szeretet hordozására alkalmassá kell válni. Nem alkalmas az, akinek az élete a megszokott medrében megy tovább. Nem alkalmas rá, aki testből él és cselekszik. Nem alkalmas rá, aki csak vallásos lesz és a padot melegíti vasárnaponként az imaházban, majd hétköznaponként éli ugyanazt a pogány életet, amit addig élt. Amikor az ember elhíz, akkor nem a fogyasztótablettát az, amit az orvos javasol, hanem az étrendváltatás és az életmód-változtatás. A fogyasztótablettához azok nyúlnak, akik úgy akarnak változni, hogy nem akarnak semmin változtatni. A hívő életünknek sem mindegy, hogy mi a tápláléka. Nem mindegy, hogyan éljük ezt a hívő életet. Ma éppen úgy, mint Néri Fülöp idejében, a hit nem azt jelenti a közösségben, mint amit Isten ígéje alapján jelentenie kellene. Mindenféle tanítások sodorják összevissza a híveket. Láthatunk különböző hazug tanításokkal saját dicsőséget kereső közösségeket. Ennek gyümölcseről látszik, hogy mi-

Giuseppe Nogari olajfestménye Néri Fülöpről

„Baptistaként nagy hálával tekintek eleinkre, akik a megvetés és a meghurcoltatás közepette, a mai oktatást is megalapozva, nagy gondot fordítottak a gyermekek alapos, korukat meghaladó műveltséget adó tudás, ismeret megszerzését célzó tanítására.”

Jelenet *A mennyországot választom* című, Néri Fülöp életét feldolgozó 2000-ben készült olasz filmből

lyen lélektől való. Ezekből az emberekből lesznek a valóság őrültjei, akik ostobaságokkal a szájukban terjesztik a tévtanokat, szolgálva az ő urukat.

A misszió másik nagyon fontos eszköze a tanítás. Kiemelten említi ezt a Szentírás is számtalan helyen, mert a hívő életben is csakúgy, mint az emberi életben, a nagykorúságra vezető út folyamatos tanulás. Azért missziós feladatként kell ezzel foglalkoznunk, mert ma éppen az egyház a legnagyobb missziós terület, ami nem az igazság alapjain áll. Bizony stabilan a hitben az képes megállni, akinek életét az egészséges tanítással táplálták, „hogy többé ne legyünk kiskorúak, akik mindenféle tanítás szelében ide-oda hányódnak és sodródnak az emberek csalásától, tévútra csábító ravaszágától” (Ef 4,14), és itt az igeszakasz folytatásában rögtön visszacsatolhatunk az eddigiekhez, hogy mi is minden missziós cselekedetnek az értelme, „hanem az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá, aki a fej, a Krisztus” (Ef 4,15). Isten szeretetéhez kell felnőnünk, aki úgy szerette az embert, hogy egyszülött Fiát adta oda érte. Misszióink központi eleme tehát az egészséges tanítás. Baptistaként nagy hálával tekintek eleinkre, akik a megvetés és a meghurcoltatás közepette, a mai oktatást is megalapozva, nagy gondot fordítottak a gyermekek alapos, korukat meghaladó műveltséget adó tudás, ismeret megszerzését célzó tanítására. A hívő élet megalapozásának is fontos eleme. Helyes istenismeret és valódi istenkép nélkül a hívő ember csak ki van szolgáltatva

mindenféle megtévesztő mesének, amelyek az éppen aktuális tanító függvényében képlékenyek és zűrzavarosak. A zűrzavar ura pedig tudjuk, hogy ki. Bőség-gel akadnak kiszolgálói, erre figyelmeztet a Szentírás: „Vigyázzatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel, amely az emberek hagyományához, a világ elemeihez, és nem Krisztushoz igazodik.” (Kol 2,8) Itt rögtön megfogalmazhatjuk az egészséges tanítás legfontosabb ismértvét, hogy Krisztushoz igazodik. Krisztus Urunk földi élete során mindent tudtunkra adott, ami az üdvösségre vezető, szolgáló életünk útján elegendő. Maga mondja el nekünk, hogy milyen tudás birtokosai lettünk őbenne: „mindazt, amit hallottam az én Atyámtól, tudtul adtam nektek.” (Jn 15,15) Teljes bizonyossággal mondhatjuk, hogy Istentől való tudás birtokában taníthatjuk azokat, akiket ránk bíz szolgálatunk során a mi Urunk az ő kegyelme által. Pál apostol misszióútjait tanulmányozva láthatjuk, hogy Korinthusban „Ott is maradt egy évig és hat hónapig, és tanította közöttük Isten igéjét” (ApCsel 18,11). Majd ezen fejezet 20. versében azt olvassuk: „Amikor arra kérték, hogy hosszabb ideig maradjon náluk, nem volt rá hajlandó”, de a 21. versben azt mondja: „Visszatérek hozzátok, ha Isten úgy akarja.” Mi lehet az oka ennek, hogy ahol nem kéri, marad, ahol kéri, hogy maradjon, onnan pedig távozik? Ennek magyarázata az, hogy szolgálatát a missziójának végső célja határozza meg. Ebben az esetben az, amit az ApCsel 19,21-ben olvassuk: „Pál elhatározta a Lélek által, hogy Makedóniát és Akháját bejárva Jeruzsálembe megy.” A Lélek által. Pál élete, benne az időbeosztása is és a

Jelenet *A mennyországot választom* című filmből

„Hatalmas áldás, hogy ebben a munkában mi, egyszerű lelkek szolgálók lehetünk. Tegyük tanítvánná minden embert ezen a földön, legyünk jó sáfárai Isten szavának.”

munkarendje is mindenestől a misszió Urától, Jézus Krisztustól függött. A Szentlélek irányította őt, ő pedig figyelt a Lélek irányítására. Hiába mondott akárki akármit, ő azt tette, amire Isten Léleke indította. Hiába akarták, hogy menjen már odébb, mert nem szívesen hallgatták kezdetben az evangéliumot, ő maradt, és életét kockáztatva is hirdette azt. Ennek eredményeként megtértek azok közül is sokan, akik azt akarták, hogy menjen minél előbb tovább. Aztán hiába marasztalják nagy kedvesen, ha neki a Lélek azt mondja, hogy nem most van itt az ideje ennek, menjél tovább, majd még visszajössz ide.

A szeretet és a tanítás mellett a teljes engedelmeség Isten akaratának a misszió sikerének fontos eleme, ahogyan ez Néri Fülöp élete által is bizonyos számunkra. Indiába szeretett volna elmenni misszionáriusnak, de Isten terve az életében nem ez volt. Isten maga mutatta meg neki a személyes szolgálatát, és ő ebbe beállt. Kérte Isten vezetését ebben. Ez a teljes függés jellemzi az érett hitű keresztényeket. Amikor nem az érzelmeim határozzák meg a tevékenységemet. Nem a közvélemény, az emberek kívánsága, hanem amikor valaki komolyan veszi és gyakorolja a hétköznapi életben, hogy „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?”. Ma például mit cselekedjek? Holnap mit cselekedjek? Van nekem itt dolgom még, vagy valahol egész másutt akarsz használni? És akkor is megy, ha az kényelmetlen, kellemtelen, és akkor is marad, ha az nagyon nehéz feladatokat jelent. A ragaszkodó hűség vagy a rugalmas mozgékonyosság nem az alkatából következik a megszentelt életű hívő embernek. A szolgálat Ura parancsol a Lélek által annak, aki Isten szolgálatában áll. Minden újjászületett ember Isten szolgálatába szegődött.

Vizsgálhatnánk tovább a misszió, a személyes missziós szolgálat ránk és közösségeinkre vonatkozó útmutatásait a Szentírás fényében. Rövid írásomban ennek ellenére szorítkoztam azokra a lényegi elemekre, amelyeket Néri Fülöp élete és földi szolgálata alapján fontosnak tartottam összefoglalni. Ebből is látható, hogy maga a misszió és egy-egy missziós cél meghatározása milyen alapos megfontolást igényel mind a szolgálókat, mind a missziót felvállaló közösséget illetően. Isten igéje legyen úgy a személyes életünk, mint a szolgálataink és közösségeink életének zsinórmértéke.

Végül egy rövid bizonyág arról, mennyire csodásan fel tudja Isten használni a mi emberi gyengeségeinket arra, hogy másokat általunk magához vonjon. Egy este

Jelenet a *mennyországot választom* című filmből

a munkából hazafelé menve kivilágítatlan utcán haladtam keresztül. Nemcsak ezt a kis utcát takarta be a sötétség, hanem az én lelkemet is. Szomorúság és fáradtság. Fájdalom. Így mentem lassan ezen az utcán, mikor Isten az ő ígéretét küldte nekem: „Aznap éjjel pedig odaállt Pál mellé az Úr, és ezt mondta: Bízzál, mert ahogyan bizonyosságot tettél az én ügyem mellett Jeruzsálemben, úgy kell Rómában is bizonyosságot tenned!” (ApCsel 23,11) Abban a sötét pillanatban Isten odaállt mellém, és azt mondta: megtartalak téged azon az úton, amire én állítottalak rá. Akkor előtört a szívem ennek az ígéretnek az öröme és a bizalom Isten szeretete iránt, és a sötét utcán megállva elkezdtem magamnak prédikálni az ige alapján. Csodálatos megtapasztalni azt, hogy amikor mélyen vagyunk, amikor megfáradunk és az erőnk is megfogyatkozik, Isten rajtunk keresztül is képes szólni hozzánk. Nem hagyja az ő szolgáját magára, késelem nélkül a segítségére siet. De sokkal nagyobb dolog történt ott, mint az én lelkem helyreigazítása. A sötét kis utcán volt egy ember, aki az út széli fűben guggolva csendesen cigarettázott. Hallgatta, ahogy hangosan prédikáltam az én megfáradt szívemnek. Mikor elhallgattam, sírva szólt nekem: „Itt vagyok! Hallgatom magát, és összetört a szívem.” Isten azon az estén két életet állított helyre. Hatalmas titok ez. Hatalmas áldás, hogy ebben a munkában mi, egyszerű lelkek szolgálók lehetünk. Tegyük tanítvánná minden embert ezen a földön, legyünk jó sáfárai Isten szavának. Ámen!

Szabó László

Nem félelemmel, hanem Lélekkel!

A szerző a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének a kommunikációs alelnöke.

„Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erőt, a szeretet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7)

Néha biztosan járt már nálunk a „félelem lelke”. Nem kopogtat. Nem jelentkezik be előre. Váratlanul, illet-

lenül, ajtóstól tör ránk. Fenyeget terveink és céljaink kudarcával. Ijesztget anyagi veszteséggel. Rémiszt testi-lelki betegségekkel. Nappal is sötét gondolatokkal támad. Környezetünkben a halál illatát árasztja. Igyekszik cselekvőképességünket megbénítani, és életörömünket elvenni. A soha be nem következő dolgokat olyan valóságosnak tünteti fel, hogy az aggodás teljesen leuralja értelmünket, akaratunkat és érzelmeinket. Életgyensúlyunkat teljesen a feje tetejére állítja. Hitünket megkérdőjelezi. Imáink elhalkulnak, de kérdéseink száma megnövekszik. A család és a lelki közösség ellenére is magányosnak érezzük magunkat. Be-

„Ha futunk a félelem elől, utolér, befog és ő használ minket: kihasznál és elhasznál. De ha szembefordulunk vele, akkor mi használjuk fel a félelmet, mint a sas a rázúduló vihart.”

zár. Foglyok leszünk a félelem börtönében. Szabadulni szeretnénk, de hogyan? A tehetetlenség érzése mintha erősebb lenne annál az akaratnál, hogy igazi változást munkáljunk. Ha nem lépünk időben, lassan belefáradunk és belealszunk, mint a halálra fagyott hegymászó a jéghegyen, aki megmenekülésének minden reményét elvesztette. „Ha futunk a félelem elől, utolér, befog és ő használ minket: kihasznál és elhasznál. De ha szembefordulunk vele, akkor mi használjuk fel a félelmet, mint a sas a rázúduló vihart: szembefordul vele és fölébe emelkedik – éppen a vihar ereje segítségével. Minden legyőzött félelem fölfelé emel!” (*Gyökössy Endre*)

A jó hír az, hogy a félelem valóban legyőzhető. Szembefordulhatunk vele. Meglovagolhatjuk, mint a szörfös az óceán vad hullámain. De nem, ez egyáltalán nem a mi bátorságunknak vagy akaraterőnknek köszönhető. Volt Valaki, aki legyőzte a félelmet. A neve: „Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme.” (Ézs 9,5) Ő Jézus, a Szabadító. Ő látta vergődésünket. Átérezte fájdalmainkat. Fájlalta láncainkat. Azért jött a világunkba, hogy bekötözze a megtört szívűeket, szabadulást hirdessen a foglyoknak, és szabadon bocsássa a megkötözötteket (Ézs 6,1). Akit ő megszabadít, az valóban szabad lesz (Jn 8,36). Akit ő megszabadít, azt betölti Lelkével. Ha pedig Krisztus Lelke bennünk lakik, akkor Isten fiai vagyunk (Róm 8,9). Templomai a Léleknek (1Kor 3,16). Ahol Isten Lelke jelen van, ott szabadság van (2Kor 3,17). Nincs többé félelem! Ha támad az ellenség, van már kiben bízni: „Ha félek is, benned bízom!” (Zsolt 56,4)

A Szentlélek nem a félelem lelke

Isten nem akarja, hogy féljünk. Ezért küldte Jézust, és ezért kaptuk a Szentlelket, akinek a segítségével által vallhatjuk Úrnak Jézust, és kiálthatjuk: „Abbá, Atya!” (1Kor 12,3; Gal 4,6) Ahol Jézus Úr, ott megsemmisülnek a félelmek. Ahol a Szentlélek uralkodik, ott megjelenik az új élet gyümölcse: a szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5,22–23).

Isten nem akarja, hogy féljünk, ezért találjuk több százszor a Szentírásban ezt a bátorítást: „Ne félj!” Mondta ezt Isten Ábrahámnak, Hágárnak, Izsáknak, Jákobnak, Józsuénak, Gedeonnak, Illésnek, Ézsaiásnak, Jeremiásnak, Ezékielnek, Dánielnek, Zakariás papnak, Józsefnek és Máriának (Jézus földi szüleinek), Pálnak, János apostolnak. Számtalanszor bátorította, emelte, harcra buzdította Isten az ő népét hasonló szavakkal. Jézus tanítványai sokszor féltek, még Jézus hatalmát is félelmetesnek találták. De Jézus türelmesen hangolta a szívüket hitre mind földi szolgálatának éve alatt, mind feltámadása után még 40 napig.

Isten nem akarja, hogy félj, ezért ha Krisztus megszabadított, ne engedd, hogy a félelmek újból leuralják az életed: „Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljete, hanem a fiúság Lelkét kaptátok...” (Róm 8,15) Vallj meg hittel Dáviddal együtt: „Világosságom és segítségem az Úr, kitől félnék? Életemnek ereje az Úr, kitől rettegnék?” (Zsolt 72,1) „Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy...” (Zsolt 23,4) „Istenben, akinek igéjét dicsérem,

„Isten lelke szeretetközösséget és egységet teremt. A mi felelősségünk, hogy igyekezzünk ezt az összetartozást erősíteni, bátorítani és megtartani.”

Istenben bízom, nem félek, ember mit árthat nekem?!”
(Zsolt 56,5)

A Szentlélek az erő lelke!

Lélek nélkül erőtlenek vagyunk bármilyen jónak a megtételére. Jézus tanítványainak a Szentlélek ígéretéhez kapcsolta a mennyei erő megtapasztalását: „Ellemben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek...” (ApCsel 1,8) Ezek a tanítványok, akik legtöbbször tanulatlan emberek voltak, a Szentlélek ereje által elvitték az evangéliumot a föld végső határáig. Minden akadály, ellenállás és fenyegetés ellenére az ígét bátran hirdették és nagy erővel tettek bizonyosságot Jézus feltámadásáról (ApCsel 4,31.33). Nemcsak szavakkal prédikáltak, „hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is” (1Thessz 1,5). *Billy Graham*, a huszadik század második felének leghíresebb evangélistája mondta: „A bővelkedő élet és a gyümölcsöző szolgálat a normális, természetes keresztény élet. Ami ennél kevesebb, alatta

van annak, amit Isten elrendelt.”

A Szentlélek a szeretet lelke!

Isten lelke szeretetközösséget és egységet teremt. A mi felelősségünk, hogy igyekezzünk ezt az összetartozást erősíteni, bátorítani és megtartani (Ef 4,3). Isten iránti szeretetünknek élő, látható bizonyága, hogy megtartjuk ígétjét és ragaszkodunk parancsolataihoz (1Jn 2,5).

Testvéreinkhez szeretettel viszonyulunk minden körülmények között. Amikor ez nehezebbre esik, akkor is a szeretet mellett döntünk (1Jn 4,20)! A közösségben a szeretet helyét sohasem veheti át a félelem. A szeretet türelemre, jóságra, igazságra nevel. Elszakít a világ barátságától, de összeköt az Atya gyermekeivel. Ajtót nyit és asztalt terít az ellenségnek. Megóv az ítélekezéstől. Nem vár jutalmat. Nem a maga hasznát keresi. Nem hiú dicsőségvágy motiválja. Éle-e bennünk ez a szeretet?

A Szentlélek a józanság lelke!

A Lélek segítségével leleplezhetjük a csalót, a megtévesztőt, az ellenünk szőtt titkos koholmányokat. A sátán megpróbál rászedni, de nem tud becsapni. Ismerjük szándékait (2Kor 2,11). Tetszeleghet akár az igazság angyalának szerepében is, mert Isten Lelke nyilvánvalóvá teszi minden ember számára, „mi a bűn, mi az igazság és mi az ítélet” (2Kor 11,14; Jn 16,8). A Szentlélek a bölcsesség, a kinyilatkoztatás és az igazság Lelke, aki elvezeti az övéit a teljes igazságra (Ef 1,17; Jn 16,13). A Lélek józan gondolkodásra serkent, hogy ne gondoljuk magunkat többnek, mint vagyunk (Róm 12,3). Józaná és igazzá teszi beszédünket, hogy megfelelhessünk a legnehezebb helyzetekben is (ApCsel 26,25). Figyelmeztet, hogy legyünk és maradjunk felfegyverkezve a lelki harcra (1Thessz 5,18). Ne hagyjuk magunkat egykönnyen félrevezetni hamis tanítások által, hanem készen várjuk Urunk Jézus Krisztus visszajövetelét (2Thessz 2,2).

Megkaptuk Isten Lelkét. Micsoda ajándék! Mekkora kiváltság! Ha volna is mitől, ne féljünk! Adjuk át életünk fölött a teljes uralmat a Szentléleknek. Ő betölt erejével, és képessé tesz arra, hogy szolgálatunkat betöltsük. Megtanít egymást szeretni, hogy józanul, igazságosan és kegyesen éljünk e világban (Tit 2,12). Ámen!

- versity Press, 2005).
- . *Points de suspension. Entretiens* (Paris: Editions Galilee, 1992).
- . *Points... Interviews, 1974–1994* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1995).
- . *Positions* (Chicago: University of Chicago Press, 1982).
- . *Psyche. Inventions of the other*. 2 vols. (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2008).
- . *Speech and phenomena, and other essays on Husserl's theory of signs* (Evanston: Northwestern University Press, 1973).
- . *The ear of the other. Otobiography, transference, translation. Texts and discussions* (Lincoln: University of Nebraska Press, 1988).
- . *The gift of death* (Chicago: University of Chicago Press, 1995).
- . *Writing and difference* (Chicago: University of Chicago Press, 1978).
- Derrida, Jacques, Elisabeth Roudinesco: *For what tomorrow... A dialogue* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2004).
- Hart, Kevin: "Religion" in *Understanding Derrida* (New York: Continuum, 2004), 54–62. o.
- Kearney, Richard: *Dialogues with contemporary continental thinkers. The phenomenological heritage. Paul Ricoeur, Emmanuel Levinas, Herbert Marcuse, Stanislas Breton, Jacques Derrida* (Manchester, UK: Manchester University Press, 1984).
- Schrift, Alan D.: 'Deconstruction' in Donald M. Borcherdt (ed.): *Encyclopedia of philosophy* (Detroit: Thomson Gale, 2006), 2:661–662. o.

The Holy Scripture as "the Other": An Application of Jacques Derrida's Notion of Deconstruction in Evangelical Theology

Jacques Derrida is one of the most prominent philosophers of the twentieth century. His notion of *déconstruction*, which has aimed to overturn the fundamental assumptions of Western philosophy, has become popularized and found its way into everyday language as well as into scholarly discussions, posing a challenge to the Christian world-view. The thesis of this work is that there is an application of *déconstruction* that could be fruitful in evangelical theology but has not been thoroughly utilized by major evangelical figures in their works. Derrida's main motivation behind *déconstruction*, a respect for the "other," is a tremendously helpful idea because theological systems can become tyrannical by repressing and excluding those parts of Scripture that would disrupt the neat structure of the particular system. However, evangelical *déconstruction* works against tyrannical repression, thus it can help in improving theological systems.

A Szentírás mint 'a másik': Jacques Derrida dekonstrukcióelméletének egy alkalmazása az evangéliumi teológiában

Jacques Derrida a 20. század egyik legjelentősebb filozófusa. Az általa kifejlesztett dekonstrukcióelmélet, melynek célja az volt, hogy felborítsa a nyugati filozófia alapelveit, széles körben elterjedt és megjelent a mindennapi nyelvhasználatban csakúgy, mint különféle tudományos munkákban, kihívást intézve ezzel a keresztény világnézet számára. A jelen disszertáció tézise az, hogy a dekonstrukciónak létezik egy olyan alkalmazása, mely hasznos lehet az evangéliumi teológiában, és amit a főbb evangéliumi szerzők még nem tárgyaltak részletesen írásaikban. A dekonstrukció fő motivációja, nevezetesen a tisztelet „a másik” iránt, nagyon jól alkalmazható a teológiában, ugyanis a teológiai rendszerek hajlamosak arra, hogy elnyomják és kiszorítsák a Szentírás azon részeit, melyek megbontanák annak rendezettségét. A dekonstrukció evangéliumi változata viszont éppen az ilyen erőszakos elnyomás megszüntetésére törekszik, így segíthet a teológiai rendszerek tökéletesítésében.

A Szolgatárs honlapja:
szolgotars.hu

Szebeni Olivér

Családok

Naponta többször hallunk a magyar társadalom családsegítő programjairól, gyermekekről, nevelésről, gyógyításról, megértésről, szülői türelemről, esetleg felzárkóztatásról és megannyi jó szándékról, amennyit eddigi történelmünkben intézményesen még az utóbbi generációk soha nem is hallottak.

Soraimmel a hálás emlékezést segíteném. Istent magasztalva említenék hívő embereket, akik nem érvénytelenítették a hívő család progresszív és optimális pedagógiai képességét, és miután már az életből távozott a legtöbb, áldáshoz segít az emlékezés rájuk. Az egykori megvetés, gúny, ellenállás, szegénység ellenére Isten gyermekeiként éltek és viselkedtek. A gondolat megváltozása magunk között, hogy „többgenerációs baptista”, előbb érdem volt, később pejoratív kifejezés lett, mind kevesebben gondoltak rá, hogy illőbb lenne egyesekért hálát adni.

Ma reggel felvillant bennem egy családi név. Már igen kevesen tudnak valamit az egykor virágzó kunszentmiklósi gyülekezetéről, ahonnan a küzdelmes évtizedekkel dacolva élt és dolgozott egy néhai fiatalember, legidősebb *Almási Mihály*. Egy szerény iparos, akinek leszármazottai közül négyen indultak el a szent szolgálatra. Bejárta az Alföldet, megfigyelte a legjobb úttörők szolgálatát, presbiteri felavatást nyert 1933-ban *Kovács Mihály* békéscsabai prédikátortól. Szinte haláláig hűséges lelkimunkás volt. Az édesanyákat idő előtt és hirtelen ragadta el a halál, de mindig volt egy édesanya, aki gyermekét bölcsen szeretve piciny kezét összetette imára. Később nem mesét olvasott neki, hanem Bibliát. Felnőttek a fiúk, a lányok, és megtalálták a gyülekezetben a lehetséges tennivalókat. Rájuk gondoltam először. *Csopják Attilára, Bányai Ferencnére, Újszászi (Benyó) Illésre*, a közösségi széppróza művelőire. Egykori nagy magyar történelmi lexikonjainkban megjelent a nevük és az utalás irodalmi al-

„Marosi Béla testvér önként vállalta a költségek lehetséges csökkentését, megspórolta a tervezési díjat, és saját zsebből fizetett ki okmányilletékeket.”

kotásaikra. Egy korosztállyal vagyunk már utánuk, de nem akadt a mai napig szellemi utódjuk, aki folytatná az „elbeszélések” írását. Amik az ő leírt gondolataik nyomán a szívekben serkentek. Dunántúlról Újpestre települt át egy nagycsaládos házaspár. Nagy családi név, kis, törekeny alkat, és felnevelt a házaspár négy szép szál fiút. Milyen korán kezdett ez a négy fiú a tahi konferenciákon együtt énekelni! Abban az időben páratlan zenei élményt nyújtottak, később, az „ötvenes évek után” nagy ívű pályát futottak be a gyülekezeti életben. Gondoltam a szavalóművészeinkre is, akiket mindig csodálattal (nem unalommal) hallgattunk. *Lázár Sándor, Kovács Arthúr, Almási Béla, Szaniszló Tibor* szabatosan, érthetően és úgy interpretáltak, hogy az emberek szívét megragadta. Az evangélium üzent, a Szentlélek megváltoztatta az emberek életét. Amikor *Mécs László Vád* és védőbeszédét hirdette egy plakát, egy baptista imaház tömegekkel telt meg, mert mindenkit érdekelt a peremvárosban, ki a felelős a kallódó serdülő fiúkért. Lázár Sándor nem csak elszavalta, önmagát adta és oltárra tette. Valaki nem áldozott az egészségéért, így őt fiatalon elvitte a betegség. Többé nem szavalt sehol sem.

A technika és a műszaki alkotás „rideg” számsorokkal tervez, és súlyos nyersanyagokból épül fel a terv. Az eredmény szilárd lesz és végleges. Új arculatot ölt magára a táj. A falak közé családok költöznek, nekik képez otthonokat a fal. Az építők világában is voltak áldozatos életű családfők. Egyet közülük kiemelek. Egy őstüket talán a nemzetbe ékelődő németnek tarthatták. A *Molzacker* családot az újpesti gyülekezetben, aki *Marosira* magyarosított, befogadták, és ezzel jól jártak. Két fiú a családi tradíciót folytatta, és egyikük építésvezetője lett a második világháború után a budai várnak. Ez önmagában elég lenne a „dicsekedésre”, ám *Marosi Béla* emellett tucatnyi baptista imaházat tervezett, épített fel, és a munkálatokat vezette az egész ország területén. A gyülekezetek erejét a háború utáni néhány év gazdasági erőfeszítései roppant megerőltették. Amikor minden pénztárca kimerült, még kellett volna sok újabb, tele pénztárca. A gyülekezetek nem bírtak lépést tartani a rohanó inflációval. Marosi Béla testvér önként vállalta a költségek lehetséges csökkentését, megspórolta a tervezési díjat, és saját zsebből fizetett ki okmányilletékeket. Önmaga járt ki engedélyeket.

Említsük meg a papköltőinket is! Most, frissen távo-

zott körünkből egyik a két *Gerzsenyi* fiú közül. Menyinyi gyönyörű verset írtak, *László* műfordítóként, öcsöcse, *Sándor* lapunk, a *Békehírnök* szerkesztőségében mutatta be poézisét. Az epikája örökbecsű alkotás. A verseit évtizedekig szavalták minden gyülekezetben. *Balog Miklós* akkor írt több száz oldalas antológiákat, amikor egyházi könyvet kiadni nem volt szabad. Számát sem tudom, hány kötet 500 oldalas vastag könyvet „gyártottak” gépirással a családjában, a gyermekeivel. Mindenkit megbecsült, nem önmagához mérte a költészet minőségét. Ő maga hexameterekben, klasszikus időmértékes verseket írt, szonetteket és szonettkoszorúkat, melyekhez hasonlót az Odüsszeusz után évezredekkel a magyar irodalomban a legművesebbek voltak képesek alkotni, de azok sem sokan.

A két világháború közötti húsz évben „Emericus” személye néhány évig titokban rejtőzködött. Cikkei, versei azonban megjelentek lapjainkban, és mindenki úgy mondta: „nagy halat fogtunk”. Bár úgy is mondhatták volna, *Somogyi Imre* összetörve egy börtöncellában, megelégtelve e világ igazságát, szerzetesi éveit, de ragaszkodva a szellemi értékekhez új életet kezdett. Előbb gyulai igehirdetéseket tartott, majd amerikai útja után Nap utcai lelkipásztor nevéhez fűződött missziótörténelmünk új korszaka. Úgy is, mint országos vezető, mint roppant gondos lelkipásztor, és egyáltalán nem utolsósorban, inkább legelsőben illő első papköltőnk. Lantját pengetni 1951. szeptember 11-én szűnt meg.

A zene önmagában lélekemelő, ha bizonyágtétel és bibliai ismeret mellett szólal meg, mindennél többet nyújt, nem csak fülnek, az elmének, a szívnek is. A szóval kimondhatatlan szépség felé vezető csodálatos palotába itt van az „antré” (belépő). Művészeink egész sora csilingelt, harangozott, orgonában zengett, harmonákat és trombitákat fújt, villámgyors kezük alatt a zongora akkordjai nyolcfokos lajtorjáján ugráltak, futottak földről az égbe, égből a földre, és mi gyönyörködtünk. Örömmünkben a hegedűk hangja helyettünk sírt. Trombiták, kürtök harsogtak, és minden együtt szép összhangban dicsérte az Urat. A gyülekezet muzikális gyermekei már 9-10 évesen együtt hegedültek középiskolás korukig. A hangszerek világában nőtt fel a Magyar Tudományos Akadémia későbbi alelnöke, *dr. Kroó Norbert* professor emeritus. Gyülekezeteinkben *Kovács* családi nevű több nevelődik föl, és ma a fél világot járják a hangszereikkel. Egy felvidéki szeren-

„Kevésen múlt, hogy Schweitzer Albert lambarenei kórházában ő lett az utód.”

csétlenül járt gyermek, aki a történelmi Magyarország egy kis falvacskájából, Pribilináról indult, szép cipőket tudott készíteni. Megtérése után a Baptisták Árvaházában lévő gyülekezetben megengedte a fiának, hogy vezesse harmóniumjátékával a gyülekezeti éneklést. Bár aggasztotta őket, hogy riasztó lehet a szlovákos beszéd az apától, és a fiú zenéje is, amit ő mindig úgy érzett, hogy kevés. Isten megkímélte az életüket a háború pergőtüzében. A gyermek nem gondolta volna, hogy egyszer az ő magyar orgonakönyvét magyar és más nyelvű protestáns orgonisták fogják tankönyvnek használni országhatárokon belül és kívül. Nem is értette, miért ünnepelek annyira, mikor ő „csak egy egyszerű kántor” a baptistáknál. *Beharka Pál* Amerikában díszdoktori címet kapott, és ünnepelte a nyugati világ minden magyarja.

Észrevétlenül mérséklődött az orvosi pálya tekintélye a legmegbecsültebb egykori diplomától a mai „Figyelj, doki!” megszólításig. Legfeljebb a fehér köpenyben sztetoszkóppal a nyakában sebes léptekkel a kórházi folyosó két falához tapadó betegek tömege között futó, semmibe meredő tekintetű orvos döbbsenti meg a legbátrabbakat, és ez ad még manapság is némi tekintélyt. Egy emberöltővel korábban Budapesten, Szegeden, Debrecenben és Pécsen az egyetemen minden ősszel többszörös túljelentkezés volt. Nagy szó volt, hogy *Balogh Lajos* hajdúsági prédikátor fia diplomát szerzett és 1915 után a böszörményi szeretetház betegeit ellenszolgáltatás nélkül gyógyította. Éjszaka is hívhatták, ha valaki rosszul lett. *Somogyi Barnabás* sebész az ország testvériségének orvosa volt. Biztosítatlan, vidéki bácsik, nénik keresték fel, és neki volt elég türelme mindenkit meghallgatni. Ha valaki érkezéskor így köszönt: „Az Úr áldja meg!” – akkor az egész család tudta a legkisebb gyermekig, hogy úgy kell szeretni őt, mint aki testvér és a családhoz tartozik. Egy embertől sem hallottam, hogy elutasította volna őt, nem segített a bajában, ahogy az akkori tudomány szintjén segíthetett. Megtett mindent, amit tehetett, ha sebészeti eset volt vagy bármi más. A fiatal pályakezdő értelmiségiek föltekintettek rá, példát vettek róla. *Haraszi Sándor* háromdiplomás lelkész, tanár és orvos, különleges ember volt. Aki a környezetében élt, elsősorban a családtagjai, de az ő bátorítására a nála alkalmazásban élő, kelet-magyarországi háztartási alkalmazott leány, *Szodri Erzsébet* is a balatonfüredi kórházban a beteg szívek orvosává vált. Nem csupán orvos, hanem kiváló pedagógus

volt Haraszi Sándor. A felesége, *Bán Rozália*, a leánya, a veje, a fia és a sógora mind orvosok lettek. Kevésen múlt, hogy *Schweitzer Albert* lambarenei kórházában ő lett az utód. Ám öt gyermekét egy kiváló amerikai nevelőintézetre bízta, és elment két évig gyógyítani a harci napokat átvészelő gázai sávba mint misszionárius a bajba jutott nép közé. Teljesen ingyen dolgozott. Akinél tapasztalt lelkésztársai közül bármilyen humán tudomány vagy akár a szakrális teológia iránt fokozott érdeklődést, saját pénzéből támogatta doktori programját Amerikában. Egy másik praktizáló hívő orvos azzal magyarázta nekem hivatástudatát, hogy hálás Istennek, ha segíthet másoknak. Bizonyára nem túlzok, amikor azt mondom erre, hogy krisztusi program egy egész életre. Kevésen olvassák ki első próbálkozásra ezt a kiskőrösi szlovák családi nevet: *Szenohradzki János*. Szegedi orvos volt, és 1989-ben segélyszállítmányt szervezett a romániai sebesültek javára. Nemzetközi kapcsolatokat alakított ki a tudományos világgal, élete fokozatosan az Egyesült Államokhoz fűződött, ahol a kint élő magyarság körében ma is tevékeny.

A Nap utcai gyülekezetünkhöz kötődik egy orvos család, a soltvadkerti származású *Lehoczky Dezső*, a felesége, leánya, és azóta, hogy találkoztunk, bizonyára már a fiatalabb generációhoz tartozó fia is orvos. Úgy harminc éve orvosi folyóirat szerkesztője (*Belorvosi Archivum*), a kilencvenes évek végén néhány baptista értelmiségi konferencia munkatársa, akit a missziótörténelmünk is érdekel.

Saját „szakmája”, a hematológia a test véráramlásában beálló különféle betegségek tudománya, az utóbbi négy évtized során rendkívül dinamikusan fejlődő tudomány, amelyben neki személyesen is jeles része volt. 2014-ben erről szakmai tájékoztatást adott ki (Hematológiai betegségek korszerű kezelése). A könyv először angolul jelent meg, majd az utolsó tíz-tizenkét évben magyarul is, eddig összesen négyszer. A gyógyítás – a technikai és diagnosztikai eszközök fejlődése következtében – ma már sokkal hatékonyabban működik, mint amikor a kórteremben egy betegágytól távozva mint ismerősök néhány mondatot váltottunk egymással a klinikán. Egyik mondata számomra bibliai teológiai tekintetben adott életre szóló tanulságot. Az orvos és a lelkész bizonyos értelemben két közeli tudományos területen dolgozik az emberért, és a munkafolyamat szellemi alapja mindkét esetben ugyanaz: „A reménység nem szégyenít meg” (Róm 5,5) – idézte. Mindkettő, or-

„Már készült arra, hogy visszamegy vagy addig imádkozik, míg Isten valaki mást küld a helyébe. A nevezetes vasárnap utáni kedden új szolgálati helyére ment át váratlanul, a Bárány trónja elé.”

vos és lelkes bármilyen elképesztő állapotban lévőért vállalni tartozik a fáradságot azzal a reménységgel, hogy „munkája nem hiábavaló az Úrban” (1Kor 15,58).

Amikor ezen a világon, pontosabban Afrikában, a hatalmas kontinensen vagy a Közel-Keleten szünni nem akartak a bajok, elmentek a külmisszionáriusaink, lelkes fiatalok, orvosok, mérnökök, nyelvészek repülővel és hajóval segíteni, építeni, ivóvizet fakasztani mélyfúrásokkal. Találkoztak nem keresztény emberekkel, gyógyították, tanították őket, és próbálták közöttük a lángoló bosszúvágyat, értelmet és sok ezer áldozatot követelő háborút csillapítani. *Füredi Kamilla* Sierra Leonében állt szolgálatban a testvérharcok idején. A szolgálati helyén állt, amikor egy katona automata fegyverével „kopogtatott” a kórterembe, és célzás nélkül talált, rögtön leterített egy helyi embert. A magyar nő nem mozdult akkor sem, amikor valamennyi misszionáriust a hazája visszahívta. Amikor ragályos kór tizedelte az embereket, látta a betegszállító kocsit, és néhány nap múlva maga is megbetegedett, azt talán máig sem tudni, miben lett beteg. A Baptista Szeretetszolgálat elhozta, a budapesti László-kórházban karanténba helyezték. Fertőző betegséget nem kapott, de Istentől néhány hónapot még igen. Kisztepen a szószerk mellett, ünnepi népviseletbe öltözött vasárnap beszélt még a gyülekezetben a külmisszióról. Már készült arra, hogy visszamegy vagy addig imádkozik, míg Isten valaki mást küld a helyébe. A nevezetes vasárnap utáni kedden új szolgálati helyére ment át váratlanul, a Bárány trónja elé.

Sehol nem találta meg a helyét egy fiatal orgonaművész, *Papp Szilvia*, akit az Európai Baptista Misszió küldött ki, felkérve őt arra, hogy keressen anyagi bázist saját maga folyamatos és rendszeres támogatására. Lapjaikban nyilatkozatokat hoztak németül, talán más nyelven is, ő pedig elkerült német és portugál nyelvismerettel Mozambikba, ahol rábízta, hogy tanítsa énekelni, zongorázni a vasárnapi iskolás gyermekeket. Talán éppen olyan távolra repült Sierra Leonétól, mint a nyugat-afrikai ország ide. Ott a kelet-afrikai, hozzánk képest óriási államban, ahol az Indiai-óceán tengerpartja közel ötezer kilométer, római katolikus portugálok élnek nagy múltú, de jóval szegényebb körülmények között. Szilvia a fővárostól messze, egyszerű emberek között lakott és gyűjtötte könyvébe a soha le nem írt istenfélő népi énekeket, amiket hallott. A fáradságos gyűjtés páratlan és felbecsülhetetlen him-

nológiai és ugyanakkor néprajzi érték.

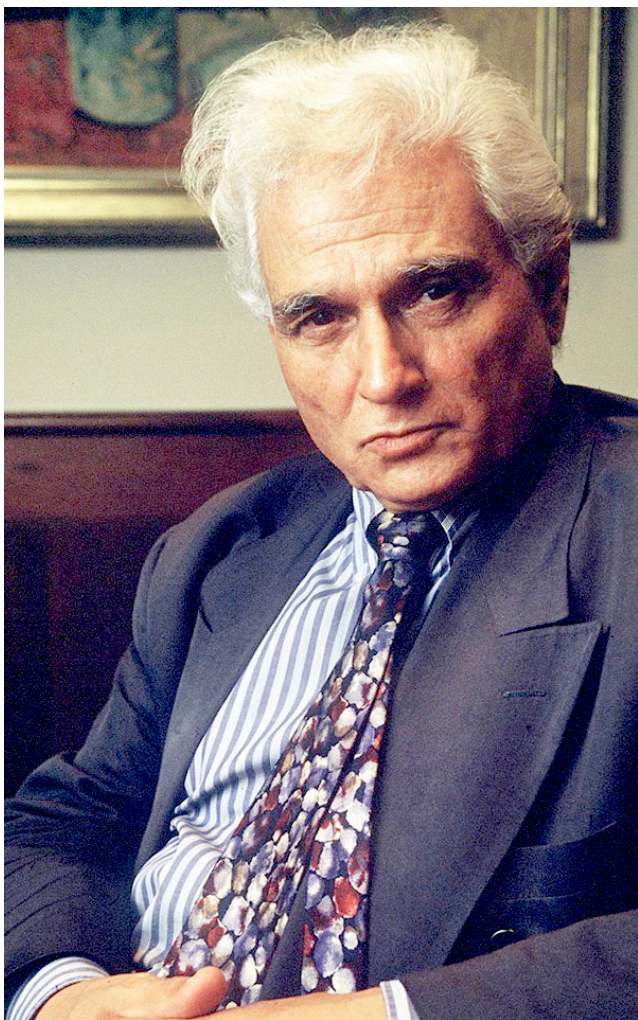
Dr. Kroó Norbert a Magyar Tudományos Akadémia főtitkári székébe úgy került egy Csepel-gyári asztalos családjából, hogy roppant szorgalmas diák volt. Emellett végtelenül szerény ember. Talán a mindig újra fölvetődő ideológiai osztályharcos elmélet formálta ilyenné. Megtisztelt engem azzal, hogy egyik könyvemet ajánlta. Akkor tűnt föl nekem, hogy neve előtt nem használja doktori címét, sőt a tudományos rangjára utaló rövidítéseket is mellőzi. Miközben annak, akit megszólít, aprólékosan minden címét, rangját kiírja. Észrevételemre ezt válaszolta röviden: „Mását kiírom, a magamét soha.” Több nyelven tudott előadásokat tartani a világ számos táján mint „a magyar tudomány nagykövete”. 1956-ban barátai és társai hívták, hogy menjen el külföldre. Nem hallgatott rájuk, itthon maradt. Egész életében töretlenül a gyülekezet tagja volt, akkor is, amikor Svédországban dolgozott vagy az egykori Szovjetunióban atomfizikai intézetet vezetett. 1970-ben Akadémiai Díjjal tüntették ki, majd szinte minden évben hazai intézmények és különféle más államok kitüntetéseit tűzték a mellére Spanyolországtól Finnorszáig. Életének és munkájának kétségtelesen sokat köszönhet az európai civilizáció. Mindezek ellenére magas korában is rendszeres látogatója Isten házának, amint kicsiny gyermekként elvitték a szülei boldogan, mint Isten ajándékát, hogy imádkozzanak érte egy kis baptista gyülekezetben. „Mi és a gyülekezet ezer szállal kötődünk” – mondta a felesége nem túl régen.

Ma ennyi emberért mondtam köszönetet Istennek, a „Világok Urának”. Sokat segítettek ezeknek a kivételes képességű embereknek a hívő családok, és az ő családjuk is sokat segített más idők hívő gyermekeinek vagy felnőttjeinek, hogy képességük legjavát adhassák. Kroó testvér idézte egy gyülekezeti biznyságtétele keretében *Isaac Newton*, a XVII–XVIII. század nagy fizikusának és oly titokzatos hívőjének szavait, és önmagára alkalmazta: „Ha mégis kiemelkedtem valamivel, csak azért volt, mert óriások emeltek a vállukra.” Némelyik tudományos vagy humanitárius kör még sok-sok kiegészítéssel lenne gazdagítható, de talán elég lesz ennyi, hogy szemléltessem a széles kört, a tehetségek, képességek gondozásának köreit. Közösségünknek nagy tradíciói vannak ezen a területen, amiben nem a pénz, a nyersanyag vagy a hatalom dominál. – Istennek legyen érte hála!

Sebján Farkas Zsolt

A Szentírás mint 'a másik'

Jacques Derrida dekonstrukcióelméletének egy alkalmazása
az evangéliumi teológiában

Jacques Derrida

Jacques Derrida a 20. század egyik legjelentősebb filozófusa volt, gondolatai a nyugati társadalom szinte minden területére hatással voltak. Az általa kifejlesztett dekonstrukcióelmélet, mely felborította a nyugati filozófia alapelveit, széles körben elterjedt és megjelent a mindennapi nyelvhasználatban csakúgy,

mint tudományos iratokban, kihívást jelentve ezzel a keresztény világnézet számára. A teológusok különbözőképpen reagáltak a dekonstrukció kihívására. Az evangéliumi keresztények között voltak, akik mereven elutasították Derrida gondolatait, de voltak olyanok is, akik megpróbálták alkalmazni elméletét a teológiában.

A jelen disszertáció ez utóbbi csoporthoz csatlakozik azzal a kijelentéssel, hogy a dekonstrukciónak létezik egy olyan alkalmazása, amely hasznos lehet az evangéliumi teológiában, és amelyet a főbb evangéliumi szerzők még nem tárgyaltak részletesen írásaikban. Fontos megjegyezni, hogy a Derrida által kidolgozott dekonstrukció fogalmát csak átalakított és korlátozott formában lehet felhasználni a kereszténységben. Mindazonáltal látni fogjuk, hogy a derridai dekonstrukció fő motivációja, nevezetesen a „tisztelet a másik iránt”, nagyon jól alkalmazható a teológiában, ugyanis a teológiai rendszerek hajlamosak arra, hogy elnyomják és kiszorítsák a Szentírás azon részeit, melyek megbontanak rendezettségét, és ezzel akaratlanul is erőszakot követnek el Isten igéje ellen. A dekonstrukció viszont éppen az ilyen erőszakos elnyomás megszüntetésére törekszik, így segíthet a teológiai rendszerek tökéletesítésében.

Ezen a ponton érdemes egy kérdést tisztázni. Jogosan használhatjuk-e egy nem keresztény filozófus gondolatait a keresztény teológiában? Talán nem volt igaza Tertullianusnak, amikor azt kérdezte: „Mi köze van Athénnek Jeruzsálemhez?”¹ A jelen írás nem Tertullianus hozzáállását követi, hanem egy másik keresztény hagyományt, amely azt tartja, hogy igenis lehet tanulni a pogány filozófusoktól is, ha gondolataikat a

---

1. De praescriptione haereticorum, VII, 9: SC 46,98: „Quid ergo Athenis et Hierosolymis? Quid academiae et ecclesiae?” A szerző fordítása.

„Derrida munkásságát mindig is a viták és félreértések jellemezték, mert írásai destabilizálták és felborították a nyugati filozófia alapjait, és ezt sok gondolkodó nehezen viselte.”

Biblia mérlegén megvizsgáljuk. Ahogy Pál apostol is írja: „mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok!” (1Thessz 5,21–22)²

RÖVID ÉLETRAJZ

Derrida egész életében fontosnak tartotta, hogy megőrizze lejegyzett gondolatait, olyannyira, hogy semmit nem dobott ki az életével kapcsolatos írások közül, beleértve iskolai jegyzeteit, kiadatlan írásait, róla készült írásokat és személyes levelezéseit is. Az volt a vágya, hogy mindezeket konzerválja az utókor számára, mert meg volt győződve arról, hogy a bennük lévő üzenetek döntő fontosságúak az emberiség számára. Emellett Derrida azt tartotta, hogy egy filozófus gondolatai szoros összefüggésben vannak az életrajzával, ezért nem szabad őket külön tanulmányozni. Ezek a tényezők jelentősen megkönnyítik életrajzával összeállítását, amiből láthatóvá válik, hogy az életében történt események hogyan befolyásolhatták a dekonstrukcióelmélet kidolgozását.

Jacques Derrida 1930. július 15-én egy zsidó családban született Algériában, El Biar városában. Apja *Aimé Derrida*, aki borkereskedő volt, 1923-ban kötött házasságot *Georgette Safarral*, Jacques Derrida édesanyjával. Házasságukból öt gyermek született, akik közül sajnos csak három élte meg a második évet. A szülők keményen dolgoztak, hogy jó életkörülményeket biztosítsanak a család számára. Derrida érzékeny és félénk gyermek volt, nagyon közeli kapcsolata volt édesanyjával. Zsidó származása miatt már egész fiatalon szembesülnie kellett az emberi előítéletekkel, de rossz tapasztalati a II. világháború elején teljesebben ki, amikor az algériai hatóságok rasszista törvényeket vezettek be az országban. Ezek a törvények a zsidó jelenlétet hét százalékra korlátozták az iskolában, így Derridának egy zsidó származású diákok és tanárok számára fenntartott iskolába kellett átiratkoznia. Ez az esemény saját bevallása szerint élete egyik legnagyobb csalódása volt, mely nagymértékben befolyásolta személyisége kialakulását. Talán nem túlzás azt állítani, hogy ezek a gyermekkori emlékek hatással voltak későbbi írásaira

is, melyekben különös hangsúlyt kap a „másik” elfogadása és tisztelete, valamint az átlag számára jelentéktelennek tűnő dolgokra való különleges odafigyelés.

A gyermekkori események következményeként Derrida identitásproblémákkal küzdött egész életében. Algériában egy főként arabok lakta francia gyarmaton nőtt föl zsidó származású családban, de egyetlen kultúrával sem tudott teljesen azonosulni. Ez a sehová nem tartozás érzése befolyásolta egész munkásságát, és hozzájárult a dekonstrukció elméletének kidolgozásához is. Derrida mindig jó tanuló volt, és szorgalma eredményeképp 1952-ben felvételt nyert az egyik legmagasabb francia felsőoktatási intézménybe, az *École normale supérieure*-ba. Itt találkozott számos professzorral és diákkal, akik a későbbiekben híres gondolkodók lettek. Ezek közül kiemelkedő fontosságú *Louis Althusser* és *Michel Foucault*, akik nagy hatással voltak Derridára. Egyetemi évei alatt ismerte meg leendő feleségét, *Marguerite Aucouturiert*. 1957 júniusában kötöttek házasságot, melynek gyümölcseként két fiuk született, *Pierre* és *Jean*. Miután különböző egyetemeken tanított filozófiát, Derrida 1964-ben az *École normale supérieure*-ban kapott állást, ahol 1984-ig dolgozott. Ez idő alatt nemzetközileg is ismertté vált, és világszerte tartott előadásokat. A legnagyobb karriert azonban az Amerikai Egyesült Államokban futotta be, ahol az emberek különösen nyitottak voltak a dekonstrukció tanára.

Derrida munkásságát mindig is a viták és félreértések jellemezték, mert írásai destabilizálták és felborították a nyugati filozófia alapjait, és ezt sok gondolkodó nehezen viselte. Egy 1992-es esemény jól példázta, hogy az ebből eredő problémák milyen mértéket öltöttek. Ebben az évben a Cambridge-i Egyetem elhatározta, hogy munkásságának elismeréseként Derridának díszdoktori címet adományoz. Az indítvány azonban jelentős ellenállásba ütközött és heves vitát váltott ki a professzorok között, néhányan ugyanis Derridát sarlatánsággal és csalással vádolták. Végül szavazásra került sor, ahol 336-204 arányban megszavazták az indítványt, így Derrida megkapta a címet. Utoljára 29 évvel korábban történt meg, hogy a tantestület ellenezte valaki díszdoktorrá avatását.

60 éves kora után Derridát egyre gyakrabban kísértette saját halálának a gondolata. 2003-ban rosszindulatú daganatot diagnosztizáltak nála, de nem hagyta abba a munkát egészen addig, amíg ágyhoz kötött nem

2. A szentírási idézetek forrása a 2014-es revideált új fordítású Biblia (RÚF).

„Derrida egész munkásságát fel lehet fogni úgy, mint a nyugati filozófiában kialakult metafizika alapos kritikáját.”

lett a betegsége miatt. Végül 2004. október 9-én, 74 évesen távozott az élők sorából. Halála előtt határozott instrukciókat adott a temetésére vonatkozóan. Az volt a kívánsága, hogy kevés ember vegyen részt rajta, és a legnagyobb diszkrécióval történjen a szertartás. Nem akart semmiféle imát vagy vallásos rituálét a temetésen.

DERRIDA FILOZÓFIÁJA

Derrida gondolatait rendkívül nehéz felfogni, olyannyira, hogy *Barbara Johnson* szerint írásai szinte az érthetőség határait súrolják.³ Derrida maga is belátja, hogy szövegei nehezen olvashatók, de azután hozzáteszi, hogy nem tudatosan teszi ezt, sőt szenved miatta, és mindent megtesz azért, hogy elkerülje ezt a csapdát.

3. Jacques Derrida: *Dissemination* (Chicago: University of Chicago Press, 1981), xxxi. o.

Azt tartja azonban, hogy a valóság annyira komplex, hogy nem lehet egyszerű gondolatokkal leírni.⁴ Derrida megértésének nehézsége több tényezőre vezethető vissza, de talán a legnagyobb kihívás az olvasó számára, hogy nem bináris logika szerint gondolkodik a műveiben, hanem egy alternatív logikai rendszert épít ki.

A dolgokat komplikálja az a tény is, hogy Derrida elutasítja a filozófiai és irodalmi szövegek hagyományos megkülönböztetését, így írásai a filozófia és az irodalom határmezsgyéjén helyezkednek el. Ez nem meglepő, sőt teljes összhangban van azzal a ténnyel, hogy Derrida nem kedveli a bináris ellentéteket, és keresi azokat a lehetőségeket, melyek kivezetnek a bináris logika rendszeréből. Mivel írásai nehezen értelmezhetőek, ezért arra hívják az olvasót, hogy lassan, türelmesen haladjon végig a sorokon, alaposan elmélyedve a szerző gondolatmeneteiben, megadva ezzel a neki járó tiszteletet.

Logocentrizmus és a jelenlét metafizikája⁵

Derrida egész munkásságát fel lehet fogni úgy, mint a nyugati filozófiában kialakult metafizika alapos kritikáját. Műveiben azt állítja, hogy a nyugati metafizika egész történetét az úgynevezett logocentrizmus jellemzi, mely szerint a *jelentés a nyelvtől függetlenül* létezik. Derrida megfogalmazásában a logocentrizmus az a gondolkodás, miszerint a nyelvi jelek sorozatát (a szöveget) megelőzi egyfajta igazság vagy jelentés, amely már régebben létrejött a logoszban és a logosz által.⁶ Ezen kívül Derrida szerint a nyugati filozófia történelmében a logocentrizmus szorosan kapcsolódik egy másik fogalomhoz, amit ő a jelenlét metafizikájának vagy röviden csak jelenlétnek nevez. Ez azért van,

4. Uő: *Points... Interviews, 1974–1994* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1995), 115–116. o.

5. E rész fő forrásanyagai: Jacques Derrida: *Of grammatology* (London: Johns Hopkins University Press, 1997); *Deconstruction in a nutshell. A conversation with Jacques Derrida* (New York: Fordham University Press, 1997); Jacques Derrida: *Margins of philosophy* (Chicago: University of Chicago Press, 1982); uő: *Positions* (Chicago: University of Chicago Press, 1982); uő: *Writing and difference* (Chicago: University of Chicago Press, 1978).

6. Derrida: *Of grammatology*, 14–15. o.

„Derrida azt a radikális következtetést vonta le, hogy egy szöveg önmagában sok mindent jelenthet (az abszolút jelentés örökké várta magára), és csupán relatív jelentésről beszélhetünk, mely függ az adott szöveggörnyezettől. ”

mert a nyugati gondolkodás mindig is egy központra vagy alapra épült, melynek különböző neveket adtak, mint például *eidós*, *archē*, *telos*, *energia*, *ousia*, *alētheia*, transzcendencia, öntudat, Isten, ember és így tovább, és ez a központ minden esetben a jelenlétet (valaminek vagy valakinek a jelenlétét) szimbolizálta, mely garantálta a dolgok jelentését és az igazságot. Ettől a jelenléttől függött tehát a nyelvi kommunikáció sikeressége. Éppen ezért Derrida szerint a jelenlét eszméje felelős azért, hogy a nyugati filozófiában a beszéd mindig előnyt élvezett az írással szemben, hiszen a szóbeli kommunikációban a beszélő *jelenléte* biztosítja a szavak jelentésének (a logosznak) állandóságát, míg az írásban a szerző nincs jelen, vagyis a szöveg ki van téve az olvasó értelmezésének és így a félreértés lehetőségének.

Derrida azonban nem ért egyet ezzel az értelmezéssel, és műveiben egy különleges analízis segítségével kritizálja a jelenlét és a logocentrizmus eszméit. Ennek a különleges analízisnek vagy olvasási módnak a dekonstrukció nevet adja. Itt érdemes megjegyezni, hogy a dekonstrukció eredeti értelmezésében a kereszténységet is kritika alá vonja, sőt elutasítja, hiszen Derrida szerint minden teológia, amely egy végtelen Istent helyez a középpontba, alapvetően a logocentrizmus egyik megjelenési formája. Ezért fontos, hogy a derridai dekonstrukciót csak korlátozott és módosított formában lehet felhasználni a keresztény teológiában.

A jelenlét és a logocentrizmus dekonstrukciójához (kritikájához) Derrida egy új fogalmat vezet be, mely

eredeti francia nyelven a következőképp íródik: *différance*. A szó egy létező francia szó, a *différence* tudatosan hibás leírása, melynek segítségével Derrida elkezd felborítani logocentrista tradíciót, mivel a két francia kifejezés között (*différance* és *différence*) szóban nincs különbség, csak írásban, ez viszont alapvetően megkérdőjelezi a beszéd elsőbbségét az írással szemben. A *différance* egy olyan fogalom, amit nem lehet megmagyarázni a tradicionális metafizikai kategóriák segítségével, de Derrida megkísérel néhány támpontot adni, melyek közelebb vihetnek a szó megértéséhez. A *différance* a francia *différer* igéből származik, mely két különböző jelentést kapcsol össze. Jelentheti azt is, hogy valamit elhalasztani, és azt is, hogy különbözni valamitől. Ugyanígy a *différance* is tartalmazza ezt a két jelentésárnyalatot, és rámutat, hogy egy szöveg jelentését az elemek (szavak) egymástól való különbözőse határozza meg, és nincsen egy olyan „transzcendentális jelölt”, amely abszolút értelemben garantálná egy szöveg jelentését. Más szóval, Derrida azt a radikális következtetést vonta le, hogy egy szöveg önmagában sok mindent jelenthet (az abszolút jelentés örökké várta magára), és csupán relatív jelentésről beszélhetünk, mely függ az adott szöveggörnyezettől. Nincsen olyan fix pont, olyan logosz, amelyhez a jelentésnek alkalmazkodnia kellene, a jelentés és az igazság relatív, mindkettő függ az adott szituációtól. Ezzel a gondolatmenettel Derrida úgy érzi, hogy megdöntötte a jelenlét metafizikáját, és új irányba állította a nyugati filozófia menetét.

**„Ha tudnám, akkor megmondanám,
 hogy ateista vagyok vagy nem,
 de nem tudom... Ez attól függ,
 milyen nevet adunk Istennek.”**

Derrida és a vallás

Mivel Derrida elutasítja az abszolút, univerzális igazság létezését, azt gondolnánk, hogy nem találunk teológiával kapcsolatos témákat az írásaiban, pedig gyakran foglalkozik olyan kérdésekkel, amelyeket általában a vallás témakörébe sorolnak. Látni fogjuk azonban, hogy ezek a teológiai fejtegetések messze esnek a klaszszikus keresztény pozíciótól. Derrida önmagáról azt állítja: „könnyen azt gondolhatnák az emberek, hogy ateista vagyok.”⁷ Később, amikor megkérdezték tőle, miért fogalmaz ilyen bonyolultan ahelyett, hogy egyszerűen megvallaná, hogy ateista, Derrida így válaszolt: „Ha tudnám, akkor megmondanám, hogy ateista vagyok vagy nem, de nem tudom... Ez attól függ, milyen nevet adunk Istennek.”⁸

Késői éveiben Derrida egyre több időt szentelt a messiási gondolkodásnak is, ami azonban eltér a történelemben kialakult messiásértelmezésektől. A hagyományos vallásokban a messiás egy meghatározható tulajdonságokkal rendelkező személy, akire az emberiség vár, és aki egyszer egy konkrét helyen és időben meg fog érkezni. A várakozás véget ér, és az emberiség vágya beteljesül. Ezzel szemben a derridai messiástudat nem egy konkrét személyre irányul, hanem nyitottságot jelöl egy olyan jövő felé, amit senki nem képes előre látni. Ebben a kiszámíthatatlan jövőben a messiás egy olyan személy, aki soha nem fog megérkezni, hanem mindig érkezőben van.⁹ Derrida úgy gondolja, hogy ez a fajta messiásvárás tökéletes összhangban van a dekonstrukció tanával.

Derrida nem csupán a vallásokat tárgyalja műveiben, hanem magáról Istenről is véleményt nyilvánít. Nem meglepő módon elutasítja az egyistenhívő vallásokat, hiszen már láttuk, hogy azokat a logocentriz-

mus megjelenési formáinak tartja. Ezért az ő istene nem tökéletes, nem mindenható és nem halhatatlan. Sőt, szerinte Istennek számos különböző nevet adhatunk, mint például igazság, vendéglátás, ajándék, demokrácia stb. Nem a név számít tehát, amikor Istenről beszélünk, hanem hogy mindenki szabad legyen arra, hogy olyan Istenben higgyen, amilyenben akar. Értethető tehát, hogy Derrida az abszolút vallásos toleranciát pártolja, amelybe belefér a saját valláselképzelése is, amit úgy nevez: „vallás nélküli vallás”. Mivel Isten neve bármi lehet, eljátszik azzal a gondolattal is, hogy az Isten és az ember közötti különbség csak látszólagos, vagyis bizonyos értelemben önmagát is istennek nevezheti.¹⁰

DEKONSTRUKCIÓ

Derrida szerteágazó írásaiban az egyik gyakran vizsgált téma a dekonstrukció, melyről azóta számtalan könyv és újságcikk jelent meg, sőt a szó elterjedt a köznyelvben is. Ennek fényében talán meglepő, hogy senki nem tudott még kielégítő választ adni arra, mit is értünk a dekonstrukció kifejezés alatt. Ha valaki definiálni szeretné a szót, komoly problémába ütközik. Derrida állítja, hogy a definíciók nem írják le megfelelően az adott szót vagy kifejezést, csak megközelítik. Így minden definíció dekonstruálható, vagyis egy másik definícióval helyettesíthető, mely szintén csak megközelíti az adott szót vagy kifejezést és így tovább. Tehát a derridai dekonstrukció eleve tagadja, hogy bármely szó jelentése egy definícióba sűrítendő, beleértve magát a dekonstrukció kifejezést is. A helyzetet súlyosbítja az a tény is, hogy Derrida a dekonstrukció szót sokszor többes számban használja, mert úgy tartja, hogy számos egymástól független jelenség játszódik le a világban, melyek bizonyos mértékben hasonlítanak egymásra, és ezért a dekonstrukció mint gyűjtőnév alkalmazható rájuk, de ezek a jelenségek jelentősen különböznek egymástól. Ezért nem lehet arról beszélni,

7. Geoffrey Bennington, Jacques Derrida: *Jacques Derrida* (Chicago: University of Chicago Press, 1993), 155. o. Szabad fordítás. Jelen írásban minden fordítás a szerző műve, ahol másként nem jelöltük.

8. Richard Kearney: “Confessions and ‘circumfession’”. A roundtable discussion with Jacques Derrida” in *Augustine and postmodernism. Confessions and circumfession* (Bloomington: Indiana University Press, 2005), 38. o.

9. Kevin Hart: “Religion” in *Understanding Derrida* (New York: Continuum, 2004), 59. o.

10. Jacques Derrida: “Faith and knowledge. The two sources of ‘religion’ at the limits of reason alone” in uő: *Acts of religion* (New York: Routledge, 2002), 42–60. o.; uő: *The gift of death* (Chicago: University of Chicago Press, 1995), 49., 147. o.; uő: *Donner la mort* (Paris: Métailié-Transition, 1992), 75. o.

„Derrida úgy döntött, támogatja a dekonstrukciót, mert szerinte az egy feltartóztathatatlan folyamat, amely mindenképpen előretör, ezért a legjobb, ha valaki halad az árral.”

hogyan mi a dekonstrukció lényege, mint ahogy arról sem, mi a definíciója. Mindezek után ha szeretnénk megérteni, mi a dekonstrukció, nem elég néhány szóban meghatározni, egy részletesebb írás keretében kell a fogalmat és a vele járó kérdéseket tárgyalni.¹¹ A következőkben ezt fogjuk megkísérelni.

A dekonstrukció eredete

A dekonstrukció egy régóta létező francia szó, amit Derrida felhasznált a saját céljaira. Előtte nagyon ritkán használták, de ő úgy látta, ez egy megfelelő fordítása lehet a Heidegger által használt *Destruktion* és *Abbau* kifejezéseknek, melyek arra utalnak, hogy egy építményt (vagy valamilyen rendszert) lebont valaki azért, hogy megvizsgálja a szerkezetét. Amikor Derrida először használta a szót, még nem gondolt arra, hogy ennyire domináns lesz az írásaiban. Olvasói azonban kiragadták a kifejezést, és elkezdték használni műveikben, így lett Derrida a dekonstrukció atyja.¹²

Tagadások

Mint láttuk, Derrida nem szerette a definíciókat, ezért inkább tagadásokat használt, amikor a dekonstrukció tanát megpróbálta elmagyarázni hallgatóinak vagy olvasóinak. Szerinte a dekonstrukcióval kapcsolatos egyik leggyakoribb tévedés az, hogy elindítója egy konkrét személy vagy emberek egy csoportja. Ő ezzel szemben határozottan kijelenti, hogy a dekonstrukció nem egy művelet vagy tett, amit valaki el tud végezni, hanem inkább egy olyan jelenség, ami anélkül történik, hogy valaki eltervezte és elindította volna. A dekonstrukció magától megy végbe és belülről működik egy adott struktúrában. Felmerülhet azonban az a kérdés, hogy ha a dekonstrukció magától megy végbe, akkor mi a feladata és felelőssége egy dekonstruktív írás szerzőjének? Derridának erre is van válasza.

Először is nagyon fontos, hogy a szerző felismerje a dekonstrukciós folyamatot, és ne szalassza el az eseményeket. Ezen felül lényeges, hogy a szerző eldöntse, a dekonstrukció mellett voksol vagy ellene. Derrida úgy döntött, támogatja a dekonstrukciót, mert szerinte az egy feltartóztathatatlan folyamat, amely mindenképpen előretör, ezért a legjobb, ha valaki halad az árral.¹³

Derrida ragaszkodik ahhoz is, hogy a dekonstrukció nem hagyományos értelemben vett kritika (*krinein*), hiszen maga a kritika (döntés, választás, megítélés) is a dekonstrukció tárgya. Ez persze nem jelenti azt, hogy a dekonstrukció nem kritikus, sőt gyakran emlékeztet a klasszikus értelemben vett kritikára, mégsem azonos vele, és nem korlátozódik erre a formára. Másrészt a dekonstrukció nem egyfajta analízis, mert Derrida szerint az analízis egyik célja, hogy egy struktúrának meghatározza a központi elemét, így az analízis is a logocentrikus tradíció része. A dekonstrukció viszont épp a logocentrizmus kritikája. Bár alkalmanként a dekonstrukció az analízishez hasonló módon működhet, mégsem redukálható le erre a szerepre.¹⁴

Számos tudós próbálta a dekonstrukciót egy univerzális módszerre transzformálni, amit különböző szituációkban lehet használni. Derrida szenvedélyesen tiltakozik ez ellen, kijelentve, hogy a dekonstrukció heterogén folyamatok összessége, mely nem redukálható le egy általános metódussá. Egy másik gyakori félreértés, hogy a dekonstrukció azonos a rombolással. Derrida nem tagadja, hogy a dekonstrukciónak van ilyen feladata is, de ragaszkodik hozzá, hogy az elsősorban nem valaminek a tagadása, hanem az igenlése, és a dekonstruktív folyamat soha nem megy végbe szeretet nélkül. Derrida célja távolról sem az, hogy szétromboljon minden tradíciót, intézményt és szöveget, hanem hogy megkérdőjelezzen minden hagyományt és megszokást, és szabadságot adjon a változtatásra. Tehát a dekonstrukció nem csupán rombolás, nem is csupán építés, hanem magában foglalja mind a két

11. Uő: *Psyche. Inventions of the other* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2008), 2:5–7. o.; uő et al.: “Deconstruction in America. An interview with Jacques Derrida”, *CE* 17 (Winter 1985), 4. 6. o.

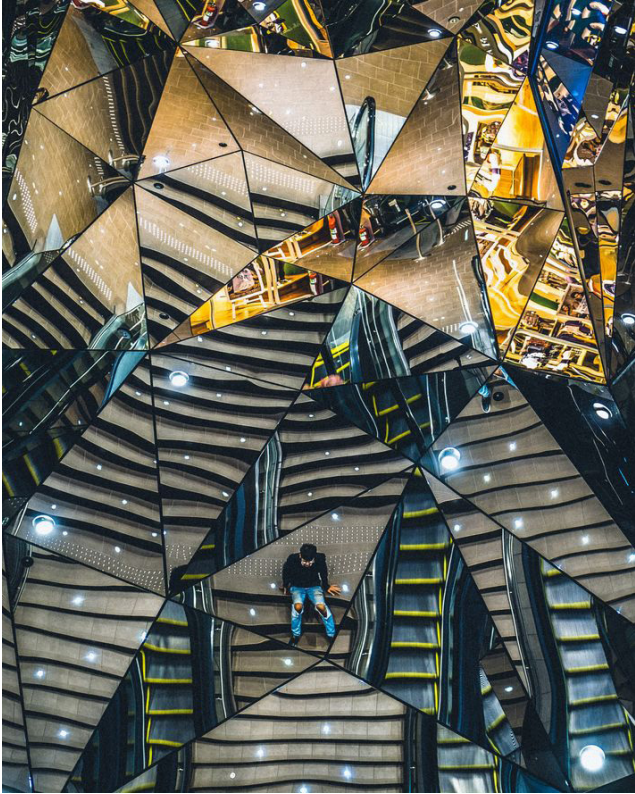
12. Alan D. Schrift: ‘Deconstruction’ in Donald M. Borcherdt (ed.): *Encyclopedia of philosophy* (Detroit: Thomson Gale, 2006), 2:661. o.; Catherine F. Botha: “From Destruktion to deconstruction. A response to Moran”, *SAJPh* 27, (2008/1), 62–63. o.

13. Derrida: *Psyche*, 2:4. o.; “The Villanova roundtable. A conversation with Jacques Derrida” in *Deconstruction in a nutshell*, 9. o.; Jacques Derrida, Maurizio Ferraris: *A taste for the secret* (Malden, Mass.: Polity, 2001), 82–83. o.

14. Derrida: *Points*, 54. o.; Derrida– Ferraris, 82–83. o.; Derrida: *Psyche*, 2:4. o.

„Derrida amikor egy szöveget olvas, tudatosan irányítja figyelmét azokra a részekre, melyeket mások jelentéktelennek tartanak.”

aspektust, egyfajta transzformáció, melyben bizonyos elemek megmaradnak, míg mások megsemmisülnek. A dekonstruktív szöveg szerzőjének feladata tehát eldönteni, hogy az átvett filozófiai, irodalmi, teológiai vagy egyéb tradícióból mi az, amit meghagy, és mi az, amit elvet. Derrida nem állítja, hogy ez a transzformáció mindenképpen javulást eredményez (hiszen maga a javulás fogalma is relatív), de nem zárja ki annak lehetőségét.¹⁵

A dekonstrukció mint negáció

Mint láttuk, a derridai dekonstrukció első számú célpontja a logocentrizmus és a jelenlét metafizikája, melyek Derrida olvasatában a nyugati filozófiai rendszerek alapját képezik. A nyugati filozófia történetére jellemző egy erős vágy valamilyen középpont iránt. A középpontok utáni vágy különféle dichotómiákat hozott létre, melyeket Derrida bináris ellentéteknek nevez. Ilyen ellentétpárok például a jó/rossz, jelenlét/hiány, igaz-

ság/hazugság, identitás/különbözőség, beszéd/írás, férfi/nő stb. Ezek az ellentétpárok azonban nem azonos értékeket képviselnek. Az egyik mindig felsőbbrendű, a másik pedig negatív, korrupt, nemkívánatos. Ez a hierarchikus gondolkodás pedig elkerülhetetlenül elnyomáshoz vezet. A dekonstrukció viszont mindig az elnyomás ellen hat, így az egyik legfontosabb feladata az, hogy felbontsa a bináris ellentéteket, és egymás mellé állítsa azokat nem hierarchikus módon. Ezáltal az ellentétpárok közötti felsőbbrendűség megszűnik és relatívvá válik, vagyis a rossz ugyanolyan értékes lesz, mint a jó, a hazugság, mint az igazság és így tovább.¹⁶

A dekonstrukció működése azonban meghaladja a filozófia területét, és mindenféle rendszerrel foglalkozik, pontosabban a rendszereken belül bizonyos struktúrákkal. Nem egy egész rendszert hivatott felbontani, csak azokat a szerkezeti elemeket, melyek az egységesítés és az identitás felé mozdítják az adott rendszert. Mind a totalizáció, mind pedig az identitás Derrida számára nemkívánatos fogalmak, melyek dekonstrukcióra szorulnak. A totalitárius rezsimek fő problémája az, hogy elkerülhetetlenül elnyomják azokat, akik vagy amik nem illenek bele a rendszerbe. A dekonstrukció egyik feladata tehát az, hogy felbontsa egy adott rendszer azon szerkezeti elemeit, melyek felelősek az elnyomásért és a kirekesztésért, és ezzel felfedje az elnyomott és kirekesztett elemeket. Ezért Derrida amikor egy szöveget olvas, tudatosan irányítja figyelmét azokra a részekre, melyeket mások jelentéktelennek tartanak. A totalitárius diktatúrák mellett a dekonstrukció az identitásokat és uniformizmusokat is célkeresztbe veszi, és helyette a különbségeket hangsúlyozza.¹⁷ Egy jellemző példa erre a gondolkodásra a hagyományos szexuális identitások felborítása. Derrida azt állítja, hogy a férfi/nő bináris ellentét csupán a nyugati metafizika terméke, így a szexuális identitás nem egy előre meghatározott tulajdonság, hanem az adott szituációtól függ. Sőt, ennél messzebbre is megy, kijelentve, hogy a szexualitásról nem feltétlen kell binárisan gondolkodni, azaz létezhet szexuális orientált-

15. Jacques Derrida: *Paper machine* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2005), 154. o.; uő: *Points*, 83. o.

16. Uő: *Writing and difference*, 278–279. o.; uő: *Of grammatology*, lxix. o.; uő: *Dissemination*, viii. o.

17. Uő: *Points*, 212. o.; “The Villanova roundtable”, 11. o.; Jacques Derrida: *Limited Inc* (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1988), 44. o.

„A derridai dekonstrukció etikai aspektusát úgy lehetne meghatározni, mint radikális tisztelet a „másik” különbözősége és egyedisége iránt, ahol a „másik” jelenthet bármit, beleértve szöveget, kultúrát, embereket, állatokat, még a jövőt is.”

ság a férfi/nő ellentétpáron kívül is, amit ő poliszexualitásnak nevez.¹⁸

A dekonstrukció mint igenlés

Derrida különösen hangsúlyozza, hogy a dekonstrukció elsődleges feladata valaminek a megerősítése, valaminek az igenlése. Ő maga is nagyon szereti és tiszteli mindazokat a tradíciókat és szövegeket, melyekkel dolgozik. Ezért kimondható, hogy a dekonstrukciónak van egy etikai oldala is, mely egy lehetetlenül magas mértékű jóságra, igazságra és tisztaságra törekvésben nyilvánul meg. Ezt megerősíti az a tény is, hogy Derrida, különösen későbbi írásaiban, nagy előszeretettel vesz elő olyan etikai témákat, mint az abszolút felelősség, ajándék, megbocsátás, vendéglátás stb. Az olvasónak mindvégig az az érzése, hogy a szerző maradandó értékeket keres.¹⁹

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a dekonstrukció etikus lenne a szó klasszikus értelmében. Derrida „etikája” nem meghatározott normákhoz és szabályokhoz való ragaszkodásból áll, hiszen minden szabályrendszer mint rendszer alapvető célpontja a dekonstrukciónak. A derridai dekonstrukció etikai aspektusát úgy lehetne meghatározni, mint *radikális tisztelet a „másik” különbözősége és egyedisége iránt*, ahol a „másik” jelenthet bármit, beleértve szöveget, kultúrát, embereket, állatokat, még a jövőt is. Nem nehéz meglátni, hogy ez a gondolkodás milyen nagy hangsúlyt kap a dekonstrukció folyamatában. Mint láttuk, a dekonstrukció mindig a totalizáció és az identitás ellen működik, melyek fő célja, hogy megszüntessék a különbségeket, a heterogenitást, az egyediséget, vagyis azokat az elemeket, melyek nem illenek bele az adott rezsimbe, mert nem azonosak vele, hanem mások. Ezért a dekonstrukció legfontosabb célja, hogy az elnyomottakra és kirekesztettekre koncentrálna kiharcolja a különbözőség és másság létjogosultságát. Más szóval, hogy hagyja a másikat létezni.²⁰

18. Uő: *The ear of the other. Otobiography, transference, translation. Texts and discussions* (Lincoln: University of Nebraska Press, 1988), 52. o.; uő: *Points de suspension. Entretien* (Paris: Editions Galilee, 1992), 114–115. o.

19. Jason Powell: *Jacques Derrida. A biography* (London: Continuum, 2006), 235. o.

20. Simon Critchley: *The ethics of deconstruction. Der-*

Felelősség, vendéglátás, ajándék, igazság

Főként karrierje elején Derridát többször megvádolták, hogy a dekonstrukció elodázza a felelősséget, mert minden határozott álláspontot megkérdőjelez, és így alkalmatlanná válik arra, hogy valami ellen harcoljon. Derrida hangsúlyozza, hogy ez a vélemény teljesen félreérti a dekonstrukció lényegét. Az igaz, hogy a dekonstrukció sokszor megkérdőjelezi az egyszerű bináris ellentéteket, és nem hajlandó egyik oldal mellé sem odaállni, de ezt nem azért teszi, hogy elodázza a döntés felelősségét, hanem hogy felfedje a dolgok komplexitását, melyek nem redukálhatók le két ellentétes álláspontra. Ez a gondolkodásmód megmutatkozik Derrida politikai nézeteiben is. Először például támogatta a feminista mozgalmat, de amikor a feminizmus kezdett elnyomást gyakorolni másokra, akkor ellenük fordult. Látható tehát, hogy a dekonstrukció mindig az elnyomottak és a kiközösítettek mellé áll, vagyis különös felelősséggel tartozik a „másik” iránt.²¹

Hasonlóképpen Derrida vendéglátásról alkotott véleménye is etikai nézőpontjából következik. Szerinte kétféle vendéglátást kell megkülönböztetni: a feltételest és a feltétel nélkülit. A feltételes vendéglátás meghívással kezdődik, és a vendéglátó mindvégig irányítása alatt tartja a helyzetet. Csak akkor hívja meg a vendéget, ha ismeri, és ha az illető betartja az általa alkotott íratlan szabályokat. Ezzel szemben a feltétel nélküli vendéglátásban a vendéglátó örömmel fogadja az idegent mint „az abszolút mást” vagy „abszolút másikat”, anélkül hogy bármilyen feltételt szabna számára, vagy bármit kérdezne vagy bármit tudna róla. Derrida kiemeli, hogy az abszolút (feltétel nélküli) vendéglátás abban áll, hogy valaki kinyitja a házat a kiszámíthatatlan vendég érkezését várva. A dekonstrukció éppen ezt a fajta vendéglátást testesíti meg, amikor szétszedi és felnyitja a különböző struktúrákat, hogy azok befogadják azokat a kirekesztett és elnyomott elemeket, melyek az abszolút másságot képviselik az adott rendszer számára.²²

rida and Levinas (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014), 48. o.; “The Villanova roundtable”, 13. o.

21. *Deconstruction in a nutshell*, 50–52. o.

22. Jacques Derrida, Elisabeth Roudinesco: *For what tomorrow... A dialogue* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2004), 59. o.; Jacques Derrida: *Acts of reli-*

„Az evangéliumi teológiában alkalmazott dekonstrukció fő feladata, hogy a teológiai rendszereket tökéletesítse olyan transzformációk által, melyek magukban foglalják a negációkat és igenléseket is.”

Kései írásaiban Derrida különös hangsúlyt fektetett az ajándék fogalmának tárgyalására. Azt állítja, hogy az ajándékozás mindig maga után von egy gazdasági tranzakciót, és a tiszta ajándék az lenne, mely kiszakadna ebből a körforgásból. A tiszta ajándékozás azonban lehetetlen, hiszen amikor valaki megköszöni az ajándékot, akkor már bizonyos értelemben fizetett érte. Ahhoz, hogy tiszta ajándékozásról beszéljünk, az ajándékozónak és a megajándékozottnak sem lehet tudomása arról, hogy ajándékozás történt, ekkor viszont hogyan beszélhetünk ajándékról? Derrida szerint ezt az ellentmondást nem lehet feloldani, ezért a tiszta ajándék egy lehetetlen fogalom. Ugyanígy a feltétel nélküli (tiszta) megbocsátás, vendéglátás és tiszta igazságosság szintén lehetetlen fogalmak. A dekonstrukció azonban mindig olyan irányba hat, mely közelebb visz ezekhez az értékekhez, így érthető Derrida egyik kedvenc mondása, miszerint a dekonstrukció a „lehetetlen megtapasztalása”. Ez nem jelenti azt, hogy a lehetetlent valaha el lehet érni, hanem hogy a dekonstrukció által megközelíthető az a vágyott jövő, ami soha nem fog aktualizálódni.²³

Bár Derrida meg van győződve a definíciók elégtelenségéről, talán megengedhető egy hozzávetőleges megállapítás a dekonstrukcióval kapcsolatban. A fentebb említett elemzések fényében elmondható, hogy a

dekonstrukció az igazság nevében és a másik különbözősége és egyedisége iránti tiszteletre hivatkozva mindig a totalizáló és elnyomó struktúrák ellen küzd, és ezzel áttranszformálja a különböző típusú rendszereket úgy, hogy felnyitja őket egy örökre elhalasztott jövő számára, melyet a tiszta ajándék, igazság, vendéglátás és egyéb lehetetlen értékek jellemeznek.

DEKONSTRUKCIÓ ÉS EVANGÉLIUMI TEOLÓGIA

Az eddigiek alapján kijelenthető, hogy a derridai dekonstrukció (a továbbiakban DD) eredeti formájában nem alkalmas az evangéliumi teológián belüli alkalmazásra, azonban vannak benne olyan elemek és alapelvek, melyek hasznosak lehetnek a teológia számára is. Először is, a dekonstrukció különböző rendszerekkel foglalkozik és azokat transzformálja át. Ezért az evangéliumi teológiában alkalmazott dekonstrukció (a továbbiakban ED vagy evangéliumi dekonstrukció) fő feladata, hogy a teológiai rendszereket tökéletesítse olyan transzformációk által, melyek magukban foglalják a negációkat és igenléseket is. Míg azonban a DD célja egy soha meg nem valósuló ideális jövő, addig az ED küldetése az, hogy a teológiai rendszerek egyre jobban megközelítsék a Szentírás által kijelentett igazságokat.

A DD feladata, hogy felszabadítsa az elnyomott és kiközösített elemeket egy adott rendszerben, és fő célpontja a nyugati metafizikai tradíció. Az ED szintén egy felszabadító műveletet jelöl, de nem a különbségeket és a másságot hivatott felszabadítani, hanem a Szentírást, mégpedig a zsarnoki formát öltő teológiai

gion (New York: Routledge, 2002), 360–361. o.

23. Jacques Derrida: *Given time. I. Counterfeit money* (Chicago: University of Chicago Press, 1994), 7., 13–15. o.; *Deconstruction in a nutshell*, 32. o.

„Mivel a Szentírás Isten által ihletett, a teológiai rendszereket pedig emberek írták, a kettő különbözni fog (...). Az evangéliumi dekonstrukció azonban biztosíthatja, hogy ez a különbség lehetőleg egyre kisebb legyen.”

rendszerek rabságából. A teológiai rendszerek ugyanis hajlamosak arra, hogy kiszorítsák és elnyomják a Szentírás azon részeit, melyek ellentmondának a rendszerben lévő állításoknak, és így felbontanak azok rendezettségét. Az ED viszont felnyitja a merev teológiai rendszereket, hogy azok befogadják az addig kirekesztett bibliai igazságokat, így újabb rendszerek jönnek létre, melyek közelebb vannak a Szentíráshoz. Mivel a Szentírás Isten által ihletett, a teológiai rendszereket pedig emberek írták, a kettő különbözni fog mindaddig, amíg Isten újjáteremt mindent, és színről színre látjuk az igazságot (1Kor 13,12). Az ED azonban biztosíthatja, hogy ez a különbség lehetőleg egyre kisebb legyen.

Mint láttuk, a DD-nek van egy erőteljes etikai dimenziója, aminek az alapja a radikális tisztelet a „másik” különbözősége és egyedisége iránt, ahol a „másik” bármit vagy bárkit jelölhet. Az ED szintén tartalmaz egy etikai aspektust, de itt a „másik” alatt kifejezetten a Szentírást értjük. Így az ED alapmotivációja a feltétlen és radikális tisztelet a Szentírás különbözősége és egyedisége iránt, ami által küzd azon erők ellen, melyek tudatosan vagy tudattalanul, de fel akarják tartóztatni a Biblia igazságait (Róm 1,18), és ezzel mintegy el akarják némitani Isten szavát. Más oldalról megközelítve, az ED a feltétel nélküli elfogadást és vendéglátást gyakorolja a Szentírás felé, mely ebben az értelemben az abszolút „másik”, akit nem lehet előre kiszámítani. Így az ED nyitott a meglepetésekre és a váratlan felismerésekre, amelyek akkor keletkeznek, amikor Isten a Szentíráson keresztül meglátogatja a teológia művelőjét.

KONKLÚZIÓ

Bár Derrida filozófiai rendszere első látásra messze van az evangéliumi teológiától, az általa kifejlesztett dekonstrukció elemzése során kiderült, hogy bizonyos alapelvek hasznosak lehetnek a keresztény teológiában is. Derrida egész életében elutasította és rosszalotta az elnyomást, a kirekesztést és az egyformaságot, ezért nem csoda, ha a dekonstrukció éppen ezek ellen küzd. Emellett Derrida soha nem tudott azonosulni a túlságosan leegyszerűsített bináris ellentétekkel, mert úgy gondolta, hogy a világ ennél sokkal bonyolultabb, és minden kérdést alaposan meg kell vizsgálni, mielőtt bármilyen döntést hoznánk. A dekonstrukció tehát arra is int minket, keresztényeket, hogy gyanús szem-

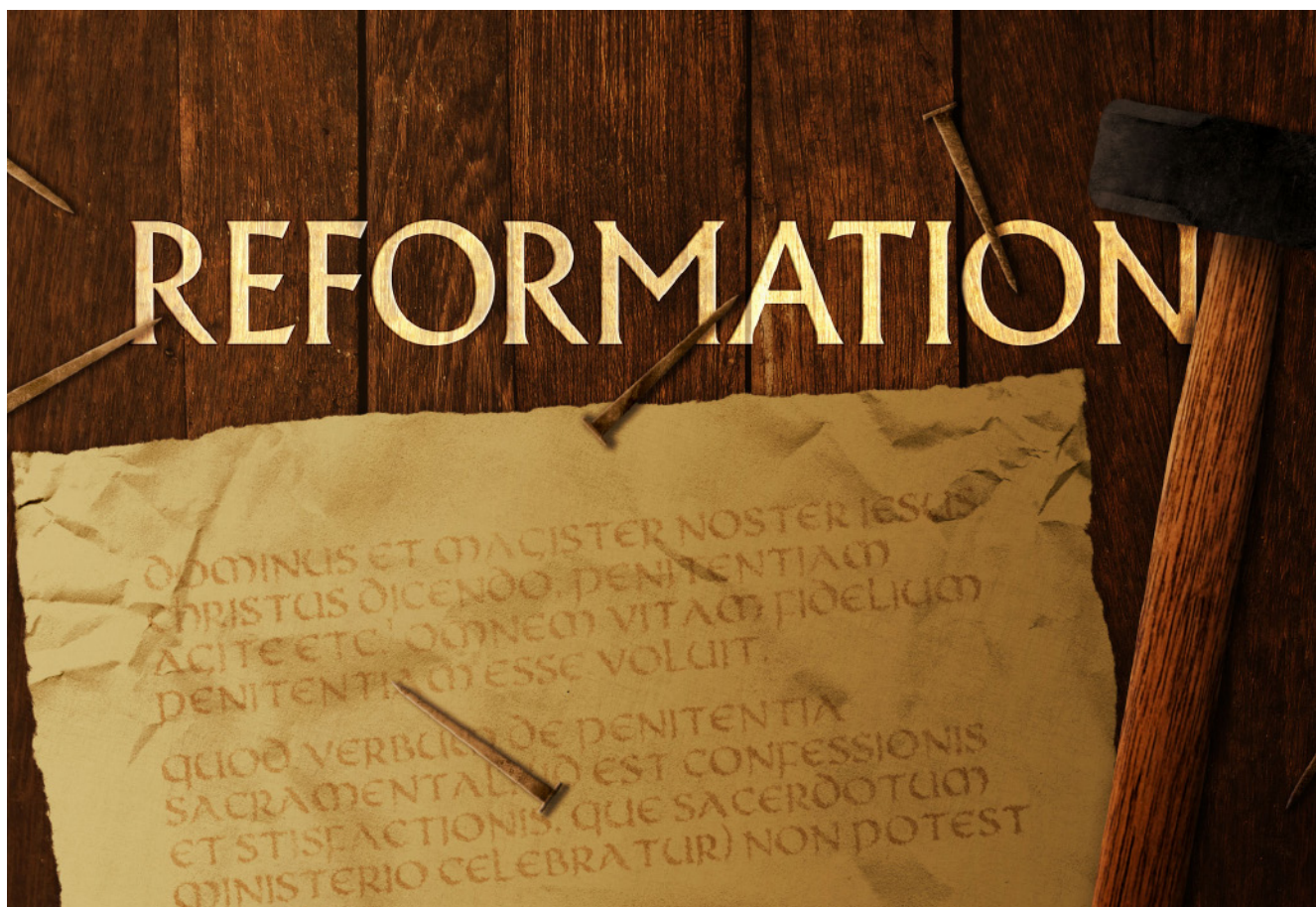
mel nézzük a bináris ellentéteket (pl. kálvinizmus-aminianizmus, katolikus-protestáns stb.), mert könnyen lehet, hogy ezek az ellentétek valamilyen komplex teológiai kérdésre adott leegyszerűsített válaszokat jelölnek, melyek nem feltétlen veszik figyelembe a Szentírás egészét. Bízunk abban, hogy ha az olvasó nem is ért egyet Derridával, ez az írás meggyőzte arról, hogy Derridára érdemes figyelni, és esetleg tanulhatunk is tőle. Ehhez persze mérhetetlen alázat kell, amit csak Isten Lelke tud bennünk kiformalni, vagy Derrida szóhasználatával, a lelkünknek is szüksége van dekonstrukcióra.

Felhasznált irodalom

- Bennington, Geoffrey, Jacques Derrida: *Jacques Derrida* (Chicago: University of Chicago Press, 1993).
- Botha, Catherine F.: “From Destruction to deconstruction. A response to Moran”, *South African Journal of Philosophy* 27 (2008/1), 52–68. o.
- Critchley, Simon: *The ethics of deconstruction. Derrida and Levinas* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014).
- Deconstruction in a nutshell. A conversation with Jacques Derrida* (New York: Fordham University Press, 1997).
- Derrida, Jacques: *Acts of religion* (New York: Routledge, 2002).
- . *De la grammatologie* (Paris: Éditions de Minuit, 1967).
- . *Dissemination* (Chicago: University of Chicago Press, 1981).
- . *Donner la mort* (Paris: Metailié-Transition, 1992).
- . *Given time. I. Counterfeit money* (Chicago: University Of Chicago Press, 1994).
- . *Grammatológia* (Szombathely–Párizs [etc.]; Életünk Szerk. – M. Műhely, 1991), (Magyar Műhely Baráti Kör füzetek, 10.).
- . *Hit és tudás. A „vallás” két forrása a puszta ész határain* (Pécs: Brambauer, cop. 2006).
- . *Limited Inc* (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1988).
- . *Margins of philosophy* (Chicago: University of Chicago Press, 1982).
- . *Of hospitality* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2000).
- . *Paper machine* (Stanford, Calif.: Stanford Uni-

Dr. Hafenscher Károly

A mai reformáció három lehetséges egyházmodellje

Közmegegyezéssel alapon úgy számoljuk: 502 éve kezdődött a reformáció. A jeles, fél évezredes jubileum előtt is mindig, azóta is évről évre megemlékezünk a hitünk szerint Isten adta újulásról. Áldjuk a Mindenhatót, aki embereken keresztül és események által elindított egy életbe vágóan fontos folyamatot, a hitújulás folyamatát. Ennek ma is van folytatása, s az az egyház, amely hitünk és a reformátorok tanítása szerint örökre megmarad, állandó megújulásra szorul. „Ecclesia semper reformanda.”

A 2019-es reformáció ünnep emlékbeszédének megtartására szól a megtisztelő felkérés ide, a Debreceni Nagytemplomba. Megértettem a feladatot, mégis rendhagyó lesz ez a megemlékezés. Úgy, ahogy a tavaly eltávozott göttingeni professzor, gyakorlati teológus mesterem, *Manfred Josuttis* az egyházzal szóló könyvének alcímében fogalmaz: „Erinnerung an die Zukunft

---

1. Manfred Josuttis: *Unsere Volkskirche und die Geme-*

„Ma Magyarországon érdemi kapcsolata az egyházzal a lakosság kevesebb mint 10–15%-ának van, a templomba járók száma a társadalom 1/8-ára becsülhető.”

der Kirche” – emlékezés az egyház jövőjére. Mert bár sokan vádolják a kereszténységet azzal, hogy a múltból él, s van is olykor ódon, sőt sajnós múzeum illata a mai protestantizmusnak is, valójában ez a közösség a jövőből él. A ránk váró, Isten készítette jövőből, amely akkor lesz a miénk, ha aktív befogadói vagyunk Isten tervének, ugyanakkor tevékeny közreműködői, felelős és kreatív részesei leszünk a folyamatos reformációnak. „Amit szem nem látott, fül nem hallott, Isten azt készítette el az övéinek.” (Ézs 63,4; 1Kor 2,9) Erre a jövőre készülünk. A jövő már készen áll. Az azt feltételező megváltás műve „elvégeztetett” (Jn 19,28.30).

A 21. századi protestantizmus, ha nem szenved identitászavarban, akkor jövőorientált. Ezért bátorkodom a reformációi emlékebeszédet a jövőről tartani.

Az állandó újulásra váró egyház jövője mindannyiunkat érdekel, akik itt vagyunk. Felgyorsult a világ, s benne az egyházat érintő események sora, teljesen és rohamosan megváltozott az a környezet, amelyben az egyház a mindennapjait éli és küldetését komolyan véve építi a jövőt. Merre indulunk, mi a mozgásterünk és mi a feladatunk?

Vérmérséklettől, felekezeti tradíciótól, aktuális helyi kontextustól és kondícióktól függően bizonyára sokféle látásmód létezik az egyház jövőjét illetően. Én is vállalom, hogy szubjektív módon fogalmazok – természetesen felhasználva a jelenlegi európai helyzet információit, saját egyházam tapasztalatait és az ökumené elmúlt időszakból származó élményeit.

Három irány, három lehetőség – ezeket szeretném továbbgondolásra a megemlékező, ünneplő és előretekinthető gyülekezet elé tárni: Egyszerűsítés – lelkigondozás – digitális egyház.

Egyszerűsítés

Az egyház nagy és bonyolult szervezet. Világméretben, ökumenikus értelemben és országos, sőt helyi szinten is. És ez létszámából, világméretű tágasságából, valamint nagy fejlődéseket és átalakulásokat hozó múltjából is adódik. Az a korszak azonban, amely eddig oly mértékben meghatározta az egyház létét, lezárulónak tűnik: a népegyház formája és korszaka. Hosszú és nagy időszak volt ez, hiszen gyakorlatilag a 4. századtól, Nagy Konstantintól egészen a 21. szá-

zadig terjed. S bár a népegyházi formák és működési módok egy része tovább él és életképessé átalakul, a korszak mégis befejeződni látszik.² A kereszténység világdominanciája, a szellemtörténetben mindent meghatározó volta mára már nem az, ami 20, 50 vagy 200 évvel ezelőtt volt. Nemcsak a legüldözöttebb vallás lett a világon, hanem az a vallás, amely sokak számára hitelét veszítette, s legfeljebb csak az általa létrehozott kultúrában él tovább. Szembe kell néznünk ezekkel a tényekkel. Európában – s így hazánkban is – jelentősen csökkent a keresztények létszáma, s az egyházból való kilépés Nyugaton látványosabban, itt latens módon, de folyamatosan zajlik. Ma Magyarországon érdemi kapcsolata az egyházzal a lakosság kevesebb mint 10–15%-ának van, a templomba járók száma a társadalom 1/8-ára becsülhető. Ez a látványos csökkenési tendencia és szekularizációs folyamat azonban (itt mindegy, hogy közömbösség, csalódottság, gyakorlati materializmus vagy más áll a háttérben) lehet, hogy a tisztuláshoz vezet, a látszatkereszténység visszaszorulásához, ahhoz a folyamathoz, amely az öröklött kereszténységet lecseréli a hitvallóra. Ugyanakkor cipeljük tovább azokat a népegyházi formákat, amelyek egy nagy egyházhoz szerveződtek – a maga bonyolult rendszerével, demokratikusnak tűnő döntési mechanizmusaival, számos hivatalával, nemegyszer túlszervezett struktúrájával. S

inschaft der Heiligen.

2. Beintker: *Kirche spielen – Kirche sein*, 254. o.

„Megítélésem szerint az egyik kiemelt feladata a közeljövő egyházának a szervezeti és strukturális egyszerűsítés.”

ha valami újulásra vágyunk, rögtön strukturális kérdéseket kezdünk reformálni, szervezeti formákat átalakítani, s az egyház lényegéhez tartozó megjelenési formája – ti. a mozgalmi jelleg – szinte alig fellelhető. Kis és élő közösségek helyett nagy szervezeteket tartunk fenn. Tudom, ezt jelentősen átszínezi és profeszionalizálja az a nagy intézményrendszer, amelyet társadalmi felelősségvállalás formájában és indokával átvállaltunk a társadalomtól és az államtól. Ez jó, helyénvaló, sőt áldásos; de jaj annak az egyháznak, amely intézményfenntartó és -működtető egyházból átalakul és egyházat fenntartó intézményrendszerre válik.

Ezért komolyan végig kell gondolnia egyházi vezetőknek, presbiteri közösségeknek, elkötelezett gyülekezeti tagoknak, hogy hogyan lehetne az egyházat, annak szervezetét egyszerűsíteni s kevésbé hivataljelleggel működtetni. A krisztusi keskeny út megtalálása itt az igazi egyházművészet: nem elengedni azt, ami a működéshez szükséges, de elhagyni és elengedni azt, ami presztízs okokból, a hivatalt viselők nem jézusi értelemben vett hatalmából, a megszokásból, egy-egy csoport érdekéből adódik.

Megítélésem szerint az egyik kiemelt feladata a közeljövő egyházának a szervezeti és strukturális egyszerűsítés. Nem önmagáért (l'art pour l'art), hanem azért, hogy az egyén és a közösség útját Istenhez, személyesen Krisztushoz minél jobban akadálymentesítsük. A reformáció eredeti, talán meg nem fogalmazott, de

minden mozzanatában képviselt célja ez volt: akadálymentesítés.

Lelkigondozás

A lelkigondozás feladata, lelkülete a második irány a jövő egyháza számára, ha meg akar újulni, s ez a megújulás Krisztus útján való járást jelent. Minden korszaknak megvolt a maga kiemelt feladata. A 21. századé ez lenne? Ennél többről van szó.

A népegyházból újra – ahogy ennek kezdettől fogva lennie kellett volna – lelkigondozó egyházzá kell válnunk. Nem egy munkaág felemelése, a többivel szemben való hangsúlyozása ez, hogy tudniillik volt, amikor igehirdető egyházra volt szükség, volt, amikor hitvédőre, volt amikor pedig társadalmi-közéleti szerepet vállalóra. Nem, – a jövőre gondolva – olyan egyházzá álmodom, amely igehirdetésében, hitvédelmében, társadalmi-közéleti szerepvállalásában és minden más tevékenységében lelkigondozó egyház. Nem önmagáért él, nem önmagát reklámozza, nem is a bölcsesség követésében tartva életvezetési tanácsokat és kizárólagos megoldási utakat mutat (s közben „megmondja a tutit”), hanem irgalmasan lehajol az elesett mellé, felemeli a lecsúszottat, értelmet ad a céltalanul bolyongónak, kenyeret ad az éhezőknek, és esélyt az esélyteleneknek.

Mit jelent ez konkrétan? Át kell képeznünk a lelkipásztorokat, hogy a szolgálatukban professzionális

„Nem hivatalnokokra van szüksége elsősorban az egyháznak, hanem lelkigondozókra – segédlelkésztől püspökig minden szinten.”

tudással ez legyen a fő tevékenység? Lelkipásztorok helyett pasztorálpszichológusok, mentálhigiénés szakemberek és a világi közegben a spiritual car munkatársai legyenek? Nem hiszem! Biztos, hogy minden felekezetben a lelkészképzés hangsúlyos feladatává kell tenni a pasztorális munkára való felkészítést, a lelkigondozói tudást és hozzáállást erősítve, elmélyítve. Nem hivatalnokokra van szüksége elsősorban az egyháznak, hanem lelkigondozókra – segédlelkésztől püspökig minden szinten. De a lényeg nem ez, hanem az, amit a reformáció hagyott ránk örökségként: az egyetemes papság. Az egyetemes papság nem azt jelenti csupán, hogy nem kell nekünk közbenjáró, pap, pontifex, aki hidat épít az Istenhez, közvetlen mehetünk hozzá. Ez is fontos, nagy ajándék.

Itt azonban egy másik dimenzióról van szó, akár *Lutherre*, *Kálvinra*, akár *Bonhoefferre* gondolok, akik mélyre ástak az általános vagy egyetemes papság bibliai felismerésében. Mert mit is jelent az egyetemes papság?

Luther tanítása az egyetemes papságról ma individualizált formát ölt. Az egyénnek azt a jogát értik ezen, hogy papi közvetítés nélkül, közvetlenül állhat Isten elé. A pap eszerint fölösleges, akárcsak a gyülekezet. A válaszosság privát ügy, az egyén dolga. Ezzel Luther egyetemespapság-fogalma éppen az ellenkezőjére fordult. Nemcsak azt jelenti az egyetemes és általános papság,

hogy magam megyek az Istenhez, a magam papja vagyok, hanem azt, hogy magam viszem az Istent másokhoz, és a felebarátom papjává válok. Hídverővé öközé és a Jézusban megismert Isten közé. Járhatóvá teszem az utat. Felelős vagyok az ő hitéért, életéért, Istenhez jutásáért. Szóval, tettekkkel, imádsággal, életpéldával. Odasegíteni Istenhez. Ismét az akadálymentesítés... De még ennél is többről van szó: az egyetemes papság azt jelenti, Krisztusává lenni a másoknak. Bennem és benned közeledik Krisztus a másokhoz. A megbocsátásban, az irgalomban, a lelkigondozásban: az odaforduló, lehajoló, felemelő, gondját válladra és szívedre vevő magatartásban. Elsőrenden a gyülekezetben, s azután abból kisugárzó módon a környezetünkben (túl nagyzó lenne így fogalmazni: a világban). Mennyivel másabb ez a hozzáállás, mint a konzumkereszténységé, amelyben saját magamról gondoskodom úgy, hogy fogyasztom az egyház kínálta javakat a magam boldogságára, békességére, vélt üdvösségére. De önzően. Krisztusává lenni a másoknak.

Bonhoeffer szerint: A testvérben Krisztus találkozik velem, és csak Krisztusban hallom meg a testvért. Vízszintes és függőleges elválaszthatatlan egymástól. Csak így kerülhetjük el az egyház individualizálódását. Testvér és testvér közössége nem más, mint a Szentlélek által, az igehirdető Lélek által a Krisztus helyettes

„Az egyház jövője ezen áll: át tudunk-e állni gondolatban, stílusban, cselekvési rendszerünkben az irgalmasságot gyakorló lelkigondozói magatartásra, sőt életformára.”

tettében létrehozott egyház aktualizálása.

A lelkigondozás ily módon szintén istentisztelet-jellegű; dialógus, mely a magányos testvért testvérhez vezeti. Krisztus van ekkor a középpontban, és testvérként szól a testvérhez; Krisztus-testvér beszél ilyenkor a testvérről. Az egyik cselekvése a másik felé azt jelenti, hogy őt a pokolból kiment. Ez a szeretet.³ S ez megnyilvánul a másikért való áldozathozatalban, az Isten szeretetének személyre szóló átadásában, az érte közbenjáró imádságban és mindenekelőtt az érte hozott áldozatban – anyagi és személyi áldozatban! A másik Krisztusává lenni nem szalonkereszténységet jelent, hanem a szó szerinti áldozatot!

Az egyház jövője ezen áll: át tudunk-e állni gondolatban, stílusban, cselekvési rendszerünkben az irgalmasságot gyakorló lelkigondozói magatartásra, sőt életformára. Különbözik nemcsak a Nagy Konstantin-i korszaknak van vége, hanem az egyháznak is – itt, a mi köreinkben. S megmaradunk vallásos egyesületnek, kegyes egyletnek.

Digitális egyház

Végül, az egyház jövőjéről gondolkodva, nem kerülhetjük el a másik nagy korszakváltást sem, hiszen ez is közvetlen érinti az egyházat.

Johanna Haberer erlangeni teológus professzor⁴ alaposan elemzi és szemlélteti azt, hogy a digitális forradalom ugyanolyan jelentős átalakulást jelentett a világ s benne az egyház számára, mint a reformáció.⁵ A *Digitale Theologie* című könyvében leírja, hogy a reformáció is médiaforradalom volt, amelyben az út a mindenütt jelen levő egyháztól a vita társadalma felé vezet. A reformáció idején a kommunikációs lehetőségek változásával egy jelentős kulturális átalakulás ment végbe.⁶

A Gutenberg-galaxis végéről és az új digitális világ beköszöntéről szóló gondolkodás az ezredforduló óta folyamatosan napirenden van. Ahogy az evangélium

megjelenése új műfajokat hozott a korai egyház idején, ahogy a könyvnyomtatás széles körben hatással volt az emberi társadalomra, úgy a digitális világ is forradalmian újat hozott – állítja Haberer. Bár a reformátor nem volt és nem lehetett tisztában azzal, hogy milyen hatása lesz annak, hogy él a nyomtatás új eszközével, mégis megváltozott a világnézet, a politika, a gazdaság, a képzés, a civil társadalom – átprogramozva minden addigi gondolkodást. Ugyanúgy nem volt tisztában 1962-ben Paul Baran és Donald Watts Davies, amikor a különböző intézmények adatfeldolgozó számítógépeit először összekötötte, s létrejött az internet csírája. Hogy mindezt a változást a 16. vagy a 20. században felszabadultságnak érzi meg az ember és az adott közösség, vagy újabb kiszolgáltatottság alakul ki, az eltérő megítélés alá esik. Mi az, ami valóban javulást és pozitív fejlődést hoz, és mi az, ami visszajára fordulhat? Két kérdést különösen is napirenden kell tartani: hogyan viszonyul egymáshoz a technika és a lélek, s hogy a mindenütt jelen levő egyház, vagy a mindenütt jelen levő digitális eszközpark befolyásolta jobban az ember életterét, gondolkodását, cselekvési rendszerét.

Az egyház totalitárius rendszerét felváltotta egy új világ a reformáció idején. Addig az egyházon keresztül áradt minden információ, az egyház értelmezte azt, s

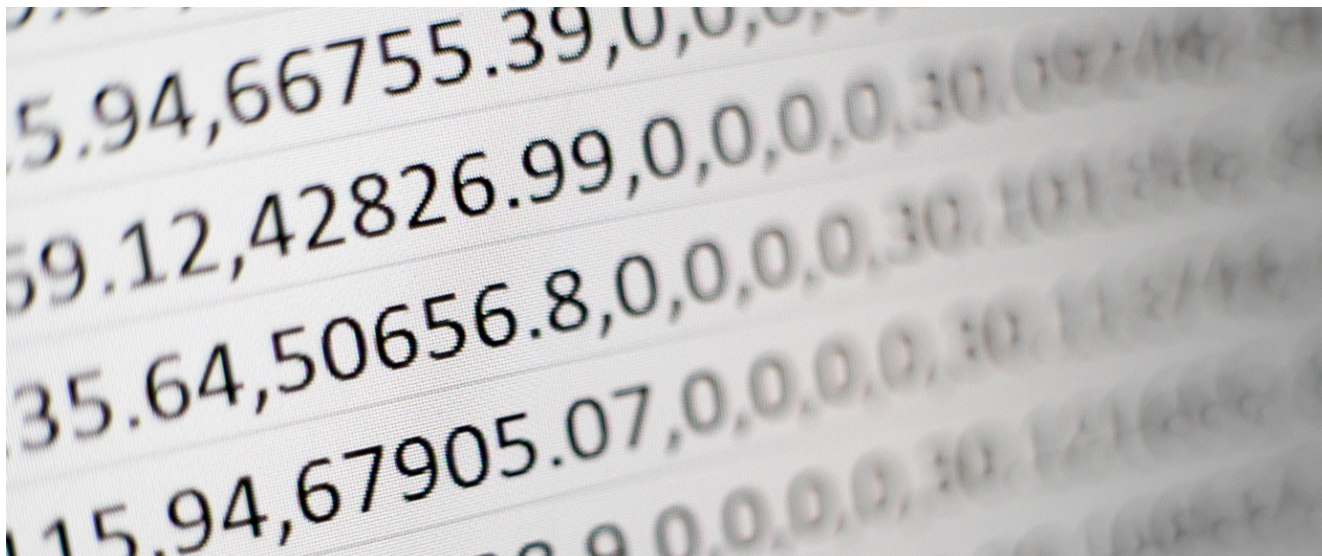
3. Dietrich Bonhoeffer: *Az egyház lényege* (Kolozsvár: Exit, 2013).

4. Johanna Haberer (1956–) az Erlangeni Egyetem keresztény publicisztikával foglalkozó professzora.

5. Johanna Haberer: *Digitale Theologie. Tobb und die Medienrevolution der Gegenwart* (München: Kösel, 2015), 35–69. o.

6. Uo., 35. o.

„Ebben a korszakban kell az evangéliumot minden eddiginél komolyabban venni, megélni. Az önmagunk túlbonyolította egyházat egyszerűsíteni és a Jézust követő közösséget újra puritán, élő mozgalommá formálni.”

amit a maga titokzatos nyelvén kifejezett, az nem volt mindenki számára hozzáférhető. A reformáció médiaforradalmával emberek információhoz jutottak, és azt maguk értelmezték, véleményezték és használták fel.

Ma a digitális forradalom hatására átfordul a reformációban elindult folyamat, s az információ totalitárius rendszere épül fel, ahol a feldolgozhatatlan mennyiségű információ azt eredményezi, hogy véleményformálók, véleményvezérek, manipulált médiumok befolyásolják a döntést, és a szabad döntésnek érzett mozdulatot valójában már előre kiszámították, meghatározták, irányították.

Szabadság, önállóság, függetlenség, egyéni és közösségi kompetenciák, élettér, nyilvánosság, mindenütt jelenvalóság, mindenhatóság – ezek azok a fogalmak és tematikák, amelyek mentén végig kell gondolni egy új médium vagy az új médiumvilág hatását a világban – és az egyházban is. A konzekvenciák teljes egészében ki nem számíthatók.

Az írásaiból ateistának tűnő sztár-tudós-történész Youval Noah Harari magyarul is megjelent *Homo deus. A holnap rövid története* című könyvében arról beszél, hogy az emberiség nagyjából legyőzte a legnagyobb ellenségeit, az éhínséget, a járványokat és a háborút, s most új projektbe kezdett.⁷ „Teljesen persze egyik problémát sem tudtuk megoldani, de felfoghatatlan és irányíthatatlan erőből kezelhető kihívássá változ-

tak. Nem kell többé semmilyen istenhez imádkoznunk, hogy megszabadítson tőlük. Jól tudjuk, mit kell tennünk, hogy elejüket vegyük – és rendszerint sikerrel járunk.”

Új fogalom terjed el: a dataizmus. „A dataizmus azt hirdeti, hogy az univerzum adatfolyamatokból áll, és minden jelenség vagy entitás értékét az határozza meg, mennyiben járul hozzá az adatok feldolgozásához”.⁸ A digitális adatfeldolgozás és -hasznosítás az élet meghosszabbítását s majd állandóságát (maradandóságát) eredményezi – írja Harari. A digitális bio- és információtechnológiával az ember eljut az isteni szerepig és lehetőségeikig. Ő lesz a homo deus. Szörnyű vízió – most még nagyobb szüksége van a világnak Isten fiainak megjelenésére, s a virtuális helyett a valódi életről való hitvallásra.

Ebben a korszakban kell az evangéliumot minden eddiginél komolyabban venni, megélni. Az önmagunk túlbonyolította egyházat egyszerűsíteni és a Jézust követő közösséget újra puritán, élő mozgalommá formálni. És ebben a korszakban kell az új adottságok közepette az új eszközöket nem célként, hanem eszközként használva a legfőbb adatot és információt továbbadni: Isten megújító (napról napra reformáló) szeretetét. Hogy Isten Isten maradjon a világ számára és számomra, s én ember lehessek. Isten gyermeke!

7. Youval Noah Harari: *Homo deus. A holnap rövid története* (Budapest: Animus, 2017). 11. o.

8. Uo., 316. o.

Somody Imre

A munka a hívő ember életében

Bizonyságtétel

Somody Imre

Elhangzott a BalatonNET-en 2019. augusztus 23-án.

Először saját életem példáján keresztül bemutatom, milyen szerepet tölt be a munka egy sikerre törő, világi ember életében. Ez miként alakul át a vallásos életben, végül azt, hogy ez mennyire és hogyan változik egy hitben élő életében.

Pár hete volt az osztrák határ megnyitásának 30. évfordulója. Legtöbben talán még nem is éltek akkor, vagy nem sok emlékük van a történekről. Én viszont előtte 8 évvel tértem haza az akkori Kelet-Németországból. Olyan közgazdaságtudományt tanultam ott, mely szerint az ember életének központi helyén a társadalmilag értékes munka áll. A 80-as és 90-es évek Magyarországa munkaközpontú, önkizsákmányoló, ugyanakkor anyagi javakban ugrásszerűen fejlődő küzdelemnek volt a helyszíne. Én is ezen az úton jártam.

Az egyetemről hazatérve, fiatal, elkötelezett ateistaként indultam az életben. Hittem, hogy az önmegvalósítás útján fogok érvényesülni. Tele voltam reménnyel és küzdeni akarással, meg voltam győződve arról, hogy megvalósítom a céljaimat. De mik is voltak ezek a célok? Mindenekelőtt az anyagi biztonság, a család és a karrier. Vagyis az egyes számú prioritás a totális elköteleződés volt a munka mellett – mindenáron megszerezni az anyagi biztonságot. Ugyanakkor azt is hittem, hogy jól, jól kell csinálnom, és ha sikeres vagyok, annak az eredményéből nemcsak nekem, hanem másoknak is kell részesülniük. Szóval *jó ember* akartam lenni. 1988 és 2001 között ennek az istentelen sikerességnek hatalmas eredményei voltak.

„Amit mára megértettem a vallásos életvitelből, amit akkor éltem, hogy valójában akkor is végig én voltam az Úr, Istent csak használni akartam. Oldja meg életem három legsúlyosabb gondját, a többit hagyhatja rám, amúgy közben tartom a folyamatokat.”

Az üzleti életben 1988-ban megalapítottuk a Pharmavit Gyógyszergyárat. Elindítottuk a Plusssz pezsgő-tablettát, megdupláztuk a magyar vitaminfogyasztást. 1994-ben első magyar gyógyszergyárként Londonban tőzsdére vittük a céget, résztulajdonossá lettem, és eladtuk 1996-ban egy amerikai gyógyszergyárnak, ennek köszönhetően már kiemelkedő nagy vagyoni háttérrel tudtam magaménak.

S az üzleti élet mellett a társadalmi ügyek is fontosak voltak számomra, hogy valóban mások is részesüljenek a sikerből. Megalapítottuk a Misszió Egészségügyi Központot Veresegyházon. Kezdeményezője és alapítója voltam Magyarország legrangosabb tudományos díjának, a Bolyai Alkotói Díjnak. Az eredményességem mentén fontossá váltam sokak számára, a miniszterelnök tanácsadója voltam az első Orbán-kormányban. Az „Év embere” lettem, és elsőként kaptam meg 1999-ben mint Magyarországon élő magyar a George Washington-díjat New Yorkban. Tehát ez a sikeres *Somody Imre* épített.

Ugyanakkor ami nem látszott kifelé, hogy ezek a

sikerek a háttérben komoly kudarcokat is hordoznak. Kudarcokat, mert az ember felszínessé válik, nem képes uralkodni a folyamatokon, melyeket elindított. Egy idő után – veszteségek érik. Kudarcok azért, mert erőszakos lesz, nincs ideje az elmélyülésre. Az intenzív munka, a stressz, a folyamatos élen állás megbetegíti az embert. A család háttérbe szorulása váláshoz vezet. Azt tapasztaltam, a sikert építő munka mögött sok esetben ott van a kudarc, a rombolás.

Amit mára megértettem ebből a folyamatból, hogy az állandó teljesítménykényszer – rengeteg munka – pótszerekre (alkohol/cigaretta/nők/játék – mindegy, hogy milyen „drog”) szoktat, miközben egyre inkább gondatlan gazdává váltam. Emberi mérce szerint sok jó dolgot tettem, és mégsem tudott ez megelégtíteni. Mint mindenkinek, nekem is voltak bálványaim, amelyeken keresztül a boldogságomat reméltem. A hatalom, gazdagság, kapcsolatok, a „jó ember” önkép.

A munka mindennél fontosabbá vált. Vagyis a minél több munkából szerettem volna megnyerni a minél több boldogságot. A bálványaim etetése minden energiámat felemésztette. Megéltém, hogy a bálvány sokat ígér, keveset ad és a végén mindent elvesz. Kiteljesedés helyett tönkretesz.

Életemnek ezt az időszakát pontosan tükrözi Lukács evangéliuma 9. fejezetének 25. verse: „mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, önmagát pedig elveszti vagy romlásba viszi.”

A bálványok hajszolása során egyre jobban kifárad és csalódottá válik az ember. Eljut abba az állapotba, amikor csúszik lefelé, és nem tudja, hogy hol lesz a vége. Amikor a kudarcok sora keseríti meg az életét, a siker zsvajva elül, akkor egyszer csak meghallja az ember Isten hívó szavát. Velem ez 2007-ben történt meg, amikor családommal csatlakoztunk egy református gyülekezethez. Elindultunk egy új úton: templomba jártunk, olvastuk a Bibliát, szolgáltunk, imádkoztunk és adakoztunk.

Itt kezdődött egy hétéves kereső folyamat: kerestük Istent. Egy hétéves, keserves időszak volt, mert azt hittem, végre a helyemen vagyok, és azt hittem, hogy helyesen cselekszem, mert azt teszem, amit Isten elvár tőlem. S mégis, az üzleti életben ugyanúgy kudarcosak voltak az ügyeim, mint korábban, a betegségem még súlyosabbá vált, nem voltam jó családfő.

Tehát a helyzetem valójában tovább romlott, miközben azt gondoltam, Istennek tetsző életet élek.

**„Megértettem az »Isten az Úr, én vagyok a szolga«
viszonyt. A hatalom, a rend vonatkozásában
végre helyesen kapcsolódtam hozzá.”**

És az emberben felbuzgott a harag: „Uram, miért nem segítesz, amikor én mindent megteszek?”

Amit mára megértettem a vallásos életvitelből, amit akkor éltem, hogy valójában akkor is végig én voltam az Úr, Istent csak használni akartam. Oldja meg életem három legsúlyosabb gondját, a többit hagyhatja rám, amúgy kézem tartom a folyamatokat. Vallásos teljesítményemmel akartam őt megnyerni. De lassan meg kellett értenem, hogy Isten az embert, Somody Imrét szereti, és nem a teljesítményét. Isten szerint akartam végezni a munkámat, de ez még mindig rólam szólt.

Mert a vallásos életben még mindig mi irányítunk, mi akarjuk Istent használni a magunk céljaira. Azért tudjuk ezt a vallásos állapotot vállalni, mert az Istennek végzett cselekedeteink válnak identitásunk forrásává. De ez még mindig rólunk szól. „Átvilágítjuk” a szokásos tevékenységünket, hogy összeegyeztethető-e a Biblia értékrendjével. De a hiányérzet továbbra is megmaradt bennem. Ma hálás vagyok, hogy nem maradtam önelégült, vallásos, templomba járó „jó ember”. Hiszen hitetlen vagy vallásos – Isten szemszögéből egyforma!

2014 februárjában aztán váratlanul igent mondtam egy férfi csendes hétre. Olyan körülmények közé mentem, ahova a régi Somody Imre nem ment volna. Egyszerű környezet és puritán feltételek, én nem ehhez szoktam. Ami változott, hogy hallgatva a nehezebbnél nehezebb élettörténeteket, drámákat, nem önigazult lettem – „mennyivel jobb vagyok” –, hanem egyre erősebben foglalkoztatott a kérdés: „Mi van, ha az én életem is ilyen drámai állapotban van?”

Elkezdtem kutatni, átadtam magam annak a folyamatnak, amin végig kellett mennem: és ez a folyamat lemeztelenített. Láttam a tükörben a valós Somodyt, álarcok nélkül. Ez a folyamat teljesen összetörte a büszkeségemet. Megéltem az elesettséget, és egyszerűen csak arra vágytam, hogy életem irányítását végre átadhassam. És ekkor elindult az együttműködés folyamata, Istennel való kapcsolatomban új dimenziót kaptam.

Számomra a megtérés lényege a megadás: hogy Isten változtat, nem én változtatok meg magamat: istenközpontú életet kezdek el élni. Már Istenben bízom, tudom, hogy övé az irányítás. Ebből adódóan tudom azt is, hogy az ő hatalma és az ő rendje az, amit ezután magaménak vallok. Őt követem egy csodálatos, ismeretlen és feladatokkal teli úton. Isten formál a Lelke és az igéje által, mi pedig keressük a megvalósulás gyakorlati útját.

Fontos, hogy az átalakulás az életünk minden területére hat! Ebben benne van a családi életünk: hogy milyen az új, megtért házaspárnak az élete, hogyan válnak egyé és hogyan leszünk képesek egyként Istenhez kapcsolódni. Hogy megértsük, hogy a gyerekeink ideiglenesen vannak ránk bízva, gondozásra adta Isten őket, hogy a tehetségüket, a feladatukat be tudják tölteni ezen a földön. És mi képviseljük előttük Krisztust, tehát ennek megfelelően kell viselkednünk. Ha ez nem jön össze – tudjunk például bocsánatot kérni tőlük. És bizony a munkában úgy dolgozzunk, hogy az megfelelően a Szentírásnak. Vagyis a vállalkozásom sikere vagy a munkahelyemen való teljesítményem nem írja felül az isteni törvényeket. Nincs hétköznapi élet és vasár-

„Én az elmúlt öt évet az új identitásom megértésének és az ennek megfelelő életvezetés kialakításának szenteltem.”

napi élet. Heti 7/24-ben csakis Isten a zsinórmérték.

Megértettem az „Isten az Úr, én vagyok a szolga” viszonyt. A hatalom, a rend vonatkozásában végre helyesen kapcsolódtam hozzá.

És ő megmutatta, hogy nélkülözhetetlen egy másfajta kapcsolódás is. Ez az Atyához fűződő szeretetkapcsolat, ami az örömet és boldogságot adja az életünkbe. Ez a fiúság, az örökbefogadás megélése. A Szentháromság családja befogadott – fiúvá váltam –, és ez a befogadás adja az identitásomat. Nem a hitetlen életem bálványai és nem a vallásos életem cselekedetei. A Szentháromság Isten szeretete pedig egy túlradó szeretet, ami engem is elér, sőt – és ez lényeges – ez rajtam is túlrad! Szerethetem tehát minden embertársamat, mert a Szentháromság szeretete folyamatosan kiárad rám!

Persze én is hullámozóan élem meg a kapcsolatomat az Atyával a mindennapokban. Megcsalnak az érzéseim, előjönnek a régi beidegződések. Ilyenkor emlékeztetem magam arra, hogy a világ megváltó Urának a gyermeke vagyok, aki nem árvaságra kárhoztatott, hanem a fiúság lelkét adta nekem. Ennek bizonyosságával tudok szembenézni a konfliktusokkal. Az életem korántsem tökéletes, és hazudnék, ha azt mondanám, hogy ez már egyáltalán nem zavar. De kell-e biztosabb identitás, mint az Isten gyermekének lenni?

Ma már képes vagyok a Krisztusban megfedkezni önmagamról. Elfogadom, hogy önmagamon kívül van az életcélom! Hogy Isten tervén munkálkodom, és ez fontosabb, mint önmagam.

A mai atomizált társadalomban az abszurd, egy személyes közösség a sikk. Egyénileg értelmezünk jót/rosszat, sikert/kudarcot és igazságot/hazugságot a

világban. Nekünk ebben a környezetben kell és lehet révbe jutnunk. Lerakni kételyeinket, félelmeinket, bizonytalanságunkat, bálványainkat és önös céljainkat. Mert van Útmutatónk (Jézus Krisztus) és Útmutatósunk (a Szentírás).

Ahogy Pál írja a Róma 12,2-ben:

„és ne szabjátok magatokat a világhoz, hanem változzatok el az elmétek megújulása által, hogy megítélhessétek, mi Isten jó, kedves és tökéletes akarata.”

Micsoda változás ez az életemben! Megérteni és megélni, hogy nem a világot akarjuk megnyerni, és nem az anyagiak-család-karrier a prioritás. Új célrendszer kell kialakítanunk Krisztus követésében.

A továbbiakban azt a folyamatot szeretném felvázolni, melyben a hitünknek megfelelő életvezetés, életforma rajzolódik ki. Olyan, ami a környezetünk figyelmét, érdeklődését váltja ki, vonzóvá válik. Így lesz az életünk és a munkánk az evangelizáció és a tanítványnevelés eszköze.

A nagy kérdés sokunk számára a *hogyan*. Én az elmúlt öt évet az új identitásom megértésének és az ennek megfelelő életvezetés kialakításának szenteltem.

Az első lépés számomra az életutam elemzése volt. Megérteni és újraértelmezni a múltunkat. Keresztény emberként megérteni, mik voltak az Isten akaratából megélt értékek, és mik a sátán követésének szégyenfoltjai. Mi az a tanulási folyamat, melyen az Atya vé-

„Az értékrendem Krisztusban van, őt kell megértenem és megélnem. A munka világa környezetem formálásának meghatározó helyszíne kell hogy legyen.”

gigvezetett, mikor még nem is ismertem őt. És vajon ezekkel a tapasztalatokkal, képességekkel hogyan tudok az ő szándéka szerint élni a jövőben. Nem részletezem, de kiváló keresztény könyvek és anyagok érhetőek el a témában (pl. Barnabás csoport).

A második feladat az elhívásom megértése, definiálása volt. Miként tudom az elhívásomat életem programjává formálni. Nem véletlenül mondja az Írás: „újonnan kell születnetek.” (Jn 3,7) Ebből az is következik, hogy újra kell formálódnom, nevelődnöm Krisztusban (18 év a kiskorúság határa, vajon mennyi a keresztényeknél?). Az elhívás a keresztény ember életének kulcsfogalma. De az elhívás nem rólam szól, Isten munkájába kapcsolódom be! Számomra *Os Guinness Az elhívás* című könyve ebben az útmutató.

Jézus a Jelenések könyvében (2,17) a pergamoni gyülekezethez szóló levelében ígéretet tesz, hogy „adok neki fehér kövecskét is, és a kövecskére írva új nevet, amelyet senki nem tud, csak az, aki kapja”.

Erről a passzusról elmélkedve írja George MacDonald egy prédikációjában: „Az lesz az igazi név, amely a viselőjének jellemét, természetét, lényegét kifejezi. Az ember személyes jelképe ez, más szóval lelkének képe – és ez a jel az övé és csakis az övé. Ám azt a bizonyos kövecskét a neveddel Isten csak akkor adja oda, amikor már azonosultál a neveddel. Ez az elhívás! Az Isten által adott név az emberről alkotott isteni elgondolás kifejeződése, azt a lényt mutatja meg tehát, akit ő elképzelt a gyermek megalkotásakor. E név kimondása azt jelenti: megpecsételni a sikert, vele Isten kimondja: „benned is gyönyörködöm”.

Az újjászületett ember útja „a fehér kövecske” megszerzésére irányul. Nem csupán az anyagi háttér megszerzésére, biztosítására vállalkozik, még csak nem is ez van a fókuszában. Az Élet vállalkozójává teszi őt Isten mint szeretett fiát.

Erwin McManus amerikai lelkipásztor *Az utolsó nyilvánzó* című könyvében azt írja: „Az adottságait maximálisan kiaknázó emberek világosan látják, mi számít nekik igazán. Tudják, miről szól az életük. Mert végső soron az egyetlen dolog, amelyre nézve soha nem szabad kevesebbel beérnünk, Isten nekünk szóló elhívása, velünk kapcsolatos terve, az a hatás, amelyet általunk szeretne elérni a világban. Istennek az életünkre vonatkozó tervével kapcsolatban ne érzük be kevesebbel.”

Ha azt az életet akarjuk élni, amelyre Isten teremtett,

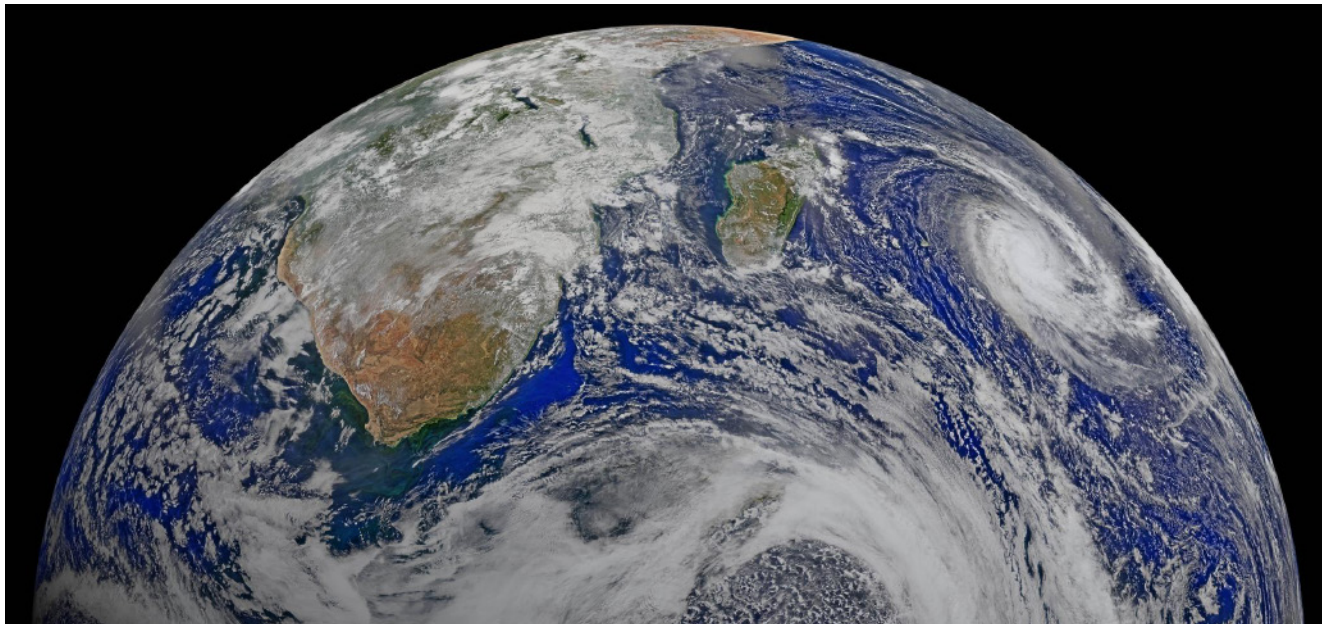
akkor le kell állnunk a próbálkozással, hogy azok legyenek, akinek mindenki más látni akar. El kell dönteni, mi határozza meg a lényünket. Mi lesz az ismertetőjelünk? Az élet vállalkozóiként Teremtőnk elhívására azzal válaszolunk, hogy minden életet vállalkozásnak tekintünk, melyet az ő „kövess engem” parancsa alakít át.

A harmadik feladat tehát az, hogy az élet vállalkozójává váljunk. És bizony az élet vállalkozójának életében a munka egy nagyon más értelmet kap. Ebben az új célrendszerben kell megkeresnem a munka új tartalmát. Alapvetően két szempontot vizsgáltam. Mi a krisztusi motiváció a munkában, és mitől válik szentté a munka világa.

A motiváció vonatkozásában három állításom van: Az értékrendem Krisztusban van, őt kell megértenem és megélnem. A munka világa környezetem formálásának meghatározó helyszíne kell hogy legyen. Amikor dolgozom, tudatában kell lennem annak, hogy közben Krisztust mutatom fel vagy torzítom el mások előtt. Meg kell keresnem, keresnünk az utat, melyen mi, hívő keresztények értékrendünk elvesztése nélkül alkalmazkodni tudunk a világ hihetetlen sebességű változásaihoz. Ma szörnyen le vagyunk maradva, a világ

„A munka világa akkor válik szentté, ha képesek vagyunk a munkahelyünkön is Krisztus példáját követni. Áthatja-e tevékenységünket a szeretet, a gondoskodás, az odaszánás és a másokra figyelés? ”

beszippant bennünket.

Meggyőződése, hogy mindhárom állítás vonatkozásában elengedhetetlen egyrészt, hogy közösségben fejleszthessem magamat, másrészt, hogy legyen mellettem egy olyan mentor, tanító, aki előttem jár ezen az úton. Ne az önmegváltás útján járjunk!

A második szempont: a munka világa akkor válik szentté, ha képesek vagyunk a munkahelyünkön is Krisztus példáját követni. Áthatja-e tevékenységünket a szeretet, a gondoskodás, az odaszánás és a másokra figyelés? Képesek vagyunk-e a törvény és az igazságosság elvárásainak folyamatosan megfelelni? Megtaláljuk-e az anyagi források megszerzésének helyét a munkában? Az anyagiakat életünk megfelelő fenntartásához mérten kell definiálnunk. Vajon képesek vagyunk-e a szükséges és elégséges szinttel megelégedni?

Szeretnék egy igaz történetet megosztani. Tavaly ősszel egy nemzetközi konferencián voltam Prágában. Ezen a konferencián olyan emberek jöttek össze a világ minden részéről, akik az elhívásukat elsősorban az adományozásukban élik meg. A fő előadó *Kathrine Barnhart* amerikai hölgy volt. Kathrine azt mesélte, hogy 22 éves volt, amikor a 26 éves szerelmével hónapokon keresztül beszélgettek arról, hogy miként kössék össze az életüket. Milyen legyen két hívő ember házassága. Kathrine két alapelvet fogalmazott meg a döntéséhez: 1. A férjemben bízom és abban, hogy ő Istenben bíz. 2. Életünk ebben a világban rendkívül korlátos az időben. Ezért arra kell kihasználni, hogy

a magunk számára a szükséges és elégséges javakat biztosítsuk, és minden mást Isten dicsőségére végezzünk. Úgy döntöttek, hogy átveszik férje szüleinek a vállalkozását, abban fognak dolgozni. A Crane and Rigging vállalkozás profitjából fogják az Isten királyságát szolgálni. Az üzletpolitika egyszerű volt. A profit 50%-át minden évben keresztény szolgálatokra adták, míg a másik 50%-ot visszaforgatták a cégbe, hogy a jövőben még többet adományozhassanak. Több mint 30 éve egyetlenegy dollár osztalékot sem vettek fel, és a cégük átlagos növekedése ebben az időszakban elérte a 25%-ot évente. 2007-ben úgy döntöttek, hogy az egész cég tulajdonjogát ráírják a National Christian Foundation-re. Kathrine a 2017-es év kapcsán mondta el, hogy 18 millió USD volt a tiszta profitjuk, amiből 9-et adományoztak el. *Kingdom Investorok*-nak – a Királyság Befektetőinek – tekintik magukat. Adományait vagy személyesen vagy a családtagok vagy az erre vállalkozó champion dolgozók osztják el, és az abból elindított projekteket azok befejezéséig folyamatosan figyelemmel kísérik.

Mindezt nekünk is tanulnunk kell, mindenkinek a saját, Istentől kapott lehetőségeihez mérten. Egyrészt a közösségünkben, másrészt tanítóval, mentorral. Kívánom, hogy legyen az Atyával nektek is élő kapcsolat, rendben és szeretetben. Ez a kettő együtt adja a nagybetűs életet. Legyetek ti is ennek a nagybetűs életnek a vállalkozói!

Dr. Mészáros Kálmán

A reformáció arcképcsarnoka

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) tagegyházai 2019. október 31-én tartottak közös reformációs megemlékezést Budapesten a Városligeti fasor és a Bajza utca találkozásánál lévő Reformációi emlékparkban.

A megemlékezés után ünnepi istentiszteletre került sor a fasori evangélikus templomban a környező baptista, evangélikus, metodista és református gyülekezetek lelkészeinek szolgálatával. Ennek során rövid előadások hangzottak el egy-egy kiemelkedő protestáns hithős életének bemutatásával.

Baptista részről dr. Mészáros Kálmán egyháztörténész Meyer Henrik (1842–1919), a modern kor baptista reformátora címmel mutatta be hithősünk életútját halálának centenáriumi évéhez kapcsolódva. A következőkben ennek az előadásnak szerkesztett változata olvasható:

Mészáros Kálmán - előadás

„FigyeljeteK életük végére, és kövesséteK hitüket!”

Száz évvel ezelőtt fejezte be földi pályáját Meyer Henrik, a 19–20. század fordulóján Magyarországon tevékenykedő modern kori baptista ébredési mozgalom reformátora. Férfikora teljében, 31 éves korában lépett magyar földre. Ki ez az ember?

A németországi Hessen tartományban, Grossbusch városkában született 1842. augusztus 13-án, és a szomszédos fronhauseni baptista gyülekezetnek lesz a tagja.

Egész fiatalon odaszánta életét Jézus Krisztusnak, és ennek jeleként 20 éves korában, 1862. március 7-én *Jakab Becker* által hitvalló keresztségben/bemerítésben részesült a Lahn folyóban. 1867-ben Hamburgba költözött, ahol csatlakozott az akkor már népes *Johann Gerhard Oncken* gyülekezetéhez.

Hamburgban egy orosz hívő ember elhívta orosz földre missziómunkára Odesszába, a Fekete-tenger környéki orosz és német lakosság közé. Oroszországban megnősült és aktív missziómunkát végzett. Odessza környékén abban az időben sok németül beszélő bibliás pietista közösség működött, aminek hatására végleg elkötelezte magát Krisztus szolgálatában. *Ondra Károly* ébredési prédikátor/evangélista 1870-ben Odesszában lelkipásztorrá avatta. 1872-ben Galatzban (cseh–lengyel határ) kapcsolatba került a Brit és Külföldi Bibliatársulattal, és annak alkalmazottjaként bibliaterjesztő „kolportőrként” jutott el először Zágrádba.

1873. március 6-án Budapestre került és azonnal lendületes missziómunkába kezdett, és még abban az évben vasárnapi iskolát alapított a gyermekek részére. Vasárnaponként műhelyét istentiszteleti helyé alakította, ahol bátran szólta az evangéliumot. Kitartó munkája nyomán négy személy elfogadta Jézus Krisztust élete megváltójaként, őket 1874. december 27-én

„Mint minden embernek, Meyer Henriknek is voltak bírálói, legnagyobb vétkét erős kezű vezetésében és erős német öntudatában vélték felfedezni. Azonban nem szabad feledni, hogy abban az időben erre az erős kézre volt szükség ahhoz, hogy a közösség igei tisztasága és lelki egysége megmaradjon.”

Budapesten a Lukács fürdőben merítette be.

Ennek következtében 1875. május 1-jén a bibliatársulat elbocsátotta munkájából, mivel a szabályzat világosan meghatározta, hogy a Biblia terjesztésével tilos volt a személyes bizonyágtétel és hitvallás ismertetése.

Sok anyagi gondja miatt sem adta fel elhívását. Ezután Pesten (Újpest, Óbuda, Budafok, Budaörs) és vidéken (Pécs, Nagyszalonta, Gyula, Késmárk, Szászváros, Brassó, Temesvár, Belgrád) mind több helyen hirdette az ígét, végezte a tagok felvételét, a bemelegítést és a gyülekezetek szervezését.

Munkatársaival és feleségével együtt többször kegyetlen üldözésben részesült, elsősorban Nagyszében környékén, Újvidéken, a Szepességben, Derecskén és Gyantán. A testi bántalmazásokon kívül pénzbírságot is kellett fizetnie, ezért bútorainak egy részét el kellett adnia.

Az akkori utazási viszonyok az egészségét is veszélyeztették. Sokszor utazott napokon keresztül fűtetlen negyedosztályú vagonokban Bibliákat szállítva bőrdíjében távoli vidékekre.

Közben Budapesten az általa alapított Wesselényi utcai gyülekezet egyre jobban megerősödött és növekedett. Imaházépítésbe kezdtek, és a hazai gyülekezeteken kívül imaházépítési alapra gyűjtöttek szerte Európában: Londonban, Königsbergben, Skóciában (Glasgow), Hamburgban és Németország több gyülekezetében.

1887. augusztus 20-ára felépült az imaház. Ennek érdekessége, hogy az alapkőben elhelyezett oklevélben meghatározták, hogy a felépült imaházban csak német nyelven folyhatnak az igehirdetések. Mint később kiderült, a nemzetek és a történelem Ura, a mindenható Isten másképp gondolta ezt.

Amikor elkészült az új Wesselényi utcai kápolna (1884–1887), az első bemelegítési alkalmon az volt az ünnepély különlegessége, hogy hívására a református püspök is megjelent (*Papp Gábor*). A mai szépen bontakozó ökumenikus munkának tehát idáig is visszanyúl az alapja.

1883-ban kapcsolatba került az Evangéliumi Allianc vezetõivel. Budapesten felekezetközi istentiszteletet tartott a Párizsból és Bécsből érkezett (*Field* generális, *Saras* és *Fisher* lelkészek) vezetõk szolgálatával, a budapesti protestáns lelkészek részvételével.

Gyülekezetsszervezõ és evangelizáló munkája mellett küzdött a vallásszabadságért, és elsõsorban *Irányi*

Dániel képviselõvel tartotta a kapcsolatot, aki az 1848-as szabadságharc egyik hõse volt. Irányi lelkesen kiállt a vallásszabadság ügye mellett. Küzdelmük egy ideig eredménytelennek látszott, mert az országgyûlés az általamegyház befolyása alatt állt.

A baptisták állami elismerésérõl személyesen tárgyalt *Tisza Kálmán* miniszterrel is. Meyer Henrik, amikor kiderült, hogy csak magyar ember lehet egy államilag bejegyzett egyház vezetõje, abbahagyta ez irányú erõfeszítéseit.

A munka terhe és egészségi állapotának romlása miatt újabb lelkimunkások beállítására törekedett. Nagy segítségre lelt *Kornya Mihály* népi evangélista személyében, akinek ugartörõ munkája szinte a teljes Tiszántúl, Partium, Székelyföld területét lefedte, ezzel nagy lendületet adott a magyar misszió kiterjedésének. (Kornya közel negyvenéves munkássága alatt mintegy 11.000 embert vezetett Krisztushoz és merített be élete során.)

Külföldi tanulmányokra küldött több erre alkalmas fiatal embert például *Udvarnoki András*t és *Balogh Lajos*t. Késõbb éppen az õ kezdeményezésükre indult el 1894-ben a magyar baptista gyülekezetek önállósulása. A „Függetlenségi nyilatkozat” aláírásával kéri a központi, német gyülekezetbõl való elbocsátásukat.

Meyer Henrik tiltakozott a magyarok önállósulása ellen, de nem állhatott útjába a természetes folyamatnak. A magyarok pedig felvették újra a Meyer által eldobott vallásszabadság ügyét és a baptista közösség elismertetéséért folyó harcot, ami ettõl fogva megosztottsághoz vezetett. Külföldi missziós vezetõk már 1908-ban javasolták Meyernek, hogy hagyja el Magyarországot.

Meyer Henrik munkásságának értékelése

Mint minden embernek, Meyer Henriknek is voltak bírálói, legnagyobb vétkét erős kezű vezetésében és erős német öntudatában vélték felfedezni. Azonban nem szabad feledni, hogy abban az időben erre az erős kézre volt szükség ahhoz, hogy a közösség igei tisztasága és lelki egysége megmaradjon.

Meyer anyanyelve német volt, magyarok között tolmács segítségével prédikálhatott. Az irányítása alatt egyre jobban kibontakozó baptista misszióban a magyar nyelvű gyülekezetek egyre nagyobb önállóságot követeltek. Ez nagyon sok konfliktusnak lett az előidézője. Sajnos a nyelvi megosztottság miatt a magyaror-

„Életműve azt bizonyítja, hogy származása ellenére Meyer Henrik szerette a magyarságot, hisz ezért a népért is oltárra tette az életét.”

szági baptista misszió két évtizedre ketté is vált.

Élete vége felé azért, hogy személye ne legyen akadály a egység helyreállításának, visszavonult Németországba, ahol hat esztendeig munkálkodott egy kisebb gyülekezetben. A szíve azonban visszavonzotta választott hazájába, Magyarországra.

Életműve azt bizonyítja, hogy származása ellenére Meyer Henrik szerette a magyarságot, hisz ezért a népért is oltárra tette az életét. Sőt nem húzott határt a többi nemzetiségek előtt sem, hisz a halálakor már 23.000 tagot számláló közösségben a magyarokon és németeken kívül ott vannak a románok és szlovákok is.

Munkássága bizonyítja, szívében hordta a magyar népet, s életének nagy részét a magyar nép szolgálatának szentelte. Magyar földön rokkant meg, magyar oltáron égett el, ennél többet egy ember nem tehet egy népért, amely származása szerint nem az övé, de éppen úgy, mint a többi, az Istené.

Sok keserűség és küzdelem után Meyer 1909-től 1915-ig Németországban vállalt prédikatori szolgálatot. Már nagy betegen fogadta el ismét a Wesselényi utcai gyülekezet meghívását, ahol hűséggel szolgált kereken száz évvel ezelőtti, 1919-es haláláig.

A budakeszi temetőben ez az íge olvasható a sírkövén: „Az okosok fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, és akik sokakat az igazságra vezettek, mint a csillagok mindörökké,” (Dán 12,3)

Meyer Henrik feleségével

1887. Az első baptista imaház 1890 körül

Reformáció képcsarnoka - evangélikus istentisztelet

Evangéliumi Fókusz

Új evangéliumi folyóirat

2018 novemberétől új folyóirat érhető el az interneten, a Szolgatárs folyóirathoz hasonló módon, teljes terjedelemben letölthető formában az evangeliumifokus.hu címen. A szerkesztők célja, hogy az Evangéliumi Fókusz nevű folyóirat felekezettől függetlenül egy tudásbázist és vitaplatformot adjon az evangéliumi hitű protestáns gyülekezet tagjainak, és kutatásokban elmélyülni vágyó íróinak.

Olvassuk el a 2019. évi 2. szám ajánlóját!

Az idei őszi évadban több érdekes, és publikálásra mindenképp érdemes tanulmány érkezett be szerkesztőségünkhöz. Ezek közül most összesen négy színvonalas tanulmányt közlünk. Első tanulmányunk Benke László tollából született, aki a Teremtés könyvében található pátriárka-narratívákat vizsgálja az irodalomtudós szemüvegén keresztül. Hacsak másképp nem jelezzük az Evangéliumi Fókuszban publikált tanulmányok evangéliumi teológiai nézőpontból születnek. Benke László tanulmányát azonban azért közöljük, mert számunkra fontos evangéliumi alapvetések megvitatására ad lehetőséget. Szerkesztőségi álláspontunkat a tanulmány következtetésével kapcsolatban Szabados Ádám válasza tükrözi, közvetlenül a megjelentetett cikk után. A téma remek elmélyülési lehetőséget ad Mózes első könyvének irodalmi céljainak megismerésében, ezért mind a tanulmány, mind a szerkesztőségi reakció gondos tanulmányozását ajánljuk mindenkinek.

Az őszi szám második tanulmánya Molnár Ambrus kiváló összefoglalása napjaink protestáns teológiai antropológiáival kapcsolatban. Szerzőnk a cikkben igyekszik a bibliai teológia emberképét a teremtett világgal és Istennel kapcsolatos viszonyrendszerben átgondolni napjaink kurrens szakirodalmá alapján. Az írás általunk is értékesnek tartott szemlélete, hogy a keresztény teológiának lehetőség szerint interdiszciplináris párbeszédbe kell kerülnie a természet- és társadalomtudományokkal. Más tudományok eredményeinek teológiai reflexiója

ugyanis izgalmas, és előre vivő diskurzusba vezetheti az evangéliumi hitű teológusokat és kutatókat egyaránt.

A harmadik megjelent tanulmány a filozófiai teológia területére kalauzol bennünket. Sebjan Farkas Zsolt szerző az ún. molinizmus teológiai rendszerét igyekszik bemutatni cikkében ismeretterjesztő jelleggel. Mivel a molinizmus egy olyan teológiai irányzat, mely napjainkban új utakat kíván keresni a kálvinizmus és arminianizmus eleve elrendelés és szabad akarat vitájában, ezért izgalmas lehet átgondolni, hogy e rendszer valóban egy eddig nem ismert harmadik utat kínálhat-e ebben a több évszázados vitában. Az Evangéliumi Fókusz szerkesztősége azonban nem kíván állást foglalni a kálvinizmus-arminianizmus vitában, így a molinizmust sem elfogadandó irányzatként propagáljuk, azonban építőnek tartjuk gondolkodni és inspirálódni e kiválóan megírt cikk témáján.

Negyedik leközölt tanulmányunk Sebők János műve, mely Pál apostol leveleinek egy nagyon speciális kérdését tárgyalja: az örökösödés és adopció fogalmi rendszerét. E cikkben az olvasó elmélyedhet az apostol által használt jogi kifejezések képi és teológiai világában, és ez segítség lehet a tanulmányban elemzett levelek helytálló exegézisében.

Kitekintő rovatunkban újra a Lausanne Global Analysis folyóirat két kiválasztott korábbi cikkét adjuk közre annak érdekében, hogy lássuk azokat a globális felismeréseket a misszióval kapcsolatban, melyek segítségünkre lehetnek a saját helyi szolgálatainkban is.

Recenzió rovatunkban pedig a 2019-ben kiadott újonnan revideált Károli Bibliáról, valamint két fontos könyvről találhatunk kedvcsinálót és evangéliumi kritikát.

Felelős szerkesztő:

Baji Péter (bajip@ccbce.com)

Szerkesztőbizottság:

Ármy-Szabó Ádám, Terry Cokenour, Horváth Kávai Árpád, Márkus Tamás, Szabados Ádám

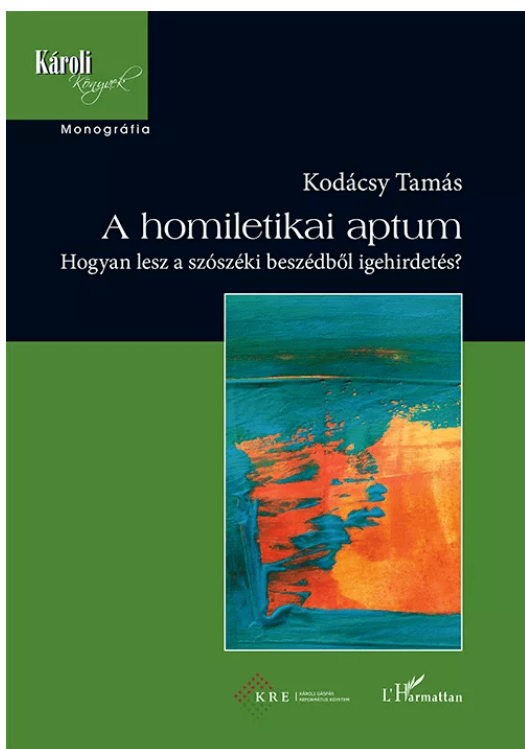
Kiadja a Golgota Keresztény Gyülekezet Egyesület

Felelős kiadó:

Horváth Kávai Árpád

A szerkesztőség címe:

Golgota Keresztény Gyülekezet Budapest
1073 Budapest, Erzsébet krt. 13.

Kodácsy Tamás

A homiletikai aptum

L'Harmattan, 2019, 172 oldal

Jézus érintése azért történhetett meg a gyógyítások során, mert Isten Fia emberré lett, az érinthetetlen érinthetővé vált. Ez az előfeltétele annak, hogy a béna, a sánta, a vak, a megszállott, a bűnös megérinthesse Jézust. Ugyanez az oka minden Jézussal kapcsolatos illetésnek, érintésnek, minden isteni aptumnak, s végső soron ez a gyökere az igehirdetés érintésének is. Maga az igehirdetés akkor és csak akkor igehirdetés, ha az igehirdetésben Isten szavának és az ember szavának, a mennyeknek és a földinek a találkozása megtörténik. Ezt az illeszkedést egy új fogalommal homiletikai aptumnak nevezzük. A homiletikai aptum az igehirdetés inkarnációs pontja.

A könyvben a következő kérdésekre keressük a választ: Miért nem maradunk inkább csöndben? Milyen kapcsolatban van a klasszikus retorikai aptum a homiletikai aptummal? Mi a kapcsolat az inkarnáció, az igehirdetés és a beszéd között? Mit jelent az a reformátori tanítás, hogy Isten Igéjének hirdetése Isten Igéje? A kalcedóni dogma tükrében hogyan elválaszthatatlan, oszthatatlan, elkülöníthetetlen az igehirdetésben az isteni és emberi? Miért lehet és kell őszinte, akár megválaszolatlan kérdéseket feltenni az igehirdetésben?

Püski Lajos

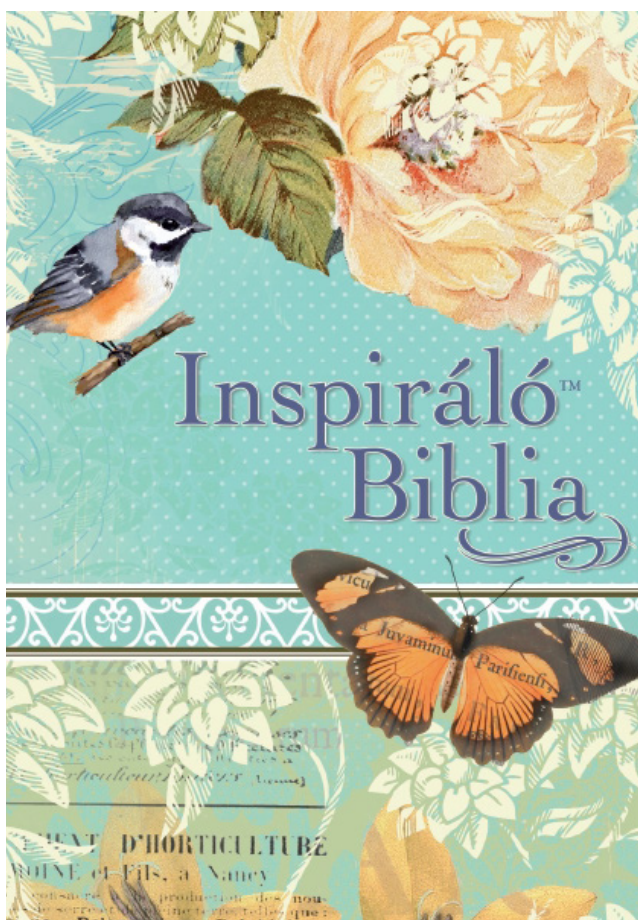
Érdeklődéstől elköteleződésig

Kálvin, 2013, 176 oldal

Püski Lajos református lelképásztor az érdeklődéstől az elköteleződésig vezető utat tekinti át könyvében a debrecen-nagyerdei gyülekezet missziói és gyülekezetépítési koncepciója és gyakorlata alapján. A könyvben leírt felismerések és tapasztalatok hasznos impulzusokkal segíthetik a misszióban és gyülekezetépítésben fáradókat.

„Számomra ez a kötet sokkal több, mint egy szakmailag kiváló, valamint lelkészi és munkatársi szolgálatban jól használható gyülekezetépítési kézikönyv. Ez a kötet egy szolgálatra elhívott lelkész bizonyágtétele arról, hogyan lehet hűségesen végezni azt a szolgálatot, amit a mi Urunk ránk bízott. Az Úr áldása kísérelje ezt a fontos kötetet, hogy ennek nyomán sok gyülekezetben megtegyék, amit meg lehet és meg kell tenni! Az Úr pedig munkálkodik.” Steinbach József püspök ajánlásából

A Szolgatárs a Facebookon:
facebook.com/szolgatars

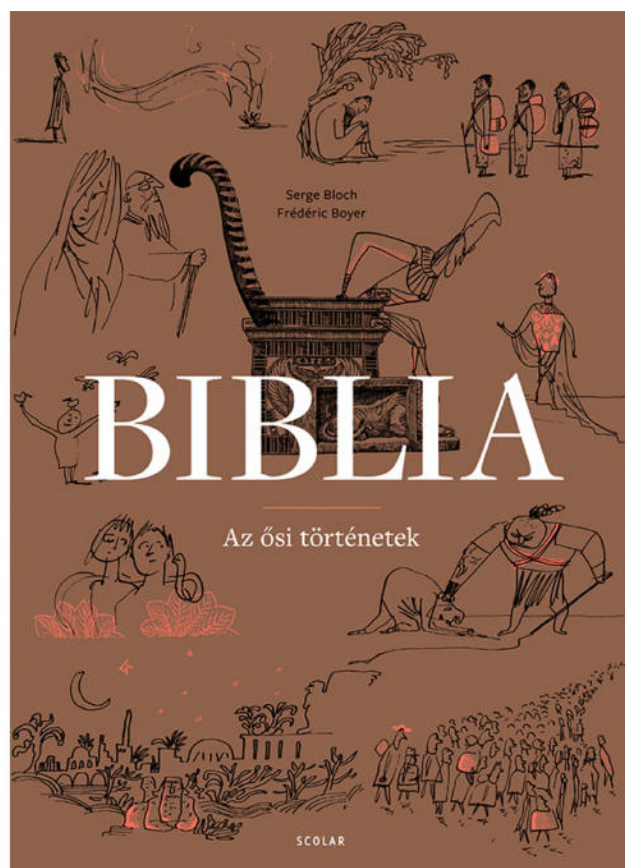

Inspiráló Biblia

Harmat, 2019, 1520 oldal

Az Inspiráló Biblia egy olyan kiadvány, mely a kreatív bibliatanulmányozás eszköze. Cél: mélyen megérteni Isten Szavát és kreatív feleletet adni rá. Úgy is mondhatnánk, hogy rajzos dicsőítés, reakció, visszhang az isteni Szóra.

Az egyik legnagyobb dolog ebben, hogy generációtól és lelki érettségtől függetlenül részt vehet benne bárki. Egy igazán egyedülálló módja annak, hogy valaki elmélyüljön Isten Igéjében és új, frissítő módon reflektáljon rá. Ennek segítő eszköze lesz az Inspiráló Biblia. Ez a Biblia – mely természetesen az újonnan revideált Károli-Biblia szövegét használja – széles margókkal rendelkezik a lapszéléken, elegendő helyet biztosítva a megszólító Igére való válasza, illetve tartalmaz 400 illusztrációt is, melyek segíthetnek beindítani a kreatív fantáziánkat.

Serge Bloch, Frédéric Boyer

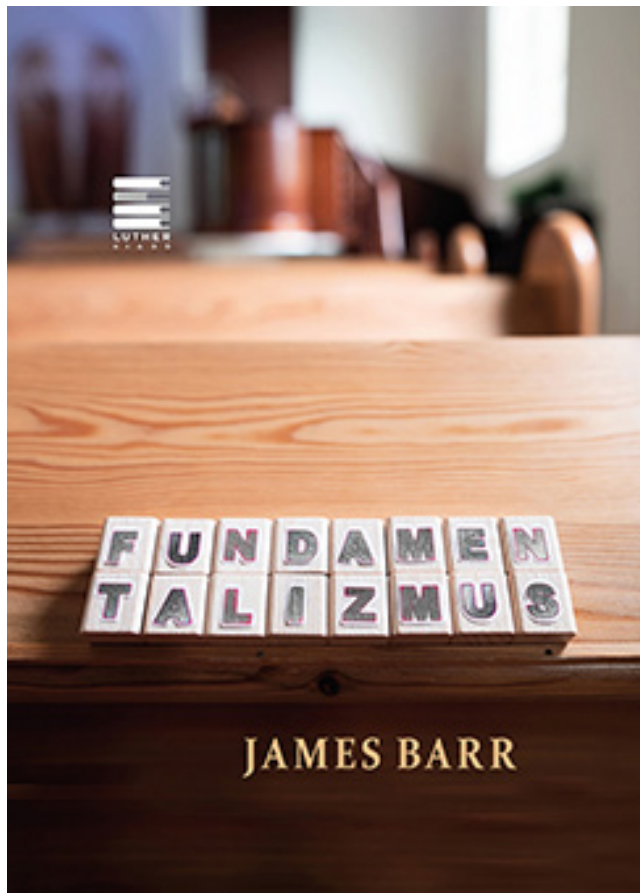
Biblia – Az ősi történetek

Scolar, 2019, 528 oldal

Önálló műalkotás ez a neon és metál színekben játszó, tekintélyes méretű kötet. Harmincöt történetet mesél el az Ótestamentumból a Genezistől Dániel könyvéig modern és szórakoztató stílusban, ihletett illusztrációkkal és takarékos, műves prózanyelven. Serge Bloch értő és érzékeny módon eleveníti meg mindannyiunk kedves bibliai jeleneteit, látszólag egyszerű grafikai szokatlan érzelmi mélységet és eseménygazdagságot hordoznak.

A közérthető és elgondolkodtató szövegeket a történetek háttérét és szimbolikáját megvilágító jegyzetek kísérik. Kortárs aktualitással teli, univerzális érvényességű szövegek ezek szerelemről haragról, árulásról, hitről és bátorságról — olvasásuk minden generációt, hívőt és hitelent egyaránt arra sarkall, hogy új fénytörésben lássa a már jól ismert bibliai történeteket.

Az ötszáz oldalas, kétezer grafikával ellátott kötetből egy százötven perces animációs film is készült. A filmet ugyanazzal az ambícióval készítette a két szerző, mint a könyvet: igyekeztek bibliai szöveg teljes gazdagságát visszaadni, hogy a fiatalabbak is befogadhassák, beleérezhessék magukat a történetekbe.

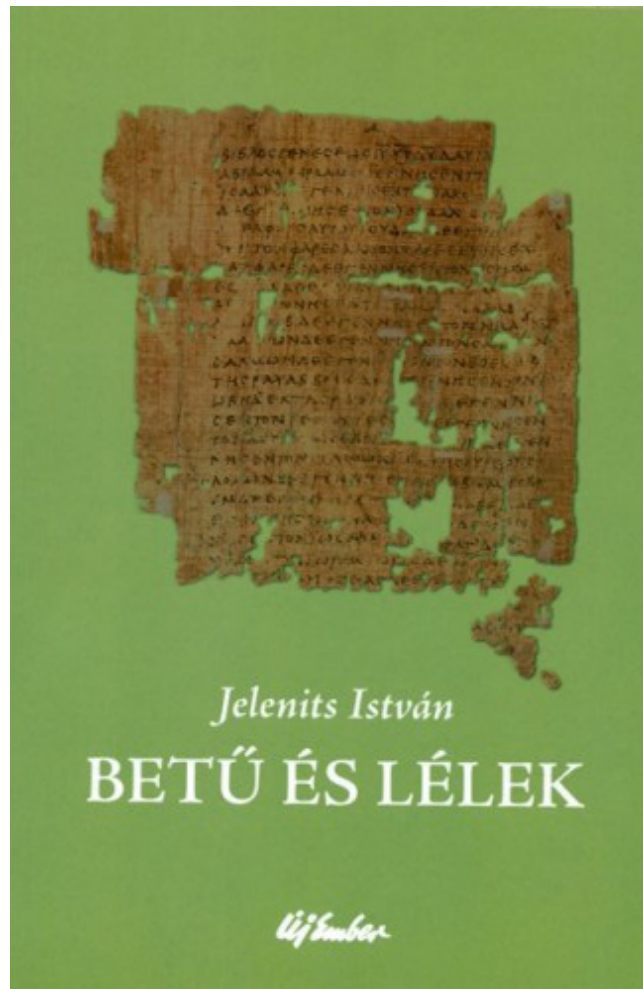
James Barr

Fundamentalizmus

Luther, 2019, 500 oldal

James Barr írói munkásságát mindig is élénk viták kísérték egyházi berkekben és azokon kívül is. A keresztény fundamentalizmus jelenségét elemző könyve – bár békés céllal íródott – szintén nem bizonyult kivételnek ez alól. Az első kiadást követően széles körben felfigyeltek rá, mivel a kötet mondanivalója hangos, sokszor indulatoktól sem mentes vitákat generált – nem csupán evanglikál körökben.

A vita nyilvánvalóan még távolról sem ért véget. Bár James Barr könyve elsősorban az angolszász egyházak fundamentalista jelenségeit igyekszik feltárni, és megjelenése óta közel négy évtized telt el, a benne foglaltak még ma is relevanciával bírnak, és nagy fokú pontossággal írják le a protestáns kereszténység egyházaiban működő konzervatív evanglikál körök fundamentalista tendenciáit és megnyilvánulásait. Ez a könyv ma is jelentős segítséget nyújt azoknak, akik mélyebben szeretnék megérteni a keresztény fundamentalizmus természetét.

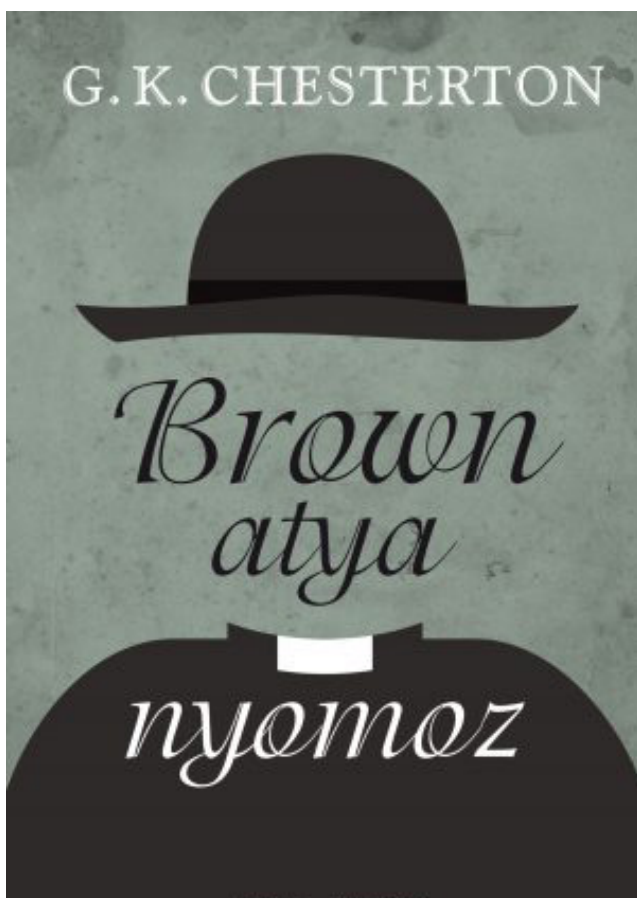

Jelenits István

Betű és lélek

Új Ember, 2016, 270 oldal

A Bibliát olyan emberek értik és tudják mások számára is közel hozni, akiknek köze van ahhoz a Titokhoz, amelyből ez a könyv született. Jelenits tanár úr ilyen olvasója, magyarázója a Könyvek Könyvének. Alázatosan magyaráz. Nem a szöveg helyett vagy csupán a szöveg kapcsán akar valamilyen saját bölcsességet elmondani, hanem a szöveget engedi megszólalni. A betűben és a betű által a lelket. Az irodalom avatott értőjének érzékenységével és ugyanakkora hívő ember megérintettségével szól. Az 1970-es években, amikor nagyon kevés vallással kapcsolatos könyv jelenhetett meg, óriási kincs volt a "Betű és lélek". Nem véletlenül ért meg annyi kiadást. Nagyon sokakat vitt közel az evangéliumok üzenetéhez. Kívánom, hogy Jelenits tanár úr sorait olvasva sokan kapjanak kedvet ahhoz, hogy kezükbe vegyék a Könyvek Könyvét, életté váltsák azt, ami nem csak betű, hanem Lélek és Élet. (Székely János püspök)

Gilbert Keith Chesterton

Brown atya nyomoz

Harmat, 2019, 196 oldal

Gilbert Keith Chesterton (1874–1936), a XX. század egyik legeredetibb angol írója Brown atya alakjában a krimi műfajának klasszikus figuráját teremtette meg. A csetlő-botló, együgyűnek látszó pap nemegyszer szörnyű bűntények helyszínén bukkan fel, és rendszerint hamar kiderül: a nem sokat ígérő külső mély bölcsességet takar.

A Brown atyáról szóló történetek közül ezúttal nyolc novellát tarthatnak kezükben a magyar olvasók: tematikus válogatásunkban a különc pap a szeretet nyomába ered, hogy az igazság felderítésén túl az emberi természet megértésére törekedjen.

Paul Ch. Donders

Reziliencia

Hogyan fejlesszük lelki ellenálló képességünket és előzzük meg a kiégést?

Harmat, 2019, 172 oldal

„Paul Donders coachként és íróként is azért lehet nagy hatással mindazokra, akikkel kapcsolatba kerül, mert igazán törődik az emberekkel, és őszintén szeretné, ha kellő ellenálló képesség birtokában a munka, a közösségi élet és a családi kapcsolatok terén is egészséges és hasznos tapasztalatokra tehetnének szert.” (Graham Power)

A szerző a kiégés és a túlhajszoltság okainak azonosítását követően praktikus gyakorlatokkal segíti olvasóit életük újraértelmezésében és átprogramozásában. Tanácsai a lelki ellenálló képesség kifejlesztésére inspirálnak, mely révén teljesebb és tartalmasabb életet élhetünk.

Koppándi Botond Péter

Az új homiletika és az amerikai protestáns prédikálás megújítása

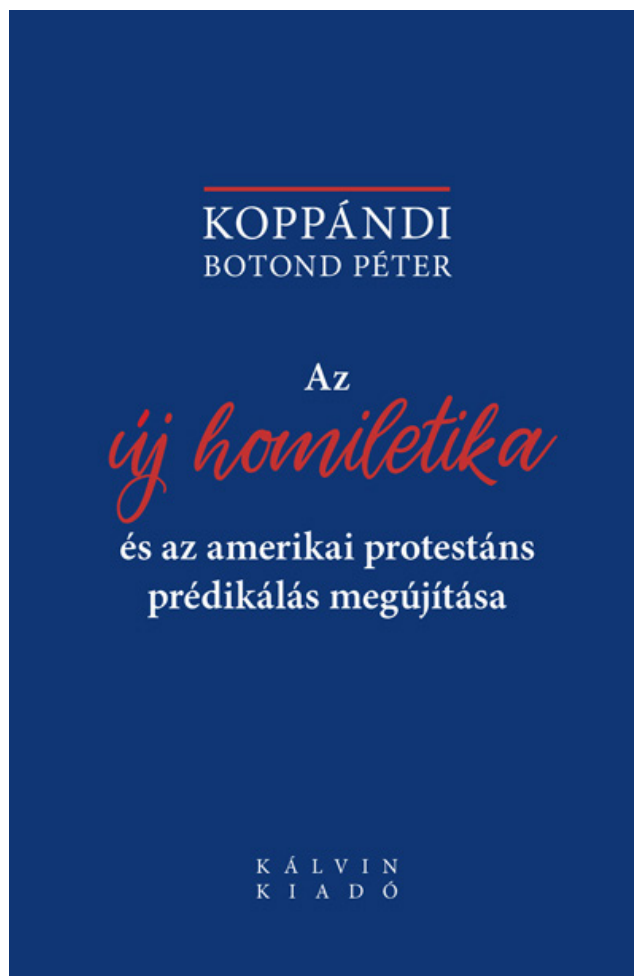
Kálvin, 2019, 272 oldal

A „szószék válságát” is magukkal hozták a 20. század közepének társadalmi, politikai és kulturális változásai az Amerikai Egyesült Államokban. A prédikálást ért vádakkal és hatásokkal foglalkozni kellett, valamilyen pozitív választ kellett adni: így jött létre az új homiletika. Nem tekinthető egységesnek, mégis a különböző irányzatokban van néhány olyan közös vonás, amely mozgalommá tette, és meghatározta a 20. század második felének és a 21. század elejének prédikálását. Az új homiletika szerint a prédikálás – esemény, és így az egész embert kell megszólítani, teljes értelmi, érzelmi és szellemi valóságában; nemcsak az elmondottak tartalma, hanem a hatása is előtérbe kerül. A kontextualitás alapkövetelmény, ugyanis az válik fontossá, hogy a textus hogyan értelmezhető egy hallgató számára, egy adott helyen, egy adott alkalommal. A prédikáció tartalma és formája egymástól nem választható el, hatását ugyanis együttesen fejtik ki. Az új homiletika azt vallja, hogy az igehirdető lelkes részese a prédikálás eseményének, a saját istentapasztalatából fakadó élményeit osztja meg a hallgatóságával. A hallgatóság több, mint a prédikáció címzettje: a prédikálás eseményének főszereplőjévé válik, be kell fejeznie a prédikációt oly módon, hogy a saját életére vonatkozó következtetéseket önmaga vonja le.

A szerző a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet gyakorlati teológia tanszékének tanára. Könyvéből, amely a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen megvédett doktori dolgozata alapján készült, megismerhetjük a protestáns felekezeteken átívelő, a homiletika fenomenológiájának megújulását szorgalmazó mozgalom mögötti társadalmi, politikai változásokat, filozófiai és teológiai gondolatokat. Az új homiletika főbb képviselői David Buttrick, Eugene Lowry, Fred Craddock, Thomas Long, David Randolph és Lucy Rose; homiletikai munkáik elemzése mellett egy-egy jellegzetes igehirdetést is olvashatunk tőlük a kötetben.

Koppándi Botond Péter

A fő fejezetek címei

1. Az új homiletika megjelenésének előzményei
2. Az új homiletika megjelenése és általános jellemzői
3. Fred Craddock homiletikai paradigmája
4. Eugene Lowry és a narratív prédikálás mint művészet
5. David Buttrick és a fenomenológiai homiletika
6. Thomas Long homiletikája
7. Lucy Atkinson Rose és a konverzációs homiletika
8. David Randolph és az új homiletika útja a „következő homiletiká”-ig
9. A prédikálás 21. századi megújítására tett javaslatok